

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 1	Afstandsnormen	De windmolens liggen veel te dicht bij de bebouwde kom (Dommelbergen Noord). Reclamant begrijpt niet waarom zo sterk wordt afgeweken van de algemeen bekende en aanvaardbare norm van ligging van 1.500 tot 2.500 meter tot de bebouwde kom.	In de wet zijn normen voor geluid en slagschaduw vastgelegd. Deze normen zijn in deze procedure opnieuw bekeken in het kader van een goede ruimtelijke ordening door de gemeente en in de de zienswijzennotitie wordt hierop ingegaan in paragraaf 3.2.4 tot en met 3.2.6. Het hanteren van een afstandsmaat borgt niet dat er meer of minder geluidbelasting of slagschaduw op een gevoelig object kan ontstaan. Daarom gaat we in de normgeving ook niet uit van een afstandsmaat maar een emissienorm. Voor geluid geldt overigens dat een grotere windturbine niet per definitie meer geluid maakt, zoals nog wel eens misvatting is. In de ruimtelijke onderbouwing is uiteengezet dat de windmolens voldoen aan de geldende geluidsnormen en de normen voor slagschaduw.
Reclamant 1	Geluid	De windmolens veroorzaken dag en nacht geluid. Reclamant stelt dat weliswaar de geluidscontour van 47 dB net buiten de bebouwde kom ligt, maar vreest desondanks voor geluidsoverlast in de woning. Een analyse van een cumulatieve effect van geluid (bestaande windmolens én alle toekomstige projecten waaronder de ringweg) ontbreekt.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid. Toetspunt 13 is representatief voor de woning van indiener. De geluidbelasting Lden is hier berekend op 38 dB. Dit is zodanig ruim onder de norm van 47 dB dat er op de gevel van de woning geen geluidsoverlast als gevolg van de windturbines te verwachten is, laat staan in de woning.
Reclamant 1	Lichthinder	Daarnaast vreest reclamant dat lichthinder optreedt, aangezien de windmolens van verlichting worden voorzien.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.4 Visuele hinder door obstakelverlichting. Hiervoor wordt een voorschrift opgenomen in de vergunning.
Reclamant 1	Verdere proces	Reclamant verzoekt om, in het kader van transparantie, voorliggende en de andere zienswijzen te delen met het college, de raad en de betrokken wethouder.	Alle zienswijzen worden volledig gedeeld met het college en de gemeenteraad. Daarnaast worden deze samengevat weergegeven in de zienswijzennotitie.
Reclamant 1	Communicatie en participatie	Reclamant vindt het moeilijk te begrijpen dat de gemeenteraad in deze procedure opnieuw een bijzonder korte tijdsperiode hanteert om een zienswijze in te dienen. Dit geeft reclamant het gevoel niet serieus genomen te worden. Zeker in deze bijzondere tijd (Covid-19 pandemie) zou het volgens reclamant gepast zijn meer tijd te nemen voor inspraak.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 1	Flora en fauna	Reclamant stelt dat windmolens niet goed zijn voor vogels en andere vliegende dieren.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).
Reclamant 1	Alternatief	Reclamant stelt voor om een zonnepark aan te leggen binnen de gemeentegrenzen in plaats van deze twee windmolens. Het spreekt voor zich dat een zonnepark bovengenoemde nadelen niet bezit. Daar komt bij dat middels gerichte aanleg van vegetatie rondom zonnepanelen de biodiversiteit bevorderd kan worden. Ook dit is bij de aanleg van windmolens niet mogelijk.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 1	Alternatief	Graag wordt reclamant geïnformeerd of de gemeenteraad op serieuze wijze alternatieven heeft onderzocht waaronder het verplaatsen van de windmolens naar het klaverblad A27/A59, dan wel het vervangen van de bestaande windmolens op Weststad door nieuwe - meer efficiënte en moderne - windmolens.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 1	Horizonvervuiling	Reclamant stelt dat de tiphoogte tot mogelijk 235 meter in het plan veel hoger ligt dan de al bestaande windmolens van 145 meter op het bedrijfsterrein Weststad. De hoogte van de windmolens in het plan komt overeen met maar liefst 4,5 opeengestapelde kerktorens. Reclamant stelt dat hierdoor ernstig inbreuk wordt gemaakt op het uitzicht en de genotswaarde van de Oranjepolder. Het aanzien wordt blijvend en ingrijpend veranderd. De horizon wordt onherroepelijk vervuild.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 1	Verdere proces	Reclamant wil graag geïnformeerd worden over de mogelijkheden tot juridisch bezwaar, mocht de raad toch de vergunningsprocedure willen vervolgen.	Gemeente informeert alle indieners van een zienswijze per brief over de vervolprocedure en hoe hiertegen beroep ingediend kan worden.
Reclamant 1	Communicatie en participatie	Tenslotte verzoekt reclamant om als gemeentelijke overheid veel beter te communiceren met betrokken bewoners, want ook hier mist reclamant buurtgerichte communicatie.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 2	Geluid	Er is volgens reclamanten niet uitgegaan van de maximale mogelijkheden c.q. worst case scenario en de relevante geluidsbronnen. Ten onrechte is volgens reclamant het spoorwegverkeer niet beschouwd en niet meegenomen bij de geluidscumulatie. Er passeren dagelijks enkele treinen, die een ernstig snerpnd geluid veroorzaken bij het afremmen, wat tot een zeer hoge piekbelasting leidt. De ontwerp-omgevingsvergunning is hierdoor onzorgvuldig voorbereid.	Gezien de geringe hoeveel treinen op het tracé op industrieterrein Weststad (circa 250 treinen per jaar op basis van gegevens ProRail) is cumulatie met spoorweglawaai niet beschouwd. Spoorweggeluid draagt niet relevant bij aan de cumulatieve geluidbelasting.
Reclamant 2	Milieu	Volgens reclamant is sprake van één inrichting in de zin van artikel 1.1 lid 4 Wm nu er sprake is van een organisatorische alsook functionele binding tussen het windpark Weststad en de voorziene windturbines. Aangezien sprake is van één inrichting is op grond van artikel 2.2a Besluit omgevingsrecht een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) vereist. Daarnaast dient een milieueffectbeoordeling te worden verricht. Bovendien dienen de nieuwe en bestaande windturbines volgens reclamant gezamenlijk te voldoen aan de regels over geluid, slagschaduw e.d. uit de paragrafen 3.2.3. van het Barim en Rarim.	<p>Om te beoordelen of er sprake is van één inrichting moet gekeken worden naar de technische-, organisatorische- en functionele samenhang tussen beide inrichtingen (het bestaande en het nieuwe windpark) op basis van de Wet milieubeheer:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Er zijn geen gemeenschappelijke voorzieningen voor de twee inrichtingen. Beide sluiten separaat aan op het elektriciteitsnet en daarnaast is er geen sprake van andere gezamenlijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld de elektriciteitsvoorzieningen, de opslag van afvalstoffen of riolering. Er wordt ook geen gebruik gemaakt van dezelfde toegangsweg. Er is daarom geen sprake van een technische binding tussen beide inrichtingen. •De bedrijfsvoering van beide windparken zal verschillend zijn gezien het verschil in leeftijd van het windpark, type windturbines en de daarbij bijhorende beheers-, onderhouds-, en administratieve organisatie. Er is derhalve geen sprake van een organisatorische binding tussen beide windparken. •Er is geen sprake van enige uitwisseling van goederen, diensten, personeel of bedrijfsmiddelen tussen beide inrichtingen. Er is derhalve geen sprake van een functionele binding tussen beide inrichtingen. <p>Er is geen sprake van een technische, organisatorische en functionele samenhang tussen windpark Energiepark A59 en het bestaande windpark Weststad III waardoor er sprake is van twee aparte inrichtingen.</p> <p>Cumulatief geluid en slagschaduw met de bestaande windturbines is in beeld gebracht in de ruimtelijke onderbouwing en/of onderliggend onderzoek. Voor geluid geldt dat cumulatief bestaande en nieuwe windturbines nergens de (niet cumulatieve norm) van Lden 47dB wordt overschreden, behalve op toetspunt 5 en 6. Dit zijn beide bedrijfswoningen op een geluidgezoneerd bedrijventerrein die niet beschermd zijn tegen windturbinegeluid en dus ook niet getoetst hoeven te worden aan de norm.</p> <p>In de huidige situatie met de bestaande windturbine is er (zonder rekening te houden met de stilstand voorziening) sprake van slagschaduw hinder op een tweetal toetspunten (5 en 6). Omdat de bestaande windturbines rechtstreeks aan het Activiteitenbesluit moeten voldoen zijn deze turbines in praktijk voorzien van een stilstandvoorziening om aan de norm te voldoen. De windturbines in Windpark Energiepark A59 dragen op toetspunt 5 geen extra slagschaduw bij en op toetspunt 6 wordt maximaal 4:09 uur extra toegevoegd. Aangezien er cumulatief maar maximaal zeer beperkt een overschrijding wordt verwacht van de (niet cumulatieve) norm plus dat Eneco maximaal 30 minuten slagschaduw wil gaan toevoegen met het nieuwe windpark maakt dat deze eventuele beperkte overschrijding van de niet cumulatieve norm aanvaardbaar wordt geacht en er dus geen maatwerk hoeft te worden vastgesteld.</p>
Reclamant 2	IOV	Het plangebied is gelegen in het landelijk gebied en de groenblauwe mantel zoals bedoeld in de IOV. Reclamant wijst op artikel 3.32 IOV waarin staat dat een bestemmingsplan/omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan dat/die van toepassing is op de "groenblauwe mantel" o.a. strek tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de daarmee samenhangende ecologische waarden en kenmerken en landschappelijke waarden en kenmerken. In dat artikel is niet bepaald dat de bouw van windturbines tot de mogelijkheden behoort. Windturbines leveren volgens reclamant geen positieve bijdrage aan de bescherming en ontwikkeling van ecologische en landschappelijke waarden. Deze worden juist aangetast.	<p>In de IOV wordt de realisatie van windturbine niet uitgesloten in de groenblauwe mantel. Het gebied is tevens aangewezen als 'landelijk gebied'. In de ruimtelijke onderbouwing is onderbouwd hoe aan artikel 3.32 (en artikel 3.37) IOV wordt voldaan.</p> <p>Voor het overige over geluid wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid.</p>

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 2	Milieu	Reclamant is van mening dat op grond van het Barim en Rarim, artikel 3 SMB-richtlijn en jurisprudentie van het EUHVJ een milieueffectrapport had moeten worden gemaakt. Nu dit niet is gebeurd, kan de omgevingsvergunning niet op deze regels worden gebaseerd en dus niet worden verleend. HvJ EU 27 oktober 2016, C-290/15 en HvJ 25 juni 2020, C-24/19.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4 Uitspraak Raad van State m.b.t. Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (Nevele arrest)
Reclamant 2	Geluid	Reclamant haalt aan dat in de ruimtelijke onderbouwing wordt geconcludeerd dat het woon- en leefklimaat in de woning ten gevolge van de cumulatieve geluidsbelasting 'tamelijk slecht' is. Met de komst van de nieuwe windturbines en andere nieuwe ontwikkelingen in de omgeving zal de geluidsbelasting op de woning verder toenemen. Met deze toename kan geen sprake zijn van een acceptabel woon- en leefklimaat en dus niet van een goede ruimtelijke ordening.	De ruimtelijke onderbouwing onderbouwt waarom de cumulatieve geluidsbelasting op het toetspunt waarop wordt geduid (toetspunt 5) acceptabel is. Er vindt 'worst-case' een cumulatieve verslechtering op de schaal van Miedema plaats bij toetspunt 5. Dit is van tamelijk slecht naar slecht. Dit is slechts een cumulatieve verslechtering van 1 dB uitgaande van een worst-case windturbine voor geluid en waarbij in ogenschouw genomen moet worden dat windturbinegeluid in de cumulatieve geluidsbelasting zwaarder mee telt vanwege grotere hinderlijkheid dan bijvoorbeeld wegverkeersgeluid en industriegeluid. Het werkelijke aandeel van geluid van de nieuwe windturbines in de cumulatieve geluidsbelasting ligt dus lager. Bekend is dat een toename van geluidbelasting van 1-2 dB door het menselijk oor niet tot nauwelijks waarneembaar is. Deze toename van de cumulatieve geluidbelasting zorgt niet voor een verandering van het woon- en leefklimaat ten opzichte van de huidige situatie en is derhalve acceptabel.
Reclamant 36		geen inhoudelijke zienswijze ingediend.	
Reclamant 3	Zonnepark	Reclamant vraagt om het zonnepark niet op te richten, maar hiervoor gebruik te maken van de daken van industriële panden.	Het zonnepark als onderdeel van het Energiepark A59 is in deze procedure niet aan de orde.
Reclamant 3	Beleving	De oranjepolder is het enige stukje natuur aan de noordkant van Oosterhout. Er wordt veel gebruik van gemaakt door wandelaars en fietsers. De windmolens leveren veel overlast op voor wandelaars en fietsers en vooral omwonenden vanwege de geringe afstand tot woonhuizen wordt geplaatst.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.5 tot en met 3.2.8.
Reclamant 3	Alternatief	De turbines van Hohilo zijn volgens de gemeente geen goed alternatief, waarom niet?	In zijn algemeenheid wil de gemeente Oosterhout graag meewerken aan innovaties die de energietransitie helpen versnellen. Op de website van de fabrikant is informatie te vinden over deze windmolen zonder wieken: https://wingardiumenergy.com/products/100-kw-to-10mw-cyclone-turbines Onderaan de pagina is te lezen dat een dergelijk windmolen met een capaciteit van 3 MW een bouwwerk van 140 meter hoog en een doorsnede van 130 m nodig is. Daarvan zijn er ook nog eens 3-4 torens nodig om dezelfde energie op te wekken als de 2 windmolens die Eneco nu voorstelt. Deze bouwwerken hebben daarom een nog grotere impact op het landschap dan de 2 beoogde windmolens. Daarnaast spelen uiteraard ook nog zaken als kosten, veiligheid, etc. Uiteraard volgen we technische ontwikkelingen en doet Eneco dat ook. Maar de huidige stand van de innovaties en techniek maakt dat conventionele windturbines op dit moment de enige realistische optie is. Dat is ook waar Eneco de vergunning voor heeft aangevraagd. Die moeten wij als gemeente wettelijk gezien ook toetsen. Het blijven wachten op innovaties en dus afzien van deze 2 windmolens is geen optie wanneer we onze doelstellingen (en daarover regionaal en nationaal gemaakte afspraken) voor 2030 willen realiseren. Uiteraard gaan we ervan uit dat de innovaties door de jaren heen zeker gaan plaatsvinden. Dat is ook een van de redenen dat de vergunning voor de windmolens voor 25 jaar wordt afgegeven.
Reclamant 3	Alternatief	Waarom worden de turbines niet verplaatst naar de carpoolplaats en op het terrein van het compostingsbedrijf van den Ouden. De Oranjepolder wordt dan niet aangetast en beide locaties dragen niet bij aan de schoonheid van Oosterhout. Ook staan de turbines dan verder van de woningen af. Dit leidt tot minder overlast voor omwonenden, wandelaars en fietsers.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Alternatief	Reclamant heeft de indruk dat nauwelijks diepgaande onderzoeken zijn gedaan naar andere gebieden en mogelijkheden. Reclamant merkt op dat eventuele gebieden, die ook voor het plan in aanmerking zouden kunnen komen, afvielen met nauwelijks een gedegen onderbouwing.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Alternatief	Het zou de gemeente sieren verdere onderzoeken te doen naar andere ecologische toepassingen die voldoen aan de opgave voor de energietransitie. Oplossingen die in ieder geval niet ten koste mogen gaan van de weinige natuur die we nog hebben, met name van belang in het noordelijk gebied van Oosterhout.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie en paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 4	Opeenstapeling plannen	Reclamant stelt dat dit unieke stukje natuur steeds meer onder druk staat en geeft een opsomming van factoren die daaraan bijdragen, zoals het aanwezige bedrijventerrein Weststad waar een aantal jaren geleden 6 windmolens zijn geplaatst, het aanwezige bedrijventerrein Statendam met bedrijven in milieucategorie 4, de aanwezigheid van de zeer drukke Statendamweg (welke in de toekomst wordt aangepast om de toegenomen verkeersintensiteit op te vangen), de vele files op de snelweg A59, enige stankoverlast als gevolg van de rioolzuivering van het waterschap, lichtvervuiling als gevolg van het glastuinbouwgebied Plukmadensepolder en hoge elektriciteitsmasten vanuit de Amercentrale in Geertruidenberg in het gebied ten	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen
Reclamant 4	Horizonvervuiling	Reclamant stelt onder verwijzing naar een antwoord zoals gegeven tijdens de omgevingsdialoog, dat de gemeente van mening is dat het 'niet uitmaakt' of er nog windturbines en een zonnepark worden toegevoegd aan een reeds met niet-natuurlijke elementen 'bevuild' gebied: de koeltoren van de Amercentrale en de hoge elektriciteitsmasten staan er toch ook al. Wat maakt het dan nog uit om windturbines te plaatsen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit. De uitspraken zoals verwoord door reclamant worden niet als zodanig herkend door de gemeente Oosterhout.
Reclamant 4	Alternatief	Navolgend geeft reclamant een aantal suggesties die kunnen bijdragen aan een natuurlijker ecologische oplossing van het gegeven probleem. De windturbine achter de waterzuivering kan wat reclamant betreft aangehouden worden. Deze ligt meer verscholen achter bomen en gebouwen van de waterzuivering en is verder verwijderd van de natuurzone Oranjepolder. De tweede windturbine bij het Kromgat moet dan vervallen en geplaatst worden aan de noordzijde van de A59 bij het gebied waarop het composteerbedrijf Den Ouden is gevestigd. Op die manier maken de twee windturbines nog steeds deel uit van het windmolenpark Weststad.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Alternatief	Een ander voordeel van bovengenoemde suggestie is dat het gebied ten oosten van de Hillenweg tot het Kromgat niet meer hoeft te worden opgenomen in de omgevingsvergunning. Het illegaal gekapte natuurbosje kan ten volle weer worden herbeplant door eigenaar Jan Caron en het restgebied, dat niet meer nodig is als agrarische bestemming, kan tevens bebost worden. Dan sla je twee vliegen in één klap: goed voor het milieu en vermindering van de CO2 uitstoot van de landbouwpolders in de Oranjepolder en bedrijventerrein Weststad.	De huidige bestemming van dit gebied is agrarisch. Het is aan de grondeigenaar zelf invulling te geven aan het grondgebruik. Zie ook paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Reclamant stelt dat bewoners tijdens het hele traject vaak (te) laat zijn geïnformeerd. Bovendien was de tijdsperiode om te reageren over het algemeen zeer kort.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Over de locatiekeuze is ook geen inspraak geweest, want dit was al vastgesteld door het gemeentelijk bestuur. Bewoners werden volgens reclamant voor een voldongen feit gesteld. Uitsluitend de mogelijkheid tot het stellen van vragen en het eventueel opperen van bezwaren bleef over.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Reclamant hoopt dat het gemeentebestuur en de gemeenteraad serieus luistert naar en echt openstaat voor de bezwaren van de bewoners, met name bewoners uit de wijk Dommelbergen.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 4	Natuur	Reclamant geeft aan dat de antwoorden op bewonersvragen over het algemeen formeel en vanuit een juridisch en wetenschappelijk kader waren ingestoken, en dat het wettelijk kader voor kleine natuurgebieden, zoals de Oranjepolder, heel beperkt is. Reclamant stelt dat de keuze van deze locatie voor een energiepark laat zien aan welke kant het gemeentebestuur staat.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3 Locatiekeuze.
Reclamant 4	Waardevermindering woning	Reclamant stelt dat met name hinder van laagfrequente geluiden van de windturbines en daarbij komend geluidshinder door de intensivering van verkeer op de Statendamweg (door nieuwe aansluitingsweg op de A27 richting Utrecht) kan leiden tot waardevermindering van de nabijgelegen huizen aan de polder en Statendamweg.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Reclamant is van mening dat gedurende de hele inspraak- en overlegprocedure vanuit een zeer formele benadering, merendeels via een internetverbinding, antwoord werd gegeven op de vragen van bewoners en omwonenden. Kenmerkend was de eenrichtingscommunicatie vanuit het gemeentelijk bestuur naar bewoners. Gevolg was dat vele bewoners zich niet gehoord voelden en nog bozer werden. Dit soort eenzijdig gedrag is volgens reclamant helaas kenmerkend voor de huidige bestuurscultuur en weinig democratisch te noemen.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 2.1 omgevingsdialoog, 2.2 inspraak en 3.2.1 procedure en participatie. De gemeente heeft zeker oog voor zorgen en vragen en is ook altijd bereid geweest hierover met omgeving in gesprek te gaan. Diverse omwonenden hebben daar gebruik van gemaakt. Dat een besluit of antwoord anders uitvalt dan verwacht bij de reclamant is echter niet altijd te vermijden.
Reclamant 4	Geluid	In ieder geval veroorzaken de windturbines een toename van geluidsoverlast, met name een continu zovend geluid in en rond het natuurgedeelte van de polder.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 4	Financiën	Reclamant stelt dat de keuze door het gemeentebestuur gemaakt is vanuit bedrijfseconomisch denken en niet vanuit een ecologisch belang. De natuur moet nu wijken en verliest.	Het is aan de gemeente de taak om alle relevante belangen af te wegen, zo ook het belang van natuur en energietransitie. De gemeente maakt een afweging in het kader van het algemeen belang. Met de bijdrage van het project aan een toekomst voor Oosterhout en toekomstige generaties en het feit dat er, mede door het treffen van maatregelen (zie uitkomsten Natuurtoets in de Nota onder Natuur (flora en fauna)), geen negatieve effecten op de natuur zijn, is de gemeente van mening dat het project doorgang kan vinden.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Reclamant merkt op dat met bewoners uit Oosterhout nooit overleg is geweest over de invulling van uitgangspunten en voorwaarden waaronder de energietransitie voor Oosterhout plaats zou moeten vinden. Volgens reclamant had dit bijvoorbeeld gekund via enquêtes (eventueel digitaal).	De gemeenteraad is als gekozen volksvertegenwoordiging betrokken bij het vaststellen van de diverse beleidsdocumenten. Per beleidsdocument is een afgewogen keuze gemaakt of en hoe er participatie heeft plaatsgevonden.
Reclamant 4	Waardevermindering woning	Het lijkt reclamant dan ook niet meer dan billijk dat, mocht het energiepark A59 doorgaan, een schadefonds vanuit de gemeente en eventueel Eneco opgezet wordt, die dient voor waardevermindering van particulier eigendom en persoonlijke schade door gezondheidsproblemen. De gemeente blijft immers verantwoordelijk voor de uitvoering van haar beleid.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade. Een aanvullend schadefonds voor vergoeding van gezondheidsschade is hierbij niet aan de orde en wordt niet noodzakelijk geacht aangezien geen gezondheidschade wordt verwacht gezien de uitgevoerde onderzoeken.
Reclamant 4	Alternatief	Verwijzend naar bovengenoemde suggesties is reclamant van mening dat voor de bouw van een groot zonnepark dan gezocht moet worden naar andere mogelijkheden, zoals ook door bewoners zijn aangegeven.	Het zonnepark is geen onderdeel van deze procedure.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Op een aantal vragen is volgens reclamant nog steeds geen eenduidig antwoord gegeven, of is een antwoord gegeven in de zin van 'het kan en mag binnen de richtlijnen en wetten'. Helaas is er tot nu toe nauwelijks oog geweest voor de verdere aantasting van de natuur- en recreatieve waarden van de Oranjepolder.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8 ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	De informatie over (de invulling van) het windpark werd pas aan de bewoners van Oosterhout gegeven, nadat duidelijk was dat het zou gaan om drie respectievelijk twee gigantische windturbines van 235 meter hoogte, uitgevoerd door Eneco.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Volgens reclamant is de enige inspraakmogelijkheid die geboden is, de omgevingsdialoog. In het groepje waar reclamant bij zat, was nauwelijks tijd (2 minuten ongeveer) voor eigen inbreng. De nadruk lag op het geven van informatie ter verdediging van het standpunt van de gemeentebestuurder.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 2.1 omgevingsdialoog, 2.2 inspraak en 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	De dialoog, zoals hierboven beschreven, gaf geen enkele indruk van een open gesprek: nauwelijks een belangstellend luisterend oor vanuit de gemeentevertegenwoordigers.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 2.1 omgevingsdialoog, 2.2 inspraak en 3.2.1 procedure en participatie. Het is jammer dat u dit zo ervaren heeft. De verschillende partijen hebben wel degelijk geluisterd en zijn het gesprek op diverse keren in het proces aangegaan.
Reclamant 4	Communicatie en participatie	De indruk bestaat bij reclamant dat de toezegging (aanpassing van het plan van 3 naar 2 windmolens) leek op een gespeeld toneelstukje. Zo kon de wethouder laten zien dat er echt naar de bewoners geluisterd was. Reclamant vraagt zich af of dit een strategische zet van de wethouder is geweest?	Dat geluisterd is naar de omgeving blijkt uit het feit dat het college heeft besloten, op voorspraak van de meerderheid van de gesproken belangstellenden en de schriftelijke inspraakreacties, de beoogde 3e windmolen op 850 meter van Dommelbergen te laten vervallen. Het is bij de oorspronkelijke aanvraag van Eneco zeker de intentie geweest van de gemeente en Eneco om 3 windmolens te realiseren. Het is nooit een gecalculiseerd risico geweest de 3e windmolens tijdens het proces te laten vervallen.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Veel bewoners en omwonenden hebben de indruk dat de locatie en inhoud van het hele plan al voorgekookt was; 10 jaar geleden bleek de Oranjepolder al aangemerkt als locatie voor uitbreiding van bedrijfsactiviteiten Weststad. Het doet sterk vermoeden dat de invulling en de uitvoering van de energietransitie door de gemeente zich met name op dit gebied in de Oranjepolder heeft gefocust.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Natuur	De Oranjepolder is een prachtig stukje natuur met verrassend veel flora en fauna. Het is het enige stukje natuur aan de noordgrens van Oosterhout. De Oranjepolder is recreatief zeer in trek bij diverse gebruikers en heeft een rijk verleden (vertoont nog steeds kenmerken van de vroegere Biesbosch). In het gebied is een natuur- en educatief centrum gevestigd van het IVN.	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen
Reclamant 4	Horizonvervuiling	De gigantische hoogte (235 meter tiphoogte) van de windturbines zijn overal in de polder te zien. Dat leidt tot nóg meer horizonvervuiling in deze natuurlijke omgeving.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 4	Beleving	De recreatieve waarde van de Oranjepolder in de zomer zal inboeten. Een constant zovend geluid van de roterende gigantische bladen is niet bevorderlijk voor het kunnen genieten van de mooie natuurlijke omgeving.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8 ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 4	Gezondheid	Volgens de deskundigen kunnen lekkages van het extreem schadelijke broeikasgas SF6 (isolatiemateriaal) niet geheel worden uitgesloten. Dat brengt gezondheidsrisico's met zich mee.	In de ruimtelijke onderbouwing is een paragraaf over het effect van SF6 gas opgenomen (zie par. 5.8.7. pag. 119), mede naar aanleiding van de rapportage van de BBC. Er is geen bewijs voor een relatie tussen de eventuele (zeer minimale) lekkage van SF6 uit windturbines en gezondheidseffecten op omwonenden. Windturbines zorgen juist voor een groot aandeel in vermeden emissies van CO2 omdat de elektriciteit duurzaam wordt opgewekt. Desondanks is het de verantwoordelijkheid van de windsector om het gebruik van SF6 waar mogelijk te verminderen en waar dit om praktische redenen niet mogelijk is te zorgen dat het risico op lekkages zo klein mogelijk is. Diverse alternatieven voor SF6 worden momenteel onderzocht in de windsector, zoals nieuwe combinaties van schone gassen. Zie ook de toelichting van de Nederlandse Windenergie Associatie - https://www.nwea.nl/windenergie-en-sf6-in-perspectief/
Reclamant 4	Natuur	Weliswaar wordt met het plan ongetwijfeld duurzame energie bevorderd, maar het plan heeft ook een duurzame aantasting van minimaal 25 jaar van de natuurlijke waarde van de hele Oranjepolder tot gevolg. En dat moet je toch niet willen als je de natuur zoveel mogelijk wilt behouden. De natuur is voor mens en dier van levensbelang.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). Voor de rest neemt de gemeente deze reactie voor kennisgeving aan.
Reclamant 4	Natuur	De Oranjepolder valt helaas niet onder de natuurbescherming van grootschalige natuurgebieden Natura-2000, maar maakt wel deel uit van het veel minder beschermende regime van kleinschalige natuurnetwerk Noord-Brabant. In haar beleid zegt de provincie echter 'duurzaam en zorgvuldig te willen omgaan met de beperkte natuurlijke ruimte'. De toepassing van duurzame energie in deze kleine natuurgebieden kan leiden tot grote landschappelijke spanningen' en is daarmee onwenselijk op deze locatie.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). De Oranjepolder en het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Er is ook geen sprake van een effect op NNB.
Reclamant 4	Bediening marktpartijen	Volgens reclamant is de bediening van marktpartijen op de energiemarkt het leidend motief van het gemeentebestuur geweest voor de locatiekeuze van de Oranjepolder, aangezien de locatie strategisch gelegen is.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 4	Gezondheid	De antwoorden van de gemeente op de vragen/zorgen van bewoners uit met name de wijk Dommelbergen, waren geruststellende van aard: 'U hoeft niet te vrezen, het gebeurt allemaal binnen de wettelijke normen'. En daar zit nu juist het probleem: de wettelijke en juridische kaders zijn ruim gesteld.	Deze uitspraak is niet onderbouwd. De Nederlandse regelgeving is ter bescherming van de inwoners. Als daartoe aanleiding is, zal deze worden aangescherpt. Overigens blijft dit project zeer ruim binnen alle normen en kaders, zoals geluid en slagschaduw. Dus ook vanuit dat oogpunt is er geen reden de vergunning te onthouden.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 4	Geluid	Voortbouwend op de stelling dat de wettelijke en juridische kaders ruim zijn gesteld, geeft reclamant aan dat de afstand van de windturbines tot de bewoonde zone van de wijk Dommelbergen (dichtstbijzijnde turbine van 235 meter tussen de 1200 en 1400 meter), volgens de wettelijke Nederlandse normen aanvaardbaar is. In Nederland zijn deze normen nauwelijks vastgelegd, omdat dit over het algemeen niet te doen is in ons druk bevolkte landje. Een maximale geluidsnorm van 47 dB (dag) en 41 dB (nacht) op de gevel wordt toegestaan. Overdag, behoudens de weekenden en feestdagen, zal het geluid van de turbines waarschijnlijk nauwelijks opvallen in de wijk, door de cumulatie van o.a. het geluid van het intensieve verkeer op de Statendamweg en de A59. 's Nachts en in de vroege ochtenden zal dat waarschijnlijk wel hoorbaar zijn. Het constant zoevend geluid van de 6 windmolens in Weststad is goed te horen met name bij ongunstige wind in de nacht en ochtenden. Wij worden er in ieder geval soms door uit slaap gehouden. Wat zal dat dan worden met nog 2 grote windturbines	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 4	Waardevermindering woning	De eventuele waardevermindering van de huizen en aanspraak op vergoedingen wordt door de gemeente gezien als een verantwoordelijkheid van eigenaren. Reclamant verwacht dat de gemeente, na goedkeuring van de aanbesteding, haar verantwoordelijkheid voor het energiepark bij eventuele schadelijke gevolgen waarschijnlijk gaat doorschuiven naar Eneco, met grote gevolgen voor de gedupeerden. Reclamant vreest, met het voorbeeld van Groningen (gaswinning) in de hand en de overdracht van Eneco in Japanse handen, dat Eneco een moeilijke onderhandelaar zal zijn voor de individuele huiseigenaar en dat Eneco de hand op de knip zal houden.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 4	Kostbare grond	Reclamant stelt dat een groot gebied van de polder duurzaam wordt afgenomen voor gebruik van windturbines en mogelijk een zonnepark. Door te stellen dat de twee windmolens behoren tot het windpark van Weststad, wordt ongemerkt dit stuk polder 'ingelijfd' bij het bedrijventerrein Weststad. Wie zal zeggen dat dit stuk grond na 25 jaar terugkomt bij de Oranjepolder?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.10.3 Realisatie en verwijdering.
Reclamant 4	Natuur	Door de plaatsing van twee gigantische windturbines van 235 meter tiphoogte ontstaat volgens reclamant door cumulatie van de diverse bedrijvigheden (zie vorig punt) een nog grotere druk op de natuurwaarden van de Oranjepolder.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). De natuurwaarde van de agrarische gebieden waar de molens komen is zeer beperkt. Ten aanzien van de impact op de natuur is aangetoond dat deze geen gevolgen heeft voor de gunstige staat van instandhouding (GSI).
Reclamant 4	Communicatie en participatie	Kenmerkend is de opstelling van de buurgemeenten Geertruidenberg en Raamsdonksveer. De gemeenteraad oordeelde negatief over de plannen van Oosterhout. Reclamant vraagt zich af of door het bestuur en gemeenteraad van Oosterhout daarnaar geluisterd gaat worden.	De gemeente Oosterhout is zelf verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen en haar bijdrage aan de RES. De gemeente Geertruidenberg en Drimmelen hebben beide een zienswijze ingediend. Deze zullen meegewogen worden in de uiteindelijke besluitvorming.
Reclamant 4	Natuur	Reclamant stelt dat vogel- en insectensterfte flink zal toenemen, omdat de Oranjepolder een natuurgebied is dat voor veel vogelsoorten en insecten aantrekkelijk is.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 5	Gezondheid	Reclamant stelt dat er onvoldoende waarborg is dat er geen gezondheidsrisico is als gevolg van het plaatsen van de windturbines. Reclamant stelt dat nadere onderzoeken noodzakelijk zijn. Uitstel is dus nodig om de uitkomsten van de onderzoeken af te wachten.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 5	inkomsten voor eigen bewoners	Reclamant is van mening dat, door in te stappen op de plannen van Eneco, er minimale participatiemogelijkheden zijn voor Oosterhout en haar inwoners.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.10.1 Financiële bijdrage gemeente en participatie.
Reclamant 5	Draagvlak	Het belang van draagvlak wordt zowel landelijk, als provinciaal als gemeentelijk als op RES niveau onderkend. Reclamant stelt dat draagvlak in Oosterhout voor deze windturbines niet is aangetoond.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 Procedure en participatie. Draagvlak in de omgeving is geen voorwaarde voor het verlenen van een omgevingsvergunning. Het windpark past binnen het vastgestelde (door de gemeenteraad) beleid van de gemeente Oosterhout.
Reclamant 5	Grondgebruik	Volgens reclamant is de opbrengst van de windturbines niet optimaal, omdat de twee turbines zijn gepland tussen twee woonwijken. Onder verwijzing naar de open brief van 8 mei 2021 van Jan Jaap Tiemersma, organisatie NLVOW, vraagt reclamant zich af: Waarom moeten we per gemeente voldoen aan normen wanneer met een andere verdeling ook de gestelde quota te behalen is? Het zoekgebied Oranjepolder, vastgesteld in 2011, is volgens reclamant achterhaald en niet meer geschikt, noch voor mens, noch voor natuur.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3 Locatiekeuze windpark A59. De opbrengst van de windturbines is niet afhankelijk van de woonwijken, maar van het windklimaat op hoogte en de onderlinge afstand tussen de windmolens. De Oranjepolder is sinds 2011 niet veranderd. In 2011 is deze locatie geschikt voor windmolens bevonden. er is geen reden waarom de locatie nu achterhaald zou zijn. Immers, ruimschoots voldaan kan worden aan wet- en regelgeving.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 5	Communicatie en participatie	Verder stelt reclamant dat er geen totaalplaatje gegeven wordt van de diverse, lopende beleidsstukken en visies en de mogelijke gevolgen daarvan, waardoor een gedegen, gewogen besluit niet genomen kan worden.	Het is onduidelijk waar reclamant op doelt. Het windpark A59 is onderdeel van bestaande en vastgestelde beleidsdocumenten van de gemeente
Reclamant 5	Communicatie en participatie	Reclamant ziet talloze 'slordigheden' in het proces, zoals dat sprake is van algemene, formele beantwoording van gestelde vragen, waardoor de antwoorden niet voldoen.	Een formele beantwoording van vragen hoort nu eenmaal bij de rol van vergunningverlener van de gemeente. Wanneer een antwoord niet voldoet op gestelde vragen bestaat uiteraard altijd de mogelijkheid om nadere vragen te stellen aan de gemeente. Dat een antwoord niet altijd overeenkomt met de verwachting of wens van reclamant is helaas niet te voorkomen.
Reclamant 6	Geluid	De geproduceerde hoeveelheid geluid kan bij ongunstige windrichting boven de gestelde norm van 47 respectievelijk 41 dB in de nacht uitkomen. In de haalbaarheidsanalyse wordt slechts met het geluid van de molens gerekend terwijl de geluidsbijdrage van de A59 ook een wezenlijke bijdrage levert en derhalve zal de norm ruimschoots overschreden worden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid Indiener spreekt over geluidonderzoek bij de haalbaarheidsanalyse. Deze is inmiddels vervangen door een geluidonderzoek behorende bij de aanvraag omgevingsvergunning zoals deze ook ter inzage heeft gelegen. Voor uitleg over de geluidnorm Lden 47 dB en Lnight 41 dB wordt verwezen naar de algemene beantwoording onder geluid. Er is geen sprake van overschrijding van deze norm.
Reclamant 6	inkomsten voor eigen bewoners	De animo tot participatie door de omgeving is nagenoeg nihil.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.10.1 Financiële bijdrage gemeente en participatie.
Reclamant 6	Opeenstapeling plannen	De omgeving Oranjepolder, Dommelbergen, Noord Raamsdonksveer en de Huntingtonhoeve worden te zwaar belast door opeenstapeling van plannen en projecten zoals Energierpark A59, reconstructie kruispunt Hooipolder, A59, A27, Statendamweg en aanleg permanente toegangsweg voor bouw- en onderhoudsactiviteiten Energierpark. Met name kan de aanwezigheid van een bevernest ernstig verstoord worden.	Het klopt dat komende jaren diverse (grote) infrastructurele projecten plaatsvinden in de omgeving van de Oranjepolder. Deze projecten vinden plaats om de ontwikkeling en groei van o.a. Oosterhout en Geertruidenberg te kunnen laten plaatsvinden. De reconstructie van Hooipolder is bijvoorbeeld al lange tijd gewenst en ook de reconstructie van de Statendamweg moet bijdragen aan een betere ontsluiting. De aanleg van de permanente toegangsweg naar het windpark zal tijdens de constructie van het park plaatsvinden. Deze weg wordt daarna zeer beperkt gebruikt en is ook afgesloten voor ander verkeer dan onderhoud. Dat er bij dergelijke infrastructurele projecten sprake zal zijn van bouwgeluiden en verkeershinder is niet uit te sluiten. Uiteraard toetst de gemeente of dit binnen de wet- en regelgeving kan en mag. De versterking van een eventueel aanwezig bevernest is onderdeel van de natuurtoets bij de infrastructurele werken. Voor de aanleg van het windpark A59 zien wij hier geen reden tot zorg.
Reclamant 7	horizonvervuiling Locatiekeuze Beleving	Reclamant is tegen de windmolens vanwege de locatie. De windmolens brengen schade aan natuur en mens, ze staan te dichtbij woonwijken, het is vervuiling van de horizon.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3 Locatiekeuze windpark A59, paragraaf 3.2.7 Visuele hinder, paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade en paragraaf 3.2.8 ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 7	Natuur	De windmolens brengen schade aan natuur.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).
Reclamant 7	Waardevermindering woning	De windmolens zorgen voor waardevermindering van huizen.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 7	Communicatie en participatie	De gemeente is slordig te werk gegaan, er is totaal geen draagvlak, we hebben geen inspraak gehad, er zijn vele slordigheden in het proces volgens reclamant.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 2.1 Omgevingsdialoog, 2.2 Inspraak en 3.2.1 Procedure en participatie.
Reclamant 7	Opeenstapeling plannen	De omgeving wordt te zwaar belast door opeenstapeling van plannen en projecten (Energierpark, Hooipolder, A59, A27, de Statendamweg, KV380).	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8.4 Cumulatie van projecten.
Reclamant 7	Geluid	Reclamant is tegen de windmolens vanwege de geluidsoverlast door het laag frequentiegeluid.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 8	Flora en fauna	De natuur zal het ook zwaar te verduren krijgen. Zeker de vogelstand zal er onder gaan lijden. Alle vogels lopen grote kans om tegen een van de wieken te vliegen. Ook hier zijn voorbeelden van bij andere windmolenparken.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 8	Lichthinder	Als je de hele avond, als het donker is, de lichtflitsen van de waarschuwingslichten voor vliegtuigen gaat zien, word je daar tureluurs van. Eneco zegt dit te willen afschermen maar de molens moeten wel zichtbaar blijven voor vliegverkeer. Reclamant vraagt zich af of de plaatsing van windmolens met defensie is gecommuniceerd.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.4 Visuele hinder door obstakelverlichting. Defensie heeft een verklaring van geen bezwaar afgegeven voor de plaatsing van de windturbines. maar dit is voor radarverstoring.
Reclamant 8	Geluid	Reclamant is van mening dat het geluid van de wieken zal doordringen tot diens wijk omdat de wind meestal zuidwest is en de molens vol gericht staan op diens wijk. Door de wind zal het geluid megedragen worden, zeker als de verkeersintensiteit op de A59 rustiger is. Onder verwijzing naar televisieprogramma's en een radioprogramma merkt reclamant op dat vooral het laagfrequente geluid van de gondels zal doordringen in de woningen en deze daardoor direct getroffen worden. Laagfrequent geluid gaat overal doorheen, dringt je lichaam binnen, wat ene zeer onrustig gevoel geeft. Sommige mensen worden er zelfs ziek van, hierbij wordt verwezen naar een voorbeeld uit Hoeksche Waard. De huidige normen zouden zijn gebaseerd op "molentjes" van 75 m hoog.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 8	de Kloosterhoeve	Het zou buiten alle menselijke normen zijn als de doodzieke mensen die in de Kloosterhoeve in hun laatste levensfase zijn gekomen, worden blootgesteld aan de gevaren van geluid, slagschaduw en onrustig beeld. Dat in combinatie met de nieuwe provinciale weg voor de deur op 30 m van de gevel. Het zou verboden moeten worden om een dergelijk verpleeghuis zo te belasten omdat het allemaal zogenaamd binnen de normen valt.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.6.2 Laagfrequent geluid en de Kloosterhoeve en 3.2.7 Visuele hinder.
Reclamant 8	Onrust	Reclamant is van mening dat de mensen die in Raamsdonksveer Zuid, De Bastions in Geertruidenberg en hoger gebouwde appartementen in Raamsdonksveer veel onrust gaan ondervinden door het gewapper van de wieken.	De 2 beoogde windmolens in de Oranjepolder zijn gezien hun hoogte zeker zichtbaar in Oosterhout, Geertruidenberg en Raamsdonksveer. Dit geldt ook voor de reeds bestaande windmolens. Tot op heden zijn er bij de gemeente Oosterhout en Eneco nooit klachten binnengekomen over het draaien van wieken (wieken wapperen niet). Er is dan ook geen reden om aan te nemen dat de nieuwe windmolens wel tot onrust gaan leiden.
Reclamant 8	Slagschaduw	De slagschaduw staat voor de wijk van reclamant op 6 uur. Reclamant schat in dat het 10 minuten duurt per molen voordat de zon achter de wieken weg is. Dus 2 x 10 minuten is 20 minuten per dag. Dat is dus in totaal 18 dagen slagschaduw langs de ramen van "getroffen" woningen. Hier wordt niemand vrolijk van.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw.
Reclamant 8	Afstandsnormen	De normen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd en zijn sterk verouderd. Deze normen waren opgesteld voor molens tot 100 m tiphoogte. De geplande molens worden bijna 2,5 keer zo hoog. Onder verwijzing naar een televisieprogramma waarin werd gesteld dat de afstand van minimaal 10 keer de ashoogte zou moeten zijn, stelt reclamant dat verpleeghuis de Kloosterhoeve en woonwijken van Oosterhout en Raamsdonksveer binnen deze afstand zijn gelegen. Indien de normen aangepast zouden worden, zouden deze twee molens niet zo dicht op voornoemde bebouwing mogen staan. Nederland loopt hiermee ver achter.	In de wet zijn normen voor geluid en slagschaduw vastgelegd. In deze procedure opnieuw bekeken door de gemeente of aan de gestelde normen wordt voldaan en in de de zienswijzennotitie wordt hierop ingegaan in paragraaf 3.2.4 tot en met 3.2.6. Het hanteren van een afstandsmaat borgt niet dat er meer of minder geluidbelasting of slagschaduw op een gevoelig object kan ontstaan. Daarom gaat we in de normgeving ook niet uit van een afstandsmaat maar een emissienorm. Voor geluid geldt overigens dat een grotere windturbine niet per definitie meer geluid maakt, zoals nog wel eens misvatting is. In de ruimtelijke onderbouwing is uiteengezet dat de windmolens voldoen aan de geldende geluidsnormen en de normen voor slagschaduw.
Reclamant 37		geen inhoudelijke zienswijze ingediend	
Reclamant 9	Horizonvervuiling	Het uitzicht zal volgens reclamant minder mooi worden en de Oranjepolder als locatie voor recreatie zal minder aantrekkelijk worden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en paragraaf 3.2.5 Ruimtelijke kwaliteit
Reclamant 9	Natuur	Er zal schade voor de natuur zijn. Ongelukken met vogels moeten we niet willen voor de Oranjepolder.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 9	380KV en repowering bestaande windmol	De plannen om de bestaande windturbines op Weststad te repoweren baart reclamant zorgen, 380KV elektriciteitspalen zullen voor meer klachten zorgen, stelt reclamant.	De repowering van bestaande windmolens is op dit moment nog niet aan de orde. Wanneer dit gedaan wordt, dient een afzonderlijke procedure te worden doorlopen, waarin alle relevante aspecten opnieuw afgewogen moeten worden. De geplande 380 kV hoogspanningsverbinding is op ruime afstand van de bebouwing gepland. Ook hiervoor moet nog een ruimtelijke procedure worden doorlopen waarin alle relevante aspecten worden afgewogen. Dit wordt door het rijk gedaan. Op het aspect gezondheid is voor de windmolens in deze aanvraag ingegaan in paragraaf 3.2.6 van zienswijzenotitie.
Reclamant 9	Opeenstapeling plannen	De omgeving wordt te zwaar belast door een opeenstapeling van plannen en projecten (Energiepark, knooppunt Hoopolder, Statendamweg waarbij ook bomen gerooid worden).	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit en paragraaf 3.2.8.4 Cumulatie van projecten
Reclamant 9	communicatie en participatie	Reclamant is van mening dat bij de eerste plannen de bewoners amper kans gegeven was mee te denken of hun mening te geven, als dit wel was gebeurd was duidelijk geweest dat dit plan amper draagvlak heeft onder de bewoners.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1 Procedure en participatie en 3.2.2. Algemeen beleid en duurzame energie.
Reclamant 9	Geluid	Van de windmolens die er nu staan, ondervindt reclamant reeds geluidsoverlast die invloed heeft op diens welzijn. Laat staan als de windmolens nog groter zullen zijn.	Tot op heden heeft de gemeente nooit klachten ontvangen over de bestaande windmolens. Dat de windmolens op sommige momenten hoorbaar zijn, is zeker mogelijk. uit de zienswijze wordt niet duidelijk op welke wijze de windmolens inwerken op het welzijn van reclamant. In paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid wordt nader ingegaan op het gezondheidsaspect en geluidsaspect.
Reclamant 10	Alternatief	Waarom nu deze zogenaamde belangen er doorheen jassen? We weten allemaal, zeker wetenschappers, dat we eerst alle mogelijkheden die er zijn moeten benutten, huizen, scholen, fabrieksgebouwen, stallen. Ga dit nu bekijken en inschakelen. Volgens reclamant valt er nog genoeg te verbeteren.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 10	Alternatief	Waarom geen zonnepark aanleggen op de 'opgespoten' vuilnisbelt? Reclamant verwijst naar Bavel als voorbeeld.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 11	Communicatie en participatie	Naar mening van reclamanten is het onbegrijpelijk dat de onderzoeken naar de sociale en financiële participatie pas worden toegevoegd aan de definitieve omgevingsvergunning en vvgb. Dit betekent dat de rechtsbescherming ernstig ingeperkt raakt, nu reclamanten worden ontnomen hun zienswijze in te dienen op deze onderzoeken.	De onderzoeken zijn niet noodzakelijk om te beoordelen of de omgevingsvergunning kan worden verleend. Getuige ook de uitkomsten van beide onderzoeken. De gemeenteraad heeft echter voor haar besluitvorming om deze aanvullende onderzoeken gevraagd. De onderzoeken laten nogmaals zien dat de omgevingsvergunning verleend kan worden. Overigens is het verlenen van de omgevingsvergunning niet afhankelijk van de sociale of financiële participatie, omdat in Nederland betaalplanologie verboden is.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Het juridisch kader van Pondera Consult benoemt artikel 9 e van de Elektriciteitswet als rechtsgrondslag inzake Windpark Energiepark A59. Echter, de ontwerp-omgevingsvergunning stelt dat de rechtsgrondslag volgt uit het bepaalde in hoofdstuk 3 en bijlage I van het Bor en de overdracht van deze bevoegdheid van de GS. De rechtsgrondslag van Pondera is daarmee onjuist.	Het juridisch kader in de ruimtelijke onderbouwing, waar indiener naar verwijst, geeft een beschrijving van de juridische kaders (paragraaf 4.1 van de ruimtelijke onderbouwing). Ten aanzien van artikel 9e Elektriciteitswet staat beschreven dat primair de bevoegdheid ligt bij GS maar dat deze per brief van 17 maart 2020 bij de gemeente Oosterhout is neergelegd. Dit komt ook overeen met hetgeen in de ontwerp-omgevingsvergunning staat beschreven.
Reclamant 11	Geluid	Het rapport van Pondera heeft slechts 14 referentiepunten gehanteerd. Uit het rapport wordt niet duidelijk op welke wijze de onderzoekers tot deze punten zijn gekomen. Zonder nadere uitleg kunnen reclamanten niet beoordelen of deze situatie representatief is. Zij ontkennen en bestrijden de resultaten qua inhoud en totstandkoming. Daarnaast menen reclamanten dat alle belanghebbenden, zoals door de jurisprudentie van de Afdeling is weergegeven, recht hebben op een soortgelijk onderzoek betreft hun geluid- en slagschaduw hinder.	Representatief betekent dat deze toetspunten (ook wel beoordelingspunten) representatief zijn voor de maximale geluidbelasting op die woningen en nabijgelegen woningen ten opzichte van het windpark in zijn geheel, zoals ook wordt toegelicht in het akoestisch rapport. Daarnaast geven ook de geluidcontouren in het geluidrapport een indicatie van de geluidbelasting voor woningen die niet als referentietoetspunt zijn aangewezen. De geluidbelasting op elke andere woning is desgewenst te geven maar is niet noodzakelijk om in het akoestisch rapport te toetsen aan de geluidsnormen en aan te tonen dat overal aan de norm kan worden voldaan.
Reclamant 11	Milieu	Er wordt een uitbreiding van het hoogspanningstracé verwacht. Reclamanten betwisten dat geen nadere analyse nodig is om de risico's in beeld te brengen.	De uitbreiding van het hoogspanningstracé (380 kV) is beschouwd in de externe veiligheidsanalyse. Omdat de hoogspanningsverbinding buiten tiphoogteafstand van de windturbines ligt en buiten de maximale werpafstand bij nominaal toerental, kan de hoogspanningsverbinding alleen worden geraakt in het faalscenario bladworp bij overtoeren. Dit betekent dat er ook bij uitvoering van de uitbreiding zoals is voorzien door TenneT er nog steeds kan worden voldaan aan de toetsafstanden uit de Handleiding en Handreiking risicozonerings windturbines (2020). De situatie is daarmee volgens het beleid van TenneT acceptabel.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	RES	Reclamanten menen dat gemeente Oosterhout en de initiatiefnemers wat betreft de RES een kans hebben gemist om het windpark aan te laten sluiten bij de maatschappelijke participatie. In de concept-RES en het Klimaatakkoord wordt een 50% lokaal eigendom nagestreefd, wat nu door enkele niet onderbouwde stellingen onmogelijk wordt gemaakt. Bovendien zetten reclamanten bij de RES hun vraagtekens bij de legitimiteit daarvan. Democratische bestuursorganen zijn bij deze procedure ten onrechte buitenspel gezet. De RES ontregelt en omzeilt de ruimtelijke ordening van Nederland. Reclamanten menen dat de procedure rondom Windpark energiepark A59 pas in overweging worden genomen als er een legitieme RES is vastgesteld waarin dit windpark wordt benoemd.	De RES 1.0 is door de gemeenteraad van Oosterhout vastgesteld voorafgaand aan de behandeling van de ontwerp verklaring van geen bedenkingen en biedt een kader voor de energietransitie in de regio. De RES 1.0 is inmiddels ook voor de gehele regio vastgesteld. Voor alle plannen die hieruit voortkomen dient uiteraard de wettelijke voorgeschreven procedure te worden gevolgd.
Reclamant 11	Communicatie en participatie	De gestelde termijn waarin een zienswijze kan worden ingediend is rechte nu juist op grond van artikel 3:11 vierde lid jo. 3:16 eerste lid Awb. De Awb bepaalt dat de termijn van zes weken aanvangt vanaf de dag waarop het ontwerpbesluit ter inzage is gelegd, dat is inzake 15 april 2021. De termijn zou derhalve moeten lopen tot en met 27 mei 2021. In formele zin zijn de bestreden besluiten al gebrekkig of onhoudbaar.	Op 14 april 2021 is kennisgegeven dat het ontwerpbesluit ter inzage is gelegd. De termijn is op de dag daarna dus op 15 april 2021 gaan lopen tot en met 26 mei 2021. In artikel 3.16 Awb is opgenomen dat de termijn aanvangt met ingang van de dag dat de stukken ter inzage zijn gelegd (lid 2) en daarvan kennis is gegeven. Hiermee is de juiste termijn aangehouden van 6 weken.
Reclamant 11	Natuur	Reclamanten betwisten uitdrukkelijk dat er geen habitatten worden aangetast nu de natuurtoets en de ruimtelijke onderbouwing concluderen dat geen bomen worden gekapt, terwijl de ontwerp-omgevingsvergunning wel kappen als activiteit toestaat.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).
Reclamant 11	inkomsten voor eigen bewoners	Reclamanten verlangen dat de opgewekte energie niet wordt geëxporteerd aan de grote datacentra en anderen. De energie dient te worden afgevoerd naar de regio Oosterhout en dat de inwoners daadwerkelijk kunnen participeren in het energiepark.	De gemeente Oosterhout is geen eigenaar van de windmolens en heeft daarmee geen zeggenschap over de contracten die Eneco sluit voor de levering van de stroom. Lokale grootafnemers zijn van harte uitgenodigd gebruik te maken van de op te wekken stroom. Overigens wordt het stroom geleverd aan het net, waarbij verbruik van stroom vaak bij de productielocatie plaatsvindt. Immers, transport van stroom betekent verlies. De stroom zal dus altijd in de regio verbruikt worden. Inwoners kunnen een contract voor de energieafname bij Eneco afsluiten. De wens tot participatie en lokaal eigenaarschap is overigens geen onderdeel van de beoordeling of een omgevingsvergunning kan worden verleend.
Reclamant 11	financiën	De Chw is volgens reclamanten onterecht toegepast. Daarnaast gezien de externe negatieve effecten die het windpark heeft op de economische situatie in de regio, zal de uitvoering van de Chw in dit geval het beoogde doel, het bestrijden van de economische crisis, niet kunnen halen, maar daarentegen naar de overtuiging van reclamanten juist een negatief economisch effect veroorzaken, waarmee de Chw hier het omgekeerde doet dan wat met de wet is beoogd.	Realisatie van een windpark valt automatisch onder de werking van de Chw op basis van artikel 1.1. lid 1 Chw en bijlage I onder 1.2.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamanten menen dat de ruimtelijke onderbouwing onterecht ervan uitgaat dat de SV Oosterhout windturbines toelaat op agrarisch gebied. Reclamanten betwisten deze conclusie van de deskundige. Een nadere onderbouwing is noodzakelijk om te voldoen aan het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:4 en 4:84 Awb. Ditzelfde geldt voor de onderbouwing in hoeverre het project overeenkomt met de Toekomstvisie Oosterhout 2030 en het Bestuursakkoord 2018-2022. Er is strijd met artikel 3:2 jo 3:4 omdat de onderbouwing van de Ambities voor de energietransitie Oosterhout en de Routekaart 2019-2022 zijn gedateerd, nu dit uitgaat van drie windturbines. Er heeft geen nieuwe overweging plaatsgevonden met twee windturbines, zoals in het huidige	Het zorgvuldigheidsbeginsel is juist wel toegepast door de gemeente Oosterhout. Immers het college heeft na de inspraakprocedure in 2020, op basis van de zorgen en bezwaren uit de omgeving, zorgvuldig het project heroverwogen. Besloten is toen dat gehoor gegeven moest worden aan de zorgen uit de omgeving. Eneco is daarop gevraagd het project aan te passen. Daarmee wordt nog altijd uitvoering gegeven aan de genoemde beleidsstukken. Ook de gemeenteraad heeft, blijkens de instemming met de ontwerp verklaring van geen bedenkingen, deze keuze van het college gesteund en daarmee zelf geoordeeld dat dit passend is.
Reclamant 11	Noodzaak	De ruimtelijke onderbouwing stelt dat het windpark bijdraagt aan de Brabantse CO2-reductie, terwijl de nederlandse elektriciteitsbehoefte stijgt. Het is niet duidelijk in hoeverre het windpark zich verhoudt tot een CO2-reductie. Reclamanten betwisten, ontkennen en bestrijden het nut en de noodzaak van windpark energiepark A59.	Het feit dat de nederlandse energiebehoefte stijgt en dat de ambitie is om de CO2-uitstoot in Nederland in 2030 gehalveerd te hebben maakt per definitie dat duurzaam opgewekte energie noodzakelijk is. Immers, doen we dit niet, dan zullen kolen en gascentrales nog meer moeten gaan verstoken. Het nut van de windturbines wordt daarmee door reclamant zelf aangetoond.
Reclamant 11	Natuur	Reclamanten betwisten de aanname dat in de aanlegfase geen effecten zullen zijn op de beschermde soorten. Daarnaast meent de reclamant dat er geen sprake is van barrièrewerking t.o.v. vogels en vleermuizen. Reclamanten vragen om nader concreet meervoudig onderzoek. Daarnaast wordt volgens reclamanten onvoldoende rekening gehouden met soorten die de nabije Natura 2000 gebieden beogen te beschermen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	Alternatief	Reclamanten menen dat er te veel focus is op wind op land, vooral in de gemeente Oosterhout. Een schorsing c.q. staking of opschorting en zelf standstill van de gemeente is daarom op zijn minst, mede gelet op de te verwachten onderzoeken omtrent gezondheid van het RIVM, vereist om daarna nader te onderzoeken op welke wijze en in hoeverre Oosterhout op een minder ingrijpende wijze kan bijdragen aan de energietransitie. Reclamanten menen dat aardwarmte ook een geschikt alternatief is.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 Algemeen beleid duurzame energie en paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid. Aardwarmte is een energiebron die geschikt is voor het verwarmen van de huizen. Deze bron zal zeker gebruikt worden om omwonenden van het gas af te krijgen. Aardwarmte kan echter geen alternatief bieden voor elektriciteit. Windenergie is daarom naast zonenergie op dit moment de enige bewezen techniek om duurzame energie grootschalig op te wekken en dus onze doelstelling op dat gebied te realiseren.
Reclamant 11	Horizonvervuiling	Reclamanten menen dat het materiaal en de kleursamenstelling van de windturbines vooraf dient te worden vastgesteld.	Omdat een flexibele omgevingsvergunning is aangevraagd, is een indicatieve kleurstelling en materiaalgebruik aangevraagd. De exacte kleurstelling van de windturbines en materiaalgebruik wordt bekend gemaakt bij de selectie van windturbintypes. Zodra de definitieve turbintypes bekend zijn, worden de RAL-kleurnummers en overige definitieve bouwgerelateerde eigenschappen gemeld aan het bevoegd gezag. De windturbines krijgen hoe dan ook, onafhankelijk van het definitieve type windturbine, een tint (licht)grijs en het materiaal van de mast is beton, staal of een combinatie, zoals de aanvraag ook aangeeft.
Reclamant 11	Privaatrechtelijke belemmering	Op dit moment is geen onderzoek geweest naar de zakelijke rechten op de gronden (plangebied) aldaar. Zonder nader onderzoek kan dus worden vastgesteld dat de vergunning niet kan worden uitgevoerd, nu bij gebrek aan wetenschap daaromtrent, reclamanten geen zekerheid hebben over de civielrechtelijke situatie in het plangebied. Hierbij wordt onder meer verwezen uitspraak van de ABRvS 17 oktober 2012, ECLI:NL:RVS:BY0377.	Er is geen sprake van evidente zakelijke beperking. Met de grondeigenaren is overeenstemming voor realisatie van het windpark.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamanten vragen zich af in hoeverre - betwisten bij gebrek aan wetenschap daaromtrent - de onderzoeken van Pondera sprake is van een worst-case benadering nu de keuze van de voorbeeldturbine niet wordt onderbouwd.	De gekozen worst case windturbine is een realistische (voor de locatie en in relatie tot wat er op de markt is en komt voor zo ver bekend) worst case windturbine. Dat betekent een windturbine met een hoog bronvermogen qua geluid en maatgevend voor de maximale effecten die windturbines in het plangebied zullen veroorzaken. De keuze is toegelicht in het akoestisch rapport. De definitieve keuze windturbines dient uiteindelijk binnen de maximale belasting te passen zoals nu onderzocht en waar een melding bij de gemeente voor is gedaan.
Reclamant 11	Waardevermindering woning	Reclamanten vrezen de gevolgen voor hun financiële positie door de mogelijke komst van de windturbines, Het is algemeen bekend dat woningwaarden dalen als in de nabijheid windturbines worden geplaatst. Volgens reclamanten is de nadeelcompensatieregeling van artikel 6.1 Wro niet afdoende. Zij vinden het voorts opmerkelijk dat het zonnepark als een apart project wordt vergund, waardoor planschade per project wordt beoordeeld in plaats van als geheel.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade. Het zonnepark zal naar verwachting niet tot een daling van de woningwaarde leiden, gezien de afstand tot de woningen en de (on)zichtbaarheid daarvan.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Volgens reclamanten is in de ontwerp-omgevingsvergunning voor het windpark geen bandbreedte vastgelegd. Reclamanten eisen dat de ontwerp-omgevingsvergunning een bandbreedte vaststelt zodat een redelijke inschatting kan worden gemaakt ter realistische benadering c.q. beoordeling.	De aanvraag omgevingsvergunning is ingediend voor een bandbreedte voor wat betreft de afmetingen van windturbines. Voor de bijbehorende (milieu)onderzoeken is uitgegaan van de maximale effecten uitgaande van deze bandbreedte. Zo is er inzicht in de maximale effecten als gevolg van het windpark zodat ook een redelijke inschatting gemaakt kan worden van de realistisch optredende effecten: dit is namelijk gelijk of minder dan worst case wanneer de definitieve keuze voor de windturbine is gemaakt. De aanvraag maakt onderdeel uit van de omgevingsvergunning zoals ook in de ontwerp-omgevingsvergunning staat vermeld.
Reclamant 11	Water	Reclamanten maken zich zorgen over de bodem van het gebied. Zij schrijven dat het waterschap benadrukt in de watertoets dat voldoende drooglegging nodig is om grondwateroverlast te doen voorkomen. Reclamanten verlangen dit nader onderzoek.	Vooralsnog zal het verlagen van de grondwaterstand mogelijk alleen nodig zijn tijdens de aanleg van het windpark. Na afsluiting van het bouwproces wordt de normale grondwaterstand hersteld, waardoor negatieve effecten op de kwantiteit en kwaliteit van het grondwater niet aan de orde zijn. Voor eventuele grondwateronttrekking is een watervergunning nodig op basis van de Keur voor start van de bouwwerkzaamheden (en dus uitvoeren grondwateronttrekkingen) zoals de watertoets beschrijft. Het waterschap vraagt in haar reactie nu ook niet om nader onderzoek.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	Geluid	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. geluid. Volgens reclamanten voldoen de norm én het onderzoek naar (laagfrequent) geluid niet aan artikel 1.11 Activiteitenbesluit milieubeheer jo. artikel 3.14a tot en met e en bijlage 4 activiteitenregeling milieubeheer. Een goed woon- en leefklimaat kan en wordt niet gegarandeerd. Ook al voldoet het windpark materiaal aan de wettelijke meet- en rekenvoorschriften, formeel is dat niet het geval. Reclamanten vinden het onbegrijpelijk dat de gemeente Oosterhout moedwillig haar burger in gevaar brengt door deze windturbines toe te laten. Hierbij wordt verwezen naar onderzoeken vanuit het RIVM.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 11	Slagschaduw	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. slagschaduw. Eneco hanteert het beleid om maximaal 30 minuten slagschaduw per jaar op woningen toe te voegen met het windpark, echter dit beleid is niet handhaafbaar nu de voorschriften van de ontwerp-omgevingsvergunning verwijzen naar de norm van de Activiteitenregeling. Reclamanten vragen om de norm ex artikel 3.12 Activiteitenregeling niet toe te passen omdat toepassing van de norm in de concrete gevalsomstandigheid onredelijk uitwerkt, niet garandeert dat initiatiefnemers aan wettelijke plicht tot bescherming van de goede ruimtelijke ordening gaat voldoen zodat niet gesteld kan worden dat in redelijkheid aansluiting bij de norm kan worden gezocht. Daarnaast dient de Activiteitenregeling niet te worden toegepast nu deze in strijd is met de SMB-richtlijn op grond van het recente arrest van het HvJ van de EU. Reclamanten betwisten op basis van de nodige nadere onderzoeken van het RIVM over gezondheidseffecten, onderzoek naar laagfrequente trillingen en woningwaardedaling de totstandkoming en inhoud van het rapport omtrent slagschaduw van 6 oktober 2020.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4.2 Ruimtelijk aanvaardbare normen voor Windpark A59 en 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. visuele interferentie. Zij achten het onbegrijpelijk dat Windpark Energiepark A59 als een cluster wordt gezien in combinatie met Windpark Weststad III. Naar mening van reclamanten handelt het bevoegd gezag hiermee in strijd met het verbod op willekeur van artikel 3:3 Awb nu anders strijd zou bestaan met de IOV als het windpark niet als cluster beschouwd wordt. Het bevoegd gezag kiest er moedwillig voor om de definities zo uit te leggen dat het windpark 'passend' is binnen de wet- en regelgeving, en nadere onderzoeken worden achterwege gelaten. Dit perkt de rechtsbescherming van reclamanten ontoelaat in, hetgeen in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel en zorgvuldigheidsbeginsel. Ter illustratie verwijzen reclamanten naar p. 46 in de onderbouwing.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3.3 Cluster met windpark Weststad en 3.2.1.5 Zorgvuldigheidsbeginsel Dat de gemeente haar eigen beoordelingsruimte heeft wordt ook bevestigd door de uitspraak van de Raad van State inzake Windpark De Rietvelden voor wat betreft clustervorming. (ABRvS, ECLI:NL:RVS:2019:2720)
Reclamant 11	Externe veiligheid	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. ijsafzetting. Reclamanten zijn van mening dat een ijsdetectiesysteem noodzakelijk is. Reclamanten betwisten dat het windpark veilig is om in gebruik te nemen en aan te leggen. Het is van evident belang op minstens de risico's te onderzoeken naar ijsafzetting t.a.v. de uiterwaarden, dijken, leidingen in de bodem, verzakkingen in de grond en instabiele bodem door grondwater.	De omstandigheden waarbij ijsvorming optreedt komen maar enkele keren per jaar voor, namelijk tijdens de winterperiode. Dit is buiten het seizoen waarin normaal gesproken op agrarische percelen nabij de windturbines werkzaamheden plaatsvinden. Bij dit plan zijn er daarnaast geen ijsafwerping-gevoelige objecten in de directe nabijheid. De windturbine draaien ook niet over een openbare weg waardoor een risico voor passanten kan ontstaan. Het risico op ongevallen door ijsafwerping is daardoor dusdanig klein dat niet gesproken kan worden van onaanvaardbare gevolgen voor de veiligheid. Ijsafzetting levert geen risico op voor dijken, leidingen in de bodem, verzakkingen in de grond en instabiele bodem door grondwater. Voor de volledigheid wordt hiervoor een regel opgenomen in de vergunning: een windturbine dient te worden voorzien van een ijsdetectiesysteem, tenzij de veiligheid ten aanzien van ijsafwerp op andere wijze aantoonbaar geborgd kan worden.
Reclamant 11	Geluid	Het rapport van Pondera vermeldt eveneens de effecten van andere geluidsbronnen. Hieruit blijkt dat niet alle andere geluidsbronnen zijn meegenomen, zoals het spoorwegverkeer. Dit is volgens reclamanten onbegrijpelijk, zulks in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel.	Gezien de geringe hoeveel treinen op het tracé op industrieterrein Weststad (circa 250 treinen per jaar op basis van gegevens ProRail) is cumulatie met spoorweglawaai niet beschouwd. Spoorweggeluid draagt niet relevant bij aan de cumulatieve geluidbelasting.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	Procedure	Reclamanten vinden het opmerkelijk dat de watervergunning niet is opgenomen in deze coördinatie-regeling. Volgens reclamanten te meer nu deze volgens de toelichting vereist is om te kunnen spreken van een goede ruimtelijke ordening. Reclamanten betwisten dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening, minstens op het aspect 'water'.	Het toepassen van de coördinatie-regeling verplicht niet tot het coördineren van alle vergunningen. De gemeentelijk coördinatie-regeling biedt alleen maar de mogelijkheid gemeentelijke vergunningen te Coördineren, waardoor de watervergunning op basis van de gemeentelijke regelgeving ook niet meegecoördineerd kan worden. De benodigde watervergunning voor overdraai over een a-watergang en overige waterkering is reeds aangevraagd en verleend door het waterschap op 7 juni 2021. Er is geen enkele grond aan te nemen dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening op dit punt.
Reclamant 11	Natuur	Reclamanten betwisten dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening op natuur nu de ontheffing soortenbescherming niet is toegevoegd aan het ontwerp.	De ontheffing soortenebescherming hoeft niet te worden toegevoegd aan het ontwerp ter voldoening aan een goede ruimtelijke ordening. In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient aannemelijk te worden gemaakt dat de ontheffing kan worden verleend en dat is het geval. De WNB ontheffing is op 10 augustus 2021 verleend en is reeds onherroepelijk.
Reclamant 11	Externe veiligheid	Binnen de identificatieafstand bevindt zich een risicovolle installatie, een biogasopslag. Het zou, juist gelet op de aard van de opslag, passend zijn een aanvullende risicoanalyse te laten plaatsvinden.	Er bevindt zich inderdaad een biogasopslag binnen de iddentificatieafstand. In de externe veiligheidsanalyse zijn daarom ook de effecten op deze opslag inzichtelijk gemaakt. De trefkans van de biogasinstallatie is 2,7 x 10-08 per jaar. Dit is een dergelijke kleine trefkans (2,7% van 1x10-06) dat de risicotoevoeging van de windturbine als verwaarloosbaar klein kan worden gezien. Er hoeft geen aanvullende risicoanalyse van de biogasopslag te worden uitgevoerd.
Reclamant 11	Lichthinder	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. obstakelverlichting. Een voorstel voor het aanbrengen markering en obstakellichten op windturbines en windparken dient voorafgaand aan de realisatie van het windpark ter instemming te worden voorgelegd aan de inspectie Leefomgeving en Transport. Het verlichtingsplan kan derhalve niet voorafgaand de plannen door reclamanten worden beoordeeld. Dit leidt volgens reclamanten tot een onzorgvuldig genomen besluit. Zij verzoeken om, mede ingevolge het evenredigheidsbeginsel en de op dat moment best beschikbare technieken, tot aanbrengen van verlichting op de minst bezwarende wijze door alleen obstakelverlichting aan te brengen en niet brandt door middel van radar gestuurde signalen, radardetectie. Hier wordt verwezen naar het Informatieblad van het ministerie van Infrastructuur en Milieu van 24 mei 2020, 'Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland - in relatie tot luchtvaartveiligheid'.	Het toepassen van verlichting is verplicht in het kader van de luchtvaartveiligheid. Verlichting wordt uitgevoerd conform de vereisten uit het Informatieblad "Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland, In relatie tot luchtvaartveiligheid" van de Inspectie voor Luchtvaart en Transport. Dit informatieblad biedt de mogelijkheid de lichtsterkte te verminderen bij goed zicht en de lichten vastbrandend uit te voeren. Voor de windturbine(s) wordt voor de aanvang van de bouw inderdaad een verlichtingsvoorstel uitgewerkt gericht op (voor zo ver ook noodzakelijk en mogelijk) het zo veel mogelijk beperken van hinder, overeenkomstig het Informatieblad en de dan best beschikbare technieken kunnen dan worden meegenomen. Het toepassen van radardetectie is weliswaar al opgenomen in het Informatieblad als optie maar deze is nu nog niet juridische verankerd in landelijke regelgeving, dus alsnog niet formeel worden toegepast. Markeringslichten veroorzaken gezien de afstanden tot woningen geen lichthinder in die zin dat de lichtbundel in woonruimte en op percelen schijnt. De verlichting is bedoeld voor de luchtvaartveiligheid en is derhalve naar boven schijnend. hiervoor wordt het volgende opgenomen in de vergunning: Alvorens een windturbine voor energieproductie in gebruik genomen en gehouden mag worden, dient de obstakelverlichting op de turbine gerealiseerd te zijn conform een door Inspectie Leefomgeving en Transport goedgekeurd verlichtingsplan, dat voldoet aan de volgende eisen: 1) het verlichtingsplan is gericht op het zoveel mogelijk beperken van hinder voor de omgeving, 2) waarbij de veiligheid van het luchtverkeer niet in gevaar wordt gebracht. Terzijde wordt opgemerkt dat de ILenT het verlichtingsplan reeds heeft goedgekeurd. Zie ook paragraaf 3.2.7.4 visuele hinder door (obstakel)verlichting

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	Milieu	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. PFAS. Volgens reclamanten met zekerheid is vast te stellen dat er mogelijk sprake is van PFAS gronden en daarmee een onzekerheid voor reclamanten. Nu er geen bodemonderzoek en geen onderzoek naar PFAS is gedaan, kan het mogelijk de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staan. Het blijft onduidelijk of wordt voldaan aan het tijdelijk handelingskader voor het gebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie d.d. 28 november 2019. Reclamanten verzoeken daarom nadere informatie en relevante onderzoeken.	De voorliggende besluiten zien niet op het toepassen van PFAS houdende grond en betreft eveneens niet de aan- of afvoer van grond. Indien ten behoeve van het project grond wordt afgevoerd dient dit te voldoen aan het wettelijke kader voor grond, inclusief hetgeen geldt voor PFAS.
Reclamant 11	Externe veiligheid	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. externe veiligheid. Reclamanten betwisten dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening op externe veiligheid. Zij betwisten dat er geen kwetsbare objecten risico's zijn in het Windpark Energiepark A59. Op 280 m ligt namelijk een gebouw van een omwonende.	De plaatsgebonden risicocontouren liggen volgens de vuistregels uit het Handboek Risicozonering windturbines nooit verder dan de volgende afstanden: (1) De PR10-05 contour ligt maximaal op een afstand van een halve rotordiameter (hier: 85 meter) en (2) de PR10-06 contour ligt maximaal op de grootste afstand van of de tiphoogte (235 meter) of de werpafstand bij nominaal toerental (186 meter). Het dichtbijzijnde gebouw ligt op 280 meter, dus buiten beide contouren, waardoor er geen sprake is van een risico. Het gaat hierbij om een gebouw bij de RWZI, dit gebouw is niet aan te merken als een kwetsbaar object.
Reclamant 11	communicatie en participatie	Reclamanten menen dat de gemeente Oosterhout en initiatiefnemer onvoldoende inspanning hebben geleverd om de inwoners inspraak te leveren. Gemeente Oosterhout zou het goede voorbeeld kunnen geven door de ontwerp-vergunning in te trekken en ten minste totdat meer onderzoeken omtrent participatie en gezondheid bekend zijn. Reclamanten verlangen nu staking en stopzetting.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie en 3.2.2. algemeen beleid duurzame energie. Het college heeft gewacht met het verder in procedure brengen van de stukken tot alle aanvullende onderzoeken zijn uitgevoerd.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamanten vinden het volstrekt onbegrijpelijk dat de ruimtelijke onderbouwing drie windturbines bezigt, zo ook in hoofdstuk 4 van de planbeschrijving. Hierbij is het rechte onjuist om geen landschappelijke afweging bij de positionering te maken. Het betreffen windturbines van 235 m hoog, hetgeen op zijn minst een objectieve, onafhankelijke (andere deskundige dan Pondera) landschappelijke afweging rechtvaardigt. Volgens reclamanten komt de bemoeienis van Pondera er op neer dat beperkingen worden afgezwakt en onderzoek zo belicht wordt dat deze niet een belemmering voor plaatsing windturbines vormen.	De ruimtelijke onderbouwing gaat uit van twee windturbines en niet van drie zoals indiener aangeeft. Enkele keuzes in het plan zijn wel gemaakt nog uitgaande van een plan van drie windturbines. De ruimtelijke onderbouwing motiveert juist dat een herpositionering vanuit landschap met het vervallen van de derde windturbine niet tot kwaliteitsverbetering van het plan leidt. Er is dus wel degelijk een gemotiveerde heroverweging geweest zoals te lezen is in paragraaf 4.5 van de ruimtelijke onderbouwing. De landschappelijke onderbouwing voor het windpark is overigens door een extern deskundige landschapsarchitect van Oog voor Schoonheid Landschapsarchitectuur opgesteld, zoals ook in de ruimtelijke onderbouwing is te lezen in paragraaf 4.4.
Reclamant 11	Horizonvervuiling	Reclamanten betwisten dat Windpark Energiepark A59 voldoet aan de IOV. Het windpark is namelijk in strijd met artikel 3.37 IOV, nu het niet inpasbaar is in de omgeving en er geen sprake is van een cluster van minimaal drie windturbines. Windpark Weststad III is op een industrieterrein gesitueerd in een andere opstelling en er zijn andere type en soort windturbines toegepast. Ook qua tiphoogte en obstakelverlichting zijn de windturbines anders dan op Weststad III. Vanwege het ontbreken van de definitie cluster is sprake van strijd met artikel 3:2 jo. 3:4 Awb.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3.3 Cluster met windpark Weststad. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van strijd met artikel 3.2 en 3.4 van de Awb.
Reclamant 11	Landschap	De toelichting maakt gebruik van enkele visualisaties, genomen op vijf fotopunten ver verwijderd van het plangebied. Deze visualisaties doen volgens reclamanten geen recht aan de werkelijkheid. Een visualisatie vanuit het poldergebied ontbreekt in het geheel. De gekozen fotopunten zijn derhalve niet zorgvuldig gekozen en doen geen recht toe aan de daadwerkelijke vervuiling van het landschap.	De landschappelijk beoordeling is opgesteld vanuit standpunten waar de meeste waarnemingen plaatsvinden en dat is vooral vanuit omliggende woonwijken. De visualisaties die gebruikt zijn voor de beoordeling zijn dan ook vooral vanuit die gezichtspunten gemaakt. Figuur 4.7 in de ruimtelijke onderbouwing laat de fotopunten van de visualisaties zien. Aanvullend zijn er overigens in overleg met Wijkraad Raamsdonkveer nog enkele visualisatie gemaakt die te vinden zijn op de projectwebsite via de link: https://www.windvisualisaties.nl/VIS/wpenergieparka59/index.html .
Reclamant 11	effect op toerisme en landschap	Reclamanten, afkomstig uit het plangebied en dooromheen, maken zich zorgen over de effecten van de windturbines op het landschap en stadsgezicht. Zij maken zich daarbij ook zorgen dat wegens de toenemende windparken in hun omgeving de lokale economie eronder zal zuchten. Reclamanten vrezen dat toeristen het gebied eerder zullen gaan kwalificeren als een (industrie)veld van windturbines in plaats van een plek voor een dagje uit. De windturbines hebben volgens reclamanten een negatief effect op het beleid om toerisme te laten floreren.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat de uitbreiding van het bestaande windpark op Weststad met 2 windturbines (in de Oranjepolder) gevolgen zal hebben voor de lokale economie. Het is nu geen gebied dat dagjestoeristen uitnodigt om te recreëren. Ook zijn hiertoe geen voorzieningen in de buurt van het plangebied. het recreatief medegebruik van de polder betreft nu vooral omwonenden en/of passanten. Dit zal met de komst van de twee windturbines niet veranderen.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	inkomsten voor eigen bewoners	Reclamanten vrezen de gevolgen voor hun financiële positie door de mogelijke komst van de windturbines. Reclamanten verlangen dat de opgewekte energie niet wordt geëxporteerd aan de grote datacentra en anderen. De energie dient te worden afgevoerd naar de regio Oosterhout en dat de inwoners daadwerkelijk kunnen participeren in het energiepark.	De gemeente Oosterhout is geen eigenaar van de windmolens en heeft daarmee geen zeggenschap over de contracten die Eneco sluit voor de levering van de stroom. Lokale grootafnemers zijn van harte uitgenodigd gebruik te maken van de op te wekken stroom. Overigens wordt het stroom geleverd aan het net, waarbij verbruik van stroom vaak bij de productielocatie plaatsvindt. Immers, transport van stroom betekent verlies. De stroom zal dus altijd in de regio verbruikt worden. Inwoners kunnen een contract voor de energieafname bij Eneco afsluiten. De wens tot participatie en lokaal eigenaarschap is overigens geen onderdeel van de beoordeling of een omgevingsvergunning kan worden verleend.
Reclamant 11	Milieu	Reclamanten vinden het onbegrijpelijk dat geen nader onderzoek is verricht op lokale wegen in het plangebied. Als het windpark volgens de opvatting van initiatiefnemer en de gemeente een verrijking is voor het landschap volgen er stopmomenten. Reclamanten betwisten de conclusie van de verkeersexpertise dat er maar beperkt verkeer zal passeren. De verkeersveiligheid zal volgens reclamanten ernstig in het geding komen.	De lokale weg in het plangebied is de Hillenweg en deze is doodlopend, waardoor er geen sprake kan zijn van grote verkeersintensiteiten. De eerste openbaar toegankelijke lokale wegen zijn gelegen buiten het windpark zijn de snelweg A59, de Domeinweg en de Kromgatweg zoals ook beschreven de ruimtelijke onderbouwing. Dit zijn lokale wegen waar geen significante hoeveelheden verkeer wordt verwacht. Er gelden ook geen veiligheidseisen voor deze wegen. Voor de volledigheid is het individueel passantenrisico (IPR) en het maatschappelijk risico (MR) uitgerekend voor een fietsende passant op de minimale afstand van 26 meter (Domeinweg bijvoorbeeld) volgens de vereisten voor rijkswegen. Het IPR bedraagt 2,9x10-08 bij 500 passages van een individu per jaar en zelfs bij 1.000 fietsers per dag is het MR nog 2,1 x10-05. Ook voor lokale wegen kan er ruim worden voldaan aan de eisen die Rijkswaterstaat stelt voor passanten waardoor er geen aanleiding is aan te nemen dat de verkeersveiligheid in het geding is. Deze veronderstelling wordt verder ook niet
Reclamant 11	capaciteit energienet	Daarnaast betwisten reclamanten dat, en zo ja in hoeverre het energienet de extra gegeneerde stroom kan verwerken, ook evenzo dat de stroom wordt geleverd en ten goede komt aan de regio. Bij gebrek aan wetenschap betwisten reclamanten dat het netwerk deze wijze van stroom niet kan transporteren (waar de gemeente begrijpt dat "kan transporten" wordt bedoeld). Precair is dat wordt verwezen naar het verdeelstation op het grondgebied van de gemeente Geertruidenberg, die ernstige bezwaren heeft jegens Windpark Energiepark A59.	Eneco heeft een contract met de netbeheerder Enexis afgesloten voor de ontsluiting van de opgewekte energie en Enexis heeft reeds ruimte op het net gereserveerd voor het windpark A59. Enexis zorgt ervoor en heeft de plicht dat de capaciteit van haar netwerk afdoende is om deze ontwikkeling mogelijk te maken.
Reclamant 11	Financiën	Bij reclamanten overheerst het gevoel dat Windpark Energiepark A59 vooral een geldkwestie is. De extra inkomsten die het windpark doet genereren is de hoofdoorweging om de windturbines op deze locatie te realiseren. Er is bovendien geen goede gezonde, laat staan sterke, business case. Om deze verlieslatende situatie is de vorige initiatiefnemer al afgehaakt. De onderbouwing van de economische uitvoerbaarheid is voorts zeer summier. Hierdoor is geenszins inzichtelijk in hoeverre het Windpark uitvoerbaar is. Reclamanten betwisten bij gebrek aan wetenschap dat het project economisch en financieel haalbaar is, mede gelet op de onduidelijkheid over de nog toe te wijzen SDE++ subsidies.	Dat het project economisch rendabel is blijkt uit het feit dat een partij als Eneco deze ontwikkeling realiseert. Het onderzoek van Topwind dat in opdracht van de gemeente Oosterhout is uitgevoerd laat tevens zien dat er sprake is van een rendabele businesscase, welke blijft binnen de gangbare verdiennormeringen vanuit economisch perspectief.
Reclamant 11	Procedure	Reclamanten betwisten dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening vanuit de aspecten vliegverkeer en radar. Het bevoegd gezag, het Ministerie van Defensie heeft nimmer haar goedkeuring verleend, hetgeen volgens reclamanten noodzakelijk is op basis van het Barro.	Bij de vaststelling van een ruimtelijke plan voor de ontwikkeling van een windpark dient rekening gehouden te worden met de regels die het Barro stelt in Titel 2.6 Defensie ten aanzien van militaire radarstations, en over beperkingen rondom een radarstation en de beoordeling van gevolgen van bouwwerken, als ook beperkingen in verband met militaire laagvliegroutes jacht- en transportvliegtuigen. Over de resultaten van het radarverstoringsonderzoek is op basis van het Barro goedkeuring van het ministerie van Defensie noodzakelijk. Op 24 juni 2020 heeft het Rijksvastgoedbedrijf van het Ministerie van Binnenlandse Zaken deze verklaring van geen bezwaar voor windpark Energiepark A59 met drie windturbines afgegeven. Per e-mail d.d. 12 augustus 2020 is bevestigd dat deze verklaring van geen bezwaar ook geldt voor een windpark met twee windturbines (zie ook bijlage 5 bij de ruimtelijke onderbouwing).
Reclamant 11	Openstapeling plannen	Reclamanten maken zich ten aanzien van de leefbaarheid zorgen om o.a. cumulatie. Met de cumulerende effecten van de Rijksweg, het treinspoor en omliggende parken, Windpark Weststad III, wordt niet en/of onvoldoende rekening gehouden. Reclamanten verwachten dat de aanpassingen van knooppunt Hooipolder en het vervallen van afrit 34 Raamsdonkveer het verkeer zal worden afgehandeld via afrit 33, Oosterhout. De A59 wordt volgens hen drukker in de toekomst. Reclamanten betwisten derhalve dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in de omgeving, waardoor een goede ruimtelijke ordening niet meer geldt.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5.4 Cumulatief geluid en 3.2.8.4 Cumulatie van projecten. Aanvullend hierop kan worden gesteld dat de gebruikte etmaalintensiteiten opgehoogd zijn met de toename door het tracebesluit A27 en representatief is voor deze situatie.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	Natuur	Zonder onderzoek naar reductie van vogelsterfte kan volgens reclamanten niet worden geconcludeerd dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).
Reclamant 11	MER	Reclamanten betwisten de aanname dat in de zin van het Besluit m.e.r. geen sprake is van een windpark en stellen dat, mede in het licht van de Europese regelgeving en de clustervorming Windpark Weststad III, minstens een m.e.r. beoordelingsplicht geldt. Het bevoegd gezag dient hierover te besluiten. Een impliciet besluit, zoals i.c. opnemen van een beoordeling in de ruimtelijke onderbouwing, is geen m.e.r. beoordelingsbesluit. Voorgaande is in strijd met artikelen 7.17, 7.19 jo. 7.20a Wm. Ook strookt de conclusie van de gemeente Oosterhout om geen MER op te stellen niet met Europese regelgeving (SMB-richtlijn). Reclamanten voelen zich gesterkt door de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU d.d. 25 juni 2020, ECLI:EU:C:2020:503. Door de ABRvS is overwogen dat voor windparken een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt, ook als deze de drempelwaarden van het Besluit m.e.r. niet overschrijden. Reclamanten menen dat deze beoordelingsplicht voor dit windpark geldt. Door het achterwege laten van een m.e.r. beoordelingsbesluit voldoet het besteden besluit niet aan de wettelijke regels van de Wm en de vaste jurisprudentie.	Er is sprake van een m.e.r.-beoordelingsplicht wanneer er sprake is van een windpark van 3 windturbines of meer. Het gaat in de aanvraag om twee windturbines. Hierop wordt verder ingegaan in paragraaf 1.4 Juridisch kader van de ruimtelijke onderbouwing voor wat betreft de onderbouwing dat het bestaande windpark en windpark Eneriepark A59 gezamenlijk niet één inrichting vormen. Dat betekent automatisch dat er geen m.e.r.-beoordelingsplicht aan de orde is voor dit windpark.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamanten menen dat de ruimtelijke onderbouwing geen gebruik mag maken van verouderde beleidsstukken. De Energieagenda van Noord-Brabant 2010-2020 wordt gebezigd. Echter is het ontwerp omgevingsvergunning in april 2021 ter inzage gelegd. Hierdoor ontbreekt een deugdelijke motivering; in strijd met artikel 3:2 jo 3:4 Awb. Ditzelfde geldt voor verouderde toetsing aan de Structuurvisie ruimtelijke ordening.	In de vergunningsaanvraag en de daarbij behorende stukken is uitgegaan van de meest recente beleidsstukken. Er is een nieuwe energieagenda 2019-2030. Ook toetsing aan dit beleidsstuk van de provincie Noord-Brabant laat zien dat de ontwikkeling passend is in dit beleid.
Reclamant 11	Europees recht	Volgens reclamanten handelt gemeente Oosterhout in strijd met Unierecht ter bescherming van mededingen en het verbod misbruik te maken van de machtspositie, de wet vrijheid van vestiging en het vrij verkeer van dienstverlening, respectievelijk artikel 49 VWEU en artikel 56 VWEU en beginselen zoals gelijke behandeling, non-discriminatie, evenredigheid en transparantie. Daarmee wordt in strijd gehandeld met de Aanbestedingsrichtlijn en Dienstenrichtlijn, als geïmplementeerd in het Nederlands recht, namelijk Aanbestedingswet 2012 en de Mededingingswet. Immers, er is hier sprake van schaarse publieke rechten, zoals de SDE++ subsidies en betreffende vergunningen. Onderhands mag het bestuur de subsidie en vergunning niet zomaar aan een bepaalde aanvrager verlenen. Het is voor reclamanten onduidelijk waarom Eneco is bevoorreed.	Reclamant geeft aan dat de gemeente in strijd met het aanbestedings- en/of mededingingsrecht zou hebben gehandeld. Specifiek geeft reclamant aan dat de omgevingsvergunning en SDE++-subsidie niet verleend had mogen worden. Ten aanzien van de omgevingsvergunning geldt dat geen sprake is van ongelijke behandeling. Iedere aanvrager die een aanvraag voor een omgevingsvergunning indient, zal die omgevingsvergunning krijgen, indien de aanvraag voldoet aan de daarvoor in de wet gestelde voorwaarden. Ten aanzien van een omgevingsvergunning is het aanbestedingsrecht niet van toepassing. Het aanbestedingsrecht ziet immers op het inkopen van producten en diensten door de overheid. Op grond van artikel 1.4 moet het gaan om het aangaan van een overeenkomst onder bezwarende titel. Daar is bij vergunningverlening geen sprake van. De gemeente is niet de subsidieverlenende instantie. Ten aanzien van de SDE++-subsidie geldt dat deze aan regels omtrent mededinging en staatssteun gebonden is. Indien reclamant van mening zou zijn dat deze subsidie onrechtmatig verleend is, dient hij zich te wenden tot de subsidieverstrekker, namelijk het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
Reclamant 11	Procedure	De ontwerp-omgevingsvergunning is niet duidelijk over de verwijderingsplicht (artikel 1 van de ontwerp-omgevingsvergunning). Er wordt geen woord gerept over de bijbehorende voorzieningen van het windpark. Reclamanten betwisten derhalve dat er sprake is van een verwijderingsplicht, vereist volgens vaste rechtspraak in de omgevingsvergunning van windparken.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.10.3 Realisatie en verwijdering.
Reclamant 11	Externe veiligheid	Reclamanten betwisten dat er sprake is van een verwaarloosbaar risico voor wat betreft de vaarweg op circa 260 m. Dit valt namelijk pas te concluderen na nader onderzoek. Opmerkelijk is dat de waterwegen zich wel degelijk binnen de identificatieafstand bevinden en dus onderzoek behoeven.	De vaarweg bevindt zich inderdaad binnen de identificatieafstand van het blad waardoor in de externe veiligheidsanalyse een nadere beschouwing van effecten op de vaarweg zijn opgenomen. Geconcludeerd wordt dat schepen in het Wilhelminakanaal enkel geraakt kunnen worden in het faalscenario bladworp (het afvallen van een blad) bij overtoeren wat maakt dat de risicotoevoeging verwaarloosbaar wordt geacht.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 11	Geluid	Eén van de reclamanten beheert een dierenpension nabij het windpark Energiepark A59. Het is algemeen bekend dat dieren gevoeliger zijn voor geluid, ook laagfrequent geluid. Een dergelijke toetsing ontbreekt in de ontwerpbesluiten en bij de besluitvorming zal dit in strijd zijn met het zorgvuldigheids-, preventie- en voorzorgsbeginsel op grond van artikel 3:2 en 3:46 Awb en artikel 191 van het Verdrag betreffende de werking van de EU.	<p>Op basis van vaste rechtspraak zijn bedrijven, waaronder ook een dierenpension, geen geluidgevoelig object in de zin van de Wet geluidhinder. Dieren zijn ook niet wettelijk beschermd tegen geluid van windturbines. Er is dus geen aanleiding om dieren strenger te beschermen dan mensen tegen geluid van windturbines, en specifiek laagfrequent geluid.</p> <p>Het betreffende dierenpension is bovendien al gesitueerd nabij de bestaande windturbines Weststad II. De windturbines in Energiepark A59 komen op grotere afstand te staan. Het dierenpension is daarnaast gelegen op een geluidgezoneerd bedrijventerrein waardoor er sprake is van een toegelaten hogere geluidbelasting, de windturbines doen daar niets aan af.</p> <p>Er is geen wetenschappelijk onderzoek beschikbaar dat bewijst dat dieren hinder ondervinden van het geluid van windturbines. In praktijk zijn er tot op heden geen effecten gebleken. Voor het bestemmingsplan "windmolenpark Elzenburg - De Geer" in Oss is een praktijkonderzoek uitgevoerd naar het effect van windmolens op dierenopvangcentra en hondenspensions. Uit gesprekken met eigenaren en medewerkers van hondenspensions en dierenopvangcentra blijkt niet dat windturbines in de nabijheid van de inrichtingen invloed hebben op het gedrag van honden. Geen van de ondervraagden gaf aan dat de honden afwijkend gedrag vertonen.</p>
Reclamant 11	communicatie en participatie	Op basis van artikel 3.1.1. Bro dient overleg plaats te vinden. Er bestaat onduidelijkheid over de wijze waarop de provincie de bevoegdheid heeft gedelegeerd, evenmin is de reactie van de provincie bekend. Reclamanten betwisten bij gebrek aan wetenschap, mede in het licht van het inmiddels demissionaire provinciebestuur, dat met de provincie deugdelijk (voor)overleg heeft plaatsgevonden in gezonde coördinatie althans ambtelijke afstemming. Ditzelfde geldt voor de andere gezagen waaronder waterschap, ILT, wegenverkeersleiding, Ministerie van Defensie en anderen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 2.3 vooroverleg.
Reclamant 11	Zorgvuldigheidsbeginsel	Pondera Consult stelt in paragraaf 3.1 van de ruimtelijke onderbouwing dat er geen woningen zijn gesitueerd in of direct om het plangebied. Reclamanten stellen dat er wél woningen gesitueerd in of direct om het plangebied zijn op circa 730 en 870 m. Reclamanten illustreren dit aan de hand van een direct omwonendenfonds welke een 1000 m contour hanteert. Nu deze overweging klaarblijkelijk is nagelaten is de onderbouwing in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:4 Awb.	In paragraaf 3.1 van de ruimtelijke onderbouwing staat wel degelijk beschreven dat de dichtsbijznde woningen zijn gelegen op een afstand van circa 730 meter en 870 meter. Het beroep op het zorgvuldigheidsbeginsel lijkt hier niet op zijn plaats.
Reclamant 12	Horizonvervuiling	Reclamant stelt dat windmolens horizonvervuiling met zich meebrengt.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder.
Reclamant 12	Groene energie	Reclamant stelt dat groene energie goed klinkt, maar dat het vaak minder groen is dan gedacht wordt.	Deze reactie nemen wij voor kennisgeving aan.
Reclamant 12	Milieu	Reclamant stelt dat een zonnepark het milieu geen goed doet.	Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt haar eigen afweging en besluitvorming.
Reclamant 12	Flora en fauna	De biodiversiteit zal volgens reclamant afnemen als gevolg van het plan. Reclamant stelt dat er zeker soorten zijn die er niet van zullen profiteren.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).
Reclamant 12	Alternatief	Reclamant stelt voor om de daken vol te leggen met zonnepanelen, te investeren in windmolens op zee en mee te bouwen aan de toekomst van kernenergie.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.2 Algemeen beleid duurzame energie. Het ontwikkelen van windmolens op zee en kernenergie is geen onderdeel van de opgave van de gemeente Oosterhout.
Reclamant 12	Kostbare grond	Reclamant stelt dat een zonnepark ruimte inneemt op kostbare grond.	Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt haar eigen afweging en besluitvorming.
Reclamant 12	Flora en fauna	Reclamant stelt dat een zonnepark de natuur geen goed doet.	Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt een separate procedure (aparte aanvraag voor een omgevingsvergunning, aparte besluitvorming).

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 12	Kostbare grond	Reclamant stelt dat de grond die de gemeente wil gebruiken voor de windmolens en het zonnepark gedurende tientallen jaren verloren zal gaan. De kostbare grond kan op veel betere manieren benut worden, al dan niet door het terug te geven aan de natuur.	<p>Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt een separate procedure (aparte aanvraag voor een omgevingsvergunning, aparte besluitvorming).</p> <p>De vergunningaanvraag voor de twee windmolens ligt nu voor. De huidige bestemming van deze grond is overwegend agrarisch. De 2 windmolens en de onderhoudsweg nemen slechts een klein deel van de Oranjepolder weg. Indien er geen zonnepark wordt gerealiseerd kunnen de grondeigenaren de grond blijven gebruiken voor hun agrarische activiteiten. Wanneer het zonnepark er wel komt, zal de grond niet verloren zijn, maar tijdelijk (25 jaar) op een andere wijze worden gebruikt. De opwek van duurzame energie is net als het telen van gewassen noodzakelijk. Wij zien de grond daarmee niet als verloren voor 25 jaar.</p> <p>De gronden waar het zonnepark en de windmolens op worden gerealiseerd zijn niet in eigendom van de gemeente. Het nu 'teruggeven' van de gronden aan de natuur is niet zomaar mogelijk.</p>
Reclamant 12	Kostbare grond	Reclamant is van mening dat, gezien de grote hoeveelheid ruimte die benodigd is om energie op te wekken met zonnepanelen, de kostbare grond op veel betere manieren benut kan worden. Al dan niet door het terug te geven aan de natuur.	<p>Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt haar eigen afweging en besluitvorming.</p> <p>De grond in het plangebied in eigendom van enkele personen. Het is, op een klein deel na, geen gemeentegrond. Het herbestemmen van deze gronden tot natuur is daarmee niet zomaar mogelijk. Immers de grondeigenaren hebben het recht te bepalen wat zij met hun grond willen doen.</p>
Reclamant 12	Gezondheid	Reclamant stelt dat windmolens gezondheidsklachten met zich meebrengt.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 13	Communicatie en participatie	Reclamant maakt uit het ontwerpbesluit en de raadsstukken bij de conceptverklaring van geen bedenkingen op dat de invulling van het lokaal eigenaarschap (sociale participatie) beperkt is. Reclamant adviseert de mogelijkheden hiertoe met de ontwikkelende partij nogmaals te bezien. Hierbij wordt verwezen naar het voorbeeld van Windenergie A16. Op basis van de constatering dat woningen in Drimmelen het dichtstbij liggen en de hoogte geluidsbelasting en slagschaduw hinder hebben, vraagt reclamant deze woningen in de uitwerking van het lokaal eigenaarschap te betrekken op een wijze dat niet alleen de grootste lasten bij deze woningen terecht komen maar ook de lusten.	De wens tot participatie en lokaal eigenaarschap is geen onderdeel van de beoordeling of een omgevingsvergunning kan worden verleend. Het project windenergie A16 is een voorbeeld dat moeilijk vergelijkbaar is gezien de enorme omvang van dit project en de financiële mogelijkheden voor participatie die daar als gevolg van ontstaan. Het duurzaamheidsfonds dat wordt opgericht na vergunningverlening voor het windpark A59 wordt voorbereid door een werkgroep. Het duurzaamheidsfonds richt zich op het mogelijk maken van duurzame en maatschappelijke projecten in de omgeving van het windpark A59. Omwonenden uit Geertruidenberg en/of Drimmelen zijn van harte uitgenodigd mee te werken aan het voorstel voor dit duurzaamheidsfonds. Dit voorstel wordt uiteindelijk bekrachtigd door de gemeenteraad van Oosterhout.
Reclamant 13	Communicatie en participatie	De gemeente Drimmelen vraagt op welke wijze het ontwerpbesluit aan de inwoners van Drimmelen bekend is gemaakt.	<p>Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.</p> <p>De gemeente Oosterhout heeft hiervoor de wettelijk voorgeschreven en noodzakelijke publicaties gedaan.</p>
Reclamant 14	Geluid en gezondheid	Reclamant verzoekt het college van B&W alvorens de definitieve verklaring van geen bedenkingen voor te leggen aan de gemeenteraad, onafhankelijk onderzoek te laten plaatsvinden naar de werking van laagfrequent geluid en trillingen van windturbines met een tiphoogte van 235 m in relatie tot gezondheid van omwonenden en de impact op inwoners van de gemeente Geertruidenberg daarin expliciet mee te	<p>Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.</p> <p>Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.</p>
Reclamant 14	Landschap	De geplande locaties van de turbines zijn zowel ruimtelijk, als visueel niet in lijn met de bestaande turbines op Weststad III. In plaats daarvan staan de molens dichterbij de grens met gemeente Geertruidenberg, wat een grotere impact betekent voor de inwoners van deze gemeente.	<p>De lijn van de opstelling wijkt inderdaad in zeer lichte mate af van de richting die de lijnpostellingen binnen het bestaande windpark Weststad III hebben, in die zin dat de richting van beide lijnen enkele procenten afwijken qua richting. Dit staat ook als zodanig beschreven in de ruimtelijke onderbouwing.</p> <p>Geconstateerd is op basis van een landschappelijke beoordeling en visualisaties dat dat niet onaanvaardbaar is. Beschouwd is ook of herpositionering van de windturbines in het kader van ruimtelijke kwaliteitsverbetering op basis de provinciale verordening een positief effect kan hebben door plaatsing in lijn met de bestaande windturbines. Geconstateerd is dat dat niet een overwegend positief effect heeft. Vanuit belemmeringen in de directe omgeving is er ook eigenlijk geen schuilruimte beschikbaar om dat te doen. De windmolens staan gepland op ongeveer gelijke afstand van de woonwijken in de gemeente Geertruidenberg als in de gemeente Oosterhout.</p>

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 14	Horizonvervuiling	De komst van de windturbines in de Oranjepolder betekent een forse visuele impact op de inwoners van Geertruidenberg. De geplande turbines staan net over de grens van de Geertruidenbergs grondgebied. Deze visuele last kom dan alsnog ten laste van deze inwoners, ondanks dat de gemeente geen windmolens op Geertruidenbergs grondgebied wilde.	<p>Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.</p> <p>De politieke keuze geen windmolens te plaatsen op het eigen grondgebied van de gemeente Geertruidenberg kan niet beperkend werken voor de buurgemeenten. Wij werken met elkaar samen in de regionale energiestrategie. Daarin hebben we als geheel en als afzonderlijke gemeenten doelstellingen te behalen en afgesproken. De keuze hoe deze in te vullen en welke locatie daarvoor wordt gekozen is aan de gemeentes zelf.</p>
Reclamant 14	Financiën	Reclamant vraagt de gemeente de te ontvangen financiële afdrachten voor landschap en sociale participatie evenredig te verdelen over de gemeenten Oosterhout en Geertruidenberg of te investeren in natuurontwikkeling in de Oranjepolder. Zo wordt recht gedaan aan een eerlijke verdeling van de lasten en de lusten van de windmolens op energiepark A59. Dit komt volgens reclamant uiteindelijk ten goede van het maatschappelijk draagvlak voor het project.	In de antieure overeenkomst tussen Eneco en de gemeente Oosterhout is een bijdrage afgesproken aan een nog op te zetten duurzaamheidsfonds van €0,50 per opgewekt MWh. De opbrengst uit dit fonds zal ten goede komen aan projecten in de omgeving van het plangebied. De gemeentegrens is hier niet beperkend in. Inwoners van Raamsdonksveer kunnen dus ter zijner tijd ook voorstellen voor projecten indienen. Een werkgroep onder leiding van de lokale Energiecoöperatie ONE zal een voorstel voor het omgevingsfonds opstellen. Deze zal starten zodra duidelijk is of de vergunning voor het windpark kan worden verleend.
Reclamant 14	Trillingen	Reclamant verzoekt het college van B&W alvorens de definitieve verklaring van geen bedenkingen voor te leggen aan de gemeenteraad, onafhankelijk onderzoek te laten plaatsvinden naar trillingen van windturbines met een tiphoogte van 235 m in relatie tot gezondheid van omwonenden en de impact op inwoners van de gemeente Geertruidenberg daarin expliciet mee te nemen.	Op grond van ervaringen op land blijkt dat fundaties van windturbines geen hinderlijke trillingen doorgeven aan de ondergrond en de omgeving. De Staatssecretaris van IenM heeft in een brief (vergaderjaar 2013-2014, 33612, nr. 22) aan de TK laten weten: "de bewering in enkele literatuurbronnen dat ook overdracht door de grond plaatsvindt is ongegrond, hetgeen blijkt uit nauwkeurige metingen van trillingsniveaus in de bodem rondom windturbines."
Reclamant 14	Geluid	Naast hinder van laagfrequent geluid laat het akoestische onderzoek volgens reclamant zien dat er met het plaatsen van de windturbines een toename van de geluidsbelasting verwacht wordt op de locatie Kloosterweg. Reclamant constateert dat de cumulatie van het geluid van de windmolens en het bestaande omgevingsgeluid zorgt voor een geluidsbelasting van ver boven de voorkeurswaarde van de Rijksoverheid van 50 dB en in sommige gevallen zelfs boven het absolute maximum van 65 dB. Reclamant acht dit niet verantwoord en het effect hiervan op de volksgezondheid onacceptabel.	<p>Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.</p> <p>Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.</p> <p>Voor alle representatieve toetspunten geldt dat er (voor worst-case windturbine) wordt voldaan aan de voor deze ontwikkeling ruimtelijk eaanvaardbare geachte geluidnormen van Lden 47 dB en Lnight 41dB.</p> <p>De geluidbelasting van sec de windmolens op de gevel van de Kloosterhoeve (toetspunt 10) bedraagt Lden 41 dB en Lnight 35 dB. Dit is ruimschoots onder de normen van Lden 47 dB en Lnight 41 dB. Cumulatief met andere geluidbronnen is de huidige situatie een niveau van Lcum 56 dB en gaat dit met de windmolens erbij naar 57 dB. Het geluid van windturbine wordt zwaarder meegewogen dan bijvoorbeeld geluid van wegverkeer en industrie in de cumulatieve geluidsbelasting, dus deze is in werkelijkheid lager. De cumulatieve geluidbelasting zorgt niet voor een onaantwoordbare verandering van het woon- en leefklimaat en is derhalve acceptabel.</p> <p>Andere toetspunten in deze gemeente Geertruidenberg zijn: Toetspunt 1: Lcum is en blijft 58 dB. Het akoestisch klimaat blijft hetzelfde. Toetspunt 8: Lcum is en blijft 73 dB. Het akoestisch klimaat blijft hetzelfde. Toetspunt 9: Lcum is en blijft 67 dB. Het akoestisch klimaat blijft hetzelfde Toetspunt 14: Lcum van 56 naar 57 dB (onafgerond een toename van 0,28 dB). Het akoestisch klimaat blijft hetzelfde.</p> <p>De genoemde voorkeurswaarde is niet relevant voor windturbinegeluid. Windturbinegeluid kent helemaal geen voorkeursgrenswaarde en bijbehorende maximale ontheffingswaarde, maar moet ten allen tijde aan de norm van Lden 47 dB en Lnight 41 dB voldoen. Voor cumulatieve geluidbelasting geldt geen normstelling alleen een goede ruimtelijke ordening.</p>

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 14	Slagschaduw	Uit het slagschaduw onderzoek wordt geconstateerd dat op vijf van de zes onderzochte locaties binnen de gemeente Geertruidenberg slagschaduw kan optreden. Op dit moment heeft geen van de locaties binnen onze gemeente slagschaduw van andere molens. Ondanks de automatische standstillvoorziening kan niet worden voorkomen dat inwoners tijdelijk last hebben van slagschaduw. En ook al worden de molens stilgezet, hebben zij ten opzichte van de huidige situatie nog altijd last van normale schaduw op hun woningen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw.
Reclamant 15	Alternatief	Voordat besluiten genomen worden op het vlak van ruimtelijke ordening dienen eerst de 'niet grond vergunde mogelijkheden' beter onderzocht en benut te worden.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 15	Alternatief	De grote hoeveelheid platte daken in Oosterhout hebben potentieel meer dan voldoende oppervlak om de windmolens niet nodig te maken. Ook zou Thuisvester kunnen inventariseren hoeveel zonnepanelen op haar platte daken kunnen. Dat kan allemaal zonder daarvoor grond te gebruiken.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 15	Alternatief	Uitgaande dat de energie van de twee windmolens gelijkstaat aan de opgewekte energie van 100.000 zonnepanelen, stelt reclamant dat Oosterhout voor die zonnepanelen meer dan voldoende extra daken beschikbaar heeft.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 15	Financiën	Er is geen profijt voor de burger voor Oosterhout, aangezien hij/zij een marktconforme prijs blijft betalen, met of zonder windmolenpark.	De inwoners van Oosterhout profiteren op diverse manieren van het windpark. Allereerst omdat op deze manier invulling wordt gegeven aan de duurzaamheidsambities van de gemeente. Daarnaast draagt de initiatiefnemer bij aan het duurzaamheidsfonds dat zal worden opgericht om duurzame projecten in de omgeving mogelijk te maken. Ook is initiatiefnemer jaarlijks OZB verschuldigd, waarmee ook de gemeente Oosterhout inkomsten genereert voor het algemeen nut. Als laatste bestaat de mogelijkheid voor grootafnemers van stroom om langlopende contracten met Eneco aan te gaan en worden lokale ondernemers zoveel als mogelijk betrokken bij bouw, beheer en onderhoud van het windpark.
Reclamant 15	Alternatief	Reclamant beweert dat op het dak van LG en het dak van het nog te bouwen distributiecentrum Vijf Eikenweg al 65.000 zonnepanelen gelegd kunnen worden. Alleen al met die panelen kan 2/3 van de energie worden opgewekt van de twee windmolens.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie. Als deze daken volgelegd worden met zonnepanelen ontstaat er een goede bijdrage aan de energietransitie. Dit wordt door ons zeker niet bestreden. Echter wij hebben (nog) geen (wettelijke) instrumenten om bij bestaande gebouwen het neerleggen van zonnepanelen op de daken af te dwingen. Wij zijn dan ook volledig afhankelijk van de bereidwilligheid van een eigenaar van een pand met een groot dakoppervlak. Dit staat ook nog los van het feit dat ook de constructie van bestaande panden niet altijd voldoende stevig is om de zonnepanelen te kunnen dragen.
Reclamant 15	Kostbare grond	Eneco gaat uit van 'upgrading' en de bouw van twee nieuwe windmolens. Reclamant is van mening dat Eneco moet beginnen met upgrading. Dit vergt vanzelf enkele jaren waarin de bestaande windmolens gebruikt kunnen worden conform wens Eneco en vergt geen kostbare schaarse Oosterhoutse grond.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.2. Algemeen beleid duurzame energie. De repowering van de bestaande windturbines is onderdeel van de doelstelling van de gemeente om 192 GWh duurzame energie opgewekt te hebben in 2030. Het is aan de eigenaar (Eneco) van deze molens te bepalen of en wanneer upgrading plaatsvindt. De bestaande windmolens zijn nóg niet aan het einde van de technische en economische levensduur. Nu repoweren zou daarmee kapitaalvernietiging betekenen. Ook de twee extra windmolens in de Oranjepolder zijn noodzakelijk om de duurzaamheidsdoelstelling te bereiken.
Reclamant 15	Grondgebruik	De noodzaak van verduurzaming wordt wel door iedereen onderschreven. Het gaat om de wijze waarop en hoe. Het gaat ook om de wijze hoe het gebruik van schaarse grond binnen Oosterhout wordt ingevuld. Bij de kwestie elektriciteitsopwekking gaat het om duurzame vastlegging van schaarse grond. De Oranjepolder langs de A59 dient gereserveerd te worden voor industriële activiteit. De ligging daartoe is perfect.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3 Locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 15	Tijdelijkheid vergunning	De gevraagde vergunning geldt formeel voor 25 jaren. Met het voorbeeld van De Eiffel elektriciteitsmasten, die al 100 jaar aanwezig zijn, stelt reclamant dat de tijdsduurbepanking voor de windmolens niet realistisch is. Dit is alleen realistisch indien de vergunning is gekoppeld aan een publiek-/privaatrechtelijke kosteloze verplichting tot ontmanteling na ommekomst van de 25 jaar, inclusief de voorwaarden van de ontmanteling. Bij de visuelebeelden is een en ander treffend	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.10.3 Realisatie en verwijdering.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 15	Horizonvervuiling	Blijkbaar is de hoogte (235 meter) dusdanig dat de windmolens niet dichterbij het militair vliegveld Gilze Rijen mogen staan. Reclamant stelt dat de windmolens dus te hoog zijn voor vliegtuigen. Dat geldt toch zeker voor burgers? Reclamant stelt dat de hoogte leidt tot een onaanvaardbare horizonvervuiling, jarenlang.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3 Locatiekeuze windpark A59. De hoogte van de windmolens is niet het probleem voor vliegbasis Gilze Rijen. Het betreft de mogelijkheid van radarverstoringen door windmolens, ongeacht de hoogte, die ervoor zorgen dat andere locaties in Oosterhout zijn uitgesloten.
Reclamant 15	Financiën	De realisatie van windmolens is afhankelijk van subsidie. Reclamant wil expliciet en onomwonden voorgerekend zien om hoeveel netto subsidie het gaat per zonnepaneel en per kWh. Met welk bedrag kan de kostprijs van zonnepanelen verminderd worden als er geen subsidie verleend wordt voor de bouw van de windmolens. Daarbij ook expliciet verdisconteerd de fiscale voordelen die een bedrijf bij investeren heeft en een burger niet ontvangt. De vraag is dus welk bedrag de burger gegeven kan worden bij een zonnepaneel investering leidend tot evenveel energie in zijn totaliteit als nu de windmolens beogen op te wekken.	De gemeente is niet de subsidieverstrekker voor wind en zonne-energie en kan dus ook geen inhoudelijk antwoord geven op deze vraag. De desbetreffende subsidie is de zogenoemde SDE++ subsidie van het ministerie van economische zaken en klimaat. Voor deze specifieke vraag verwijzen wij u dan ook door naar de instantie die deze subsidie beheert, namelijk Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (www.RVO.nl)
Reclamant 15	Waardevermindering woning	Reclamant stelt dat volgens vaste jurisprudentie de WOZ van woningen / gebouwen tot aan een afstand van 2500m negatief wordt beïnvloed. In de jurisprudentie ligt dit percentage tussen de 15 en zelfs 40%. Ook op een afstand van 800m tot de windmolens. Reclamant stelt dat dit een waardevermindering van tientallen panden in Oosterhout Noord betekent, evenals schade voor de gemeente indien er om die reden WOZ ontvangsten worden gemist. Is dit begroot?	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade. Jaarlijks wordt bij de begroting een raming gemaakt van de opbrengsten uit de WOZ. Een mogelijke waardedaling wordt hierin mits deze optreedt te zijner tijd verdisconteerd. Ook de toevoeging van de OZB opbrengst van de windmolens van indicatief 20.000 euro wordt hierin verwerkt.
Reclamant 15	Geluid	Reclamant is van mening dat de windmolens voor de inwoners van Raamsdonksveer een onaanvaardbaar lawaai zullen opleveren, temeer nu de A59 steeds overvoller worden met verkeer en daaruit voortvloeiende geluidsbelasting.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en paragraaf 3.2.8.4 Cumulatie van projecten.
Reclamant 16	Gezondheid	Reclamant vreest voor significante gezondheidsrisico's (onder andere chronische klachten zoals hoofdpijn, slapeloosheid, tinnitus, depressie, agressie- en concentratiestoornissen en problemen met de luchtwegen) die veroorzaakt worden door het wonen in de nabijheid van windturbines. Eerdergenoemde gezondheidsklachten komen naar voren in de onderzoeken van de Amerikaanse dokter Nina Piermont en de Portugese deskundige Marianne Alves Pereira. Op basis van onderzoek naar gezondheidsrisico's is in Duitsland besloten windturbines op minimaal 10 maal de hoogte van de windturbine te plaatsen. In Denemarken zijn alle plannen ten aanzien van windturbines voorlopig in de ijskast gezet. Ook in Nederland zijn er steeds meer aanwijzingen dat windturbines schadelijk zijn voor de gezondheid. Gezien het feit dat de gemeente een zorgplicht heeft voor haar inwoners is de vraag op welke wijze en in welke mate de gemeente zorgdraagt voor de bescherming van haar inwoners bij de plaatsing van deze windturbines?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 16	Gezondheid	En wat doet het college op het moment dat er uit dit onderzoek blijkt dat dit windpark tot gezondheidsschade leidt, wat zijn dan de vervolgstappen?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd. In het uiterste geval kan de vergunning worden ingetrokken of kunnen aanvullende voorschriften worden gesteld aan de vergunning.
Reclamant 16	flora en fauna	Welke onderzoeken zijn er uitgevoerd ten aanzien van de nadelige gevolgen voor flora en fauna in het algemeen en specifiek ten aanzien van vleermuizen en foeragerende vogels? Zijn verplichte onderzoeksprotocollen voor de verstorende effecten van windturbines op vleermuizen uitgevoerd? En zo ja, wat zijn de uitkomsten hiervan?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9.2 Soortenbescherming

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 16	Gezondheid	Welke argumenten zijn vervolgens doorslaggevend om de plannen toch door te zetten? Daarbij in ogenschouw nemen dat er door het RIVM onderzoek wordt gedaan naar de gezondheid van omwonenden. Het (tijdelijk) stilzetten van deze planvorming lijkt een logische optie. Kunt u toelichten waarom daar niet voor gekozen wordt?	Uit alle bekende onderzoeken, inclusief die van het RIVM, blijkt tot op heden dat er geen reden is aan te nemen dat de beoogde windmolens op de beoogde locatie tot gezondheidsproblemen zullen leiden. Hierop wordt ook ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 16	Gezondheid	En op basis van welke onderzoeken kan worden aangetoond dat de risico's bij de plaatsing van de voorgestelde turbines met een tiphoogte van 235 meter onderzocht en verwaarloosbaar zijn?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 16	Geluid	Reclamant maakt zich ernstige zorgen over de (gecumuleerde) geluidsoverlast. Momenteel ervaart reclamant al geluidsoverlast van de windmolens van Weststad in combinatie met het geluid van de snelwegen A59 en A27, het industrieterrein Weststad en (het laden en lossen) van schepen op het Wilhelminakanaal. De nieuw te plaatsen windturbines zullen samen met bovengenoemde objecten onherroepelijk leiden tot een overschrijding van de toegestane geluidsnormen. Op welke wijze en met welke uitkomst is de gecumuleerde geluidsoverlast gemeten? Hoe verhoudt de gemeten (gecumuleerde) waarde zich tot de normering?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid en ook 3.2.8.4 cumulatie van projecten
Reclamant 16	gezondheid	Hoe staan deze gezondheidsrisico's in verhouding tot de wens van de gemeente Oosterhout om duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 16	Zorgplicht	In welke mate passen deze plannen en de daarbij behorende risico's bij de plicht van de gemeente op voor haar burgers te zorgen?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 16	Waardevermindering woning	Onderzoek (rapportage windturbines, zonneparken en woningprijzen, Drôes & koster, 2019) wijst uit dat de aanwezigheid van windturbines tot meer dan 10% waardevermindering van woningen kan leiden voor (direct) omwonenden. In welke mate erkent het college deze conclusie en op welke wijze worden omwonenden gecompenseerd?	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 16	Natuur en water	Kunt u toelichten hoe groot de onomkeerbare afbreuk is aan de natuurlijke kenmerken van de Oranjepolder, een gebied met kwel, waar tevens veel kansen liggen voor ontwikkeling van op kwel gebaseerde natuur met de aanleg van dit	In het gebied is inderdaad sprake van natuurlijke kwel. De ingreep door het windpark in de polder is beperkt tot een geringe oppervlakte en zal hier nauwelijks tot geen invloed op hebben. Ook wordt de ontwikkeling na 25 jaar weer afgebroken.
Reclamant 16	Alternatief	Op welke wijze zijn er daadwerkelijk alternatieven onderzocht om wel aan de duurzaamheidsdoelstelling te voldoen, maar zonder windpark in de Oranjepolder? En waar zijn de gespecificeerde resultaten van dit onderzoek terug te vinden?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 17	Zorgvuldigheidbeginsel	Welk besluit en onderbouwing ligt eraan ten grondslag dat de twee windturbines worden benoemd als een uitbreiding op het bestaande windpark Weststad III terwijl de afmetingen en ruimtelijke opstelling totaal anders zijn. Het windpark dient volgens reclamant als een nieuw windpark te worden behandeld maar die dient te bestaan uit een cluster van drie windturbines. Reclamant vraagt zich af waarom de gemeente Oosterhout afwijkt van hetgeen in de RES West Brabant wordt beschreven en gehanteerd.	Hierop wordt ingegaan in 3.2.3.3 Cluster met windpark Weststad.
Reclamant 17	Communicatie en participatie	De gemeente hanteert als slogan Oosterhout #meer voor elkaar, echter zijn de ervaringen niet tastbaar en zichtbaar geweest in de totstandkoming van dit project. Het gevoel overheerst zeer sterk dat de verantwoordelijke wethouder voor dit project één doel voor ogen had en dat is resultaat oftewel het realiseren van het energiepark A59 zonder daarbij oog te hebben voor de zorgen en belangen van haar inwoners, inwoners van de gemeente Geertruidenberg en specifiek de belanghebbenden. Reclamant ervaart niet dat er juist is omgegaan met het gelijkheidsbeginsel en zorgvuldigheidbeginsel.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 17	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamant vraagt zich af waarom de gemeente Oosterhout nader onderzoek en bevindingen niet afwacht of waarom hier niet beter gedetailleerd onderzoek naar gedaan wordt. De gemeente verwijst en hanteert volgens reclamant namelijk sterk verouderde normen voor het windpark. In de omgevingsvergunning en ruimtelijke onderbouwing worden volgens reclamant aannames gedaan met referentie windturbines die afwijken van de geplande windturbines. Kan de gemeente aantonen en garanderen dat de gedane aannames juist zijn?	De windturbinekeuze wordt pas in een later stadium gemaakt (na onherroepelijk worden van de vergunning, net voor financial close van het project). Er is gerekend met een (worst-case) referentieturbine. Wanneer de definitieve keuze door de initiatiefnemers is gemaakt dienen ze een melding bij de gemeente te doen voor de definitieve keuze. Aangetoond moet worden dat deze binnen de bandbreedte van de verleende vergunning past. Voor de beantwoording van het overige wordt ingegaan in paragraaf 3.2.4.2 Ruimtelijk aanvaardbare normen
Reclamant 17	opeenstapeling plannen	Inwoners van Dommelbergen Noord krijgen te maken met aanpassingen in de nabijheid van haar leefomgeving, door Windpark A59, Repowering windmolens Weststad III, Aanpassingen knooppunt Hooipolder en 380kV net aanpassing. Het is onbegrijpelijk volgens reclamant dat de projecten niet in totaal perspectief worden geplaatst en wordt onderzocht wat de effecten en gevolgen zijn voor haar inwoners.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8.4 Cumulatie van projecten.
Reclamant 17	Kostbare grond	In de omgevingsvergunning staat beperkt hoe en in welke staat de omgeving dient terug te komen bij afloop van de omgevingsvergunning. Volgens reclamant is door gebrek aan informatie het plan niet volledig, en kan geen besluit worden genomen voor een omgevingsvergunning.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.10.3 Realisatie en verwijdering.
Reclamant 17	Geluid	Reclamant vindt het onderzoek naar laagfrequent geluid zeer summier en beperkt en vraagt zich af waarom het juiste detailonderzoek ontbreekt. Wat zijn de effecten voor de belanghebbenden en waarom negeert de gemeente deze zorgen van haar inwoners?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 18	Gezondheid	Reclamant vertrouwt het bestuursorgaan bekend met het recht dat Europees recht gebiedt dat bij nieuwe projecten de gezondheid van de burgers beschermd, dan wel verbeterd moet worden. Dit gezondheidsrecht is niet alleen direct inroepbaar door de burger maar disculpeert tevens nationaal recht indien dat strijdig zou zijn met de gedachte dat de gezondheid van de burger beschermd of verbeterd moet worden. Windmolens van de omvang en de hoogte zoals in casu voorzien zijn, voldoen niet aan dit gezondheidsvereiste. Reclamant verwijst naar het RIVM en recente rapporten over onhoorbaar geluid en gezondheidsaspecten. Het besluit tot ontwerp omgevingsvergunning is daarmee in strijd met het doel en de strekking van het klimaatakkoord/akkoord van Parijs, dat beoogt om de gezondheid van de burger te beschermen tegen aantasting van de gezondheid. Het voorliggende besluit vormt juist een extra gezondheidsrisico. Unierechtelijk wordt inmiddels duidelijk dat een besluit, als het onderhavige, gebaseerd moet zijn op het medisch zorgvuldigheidsbeginsel. Dat wil zeggen dat eerst het wetenschappelijk bewijs aanwezig moet zijn dat geen gezondheidsrisico's bestaan, daarna mag pas vergund worden om een windturbine te exploiteren. Het juridisch zorgvuldigheidsbeginsel (eerst vergunning en bouw en dan pas juridisch bestrijden) is strijdig met Europees recht aangezien dit in de exploitatiefase een gezondheidsrisico oplevert voor de burger. De norm uit de Strategische Milieubeoordelingsrichtlijn, dat een nieuw plan of project de gezondheid van de burgers moet beschermen, dan wel moet verbeteren is leiding. Zonder wetenschappelijke zekerheid dat is vastgesteld dat de gezondheid van de burger en zijn leefomgeving wordt beschermd of verbeterd, mag er Unierechtelijk niet vergund worden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 18	Zorgvuldigheidsbeginsel / verbod op willekeur	Mocht de gemeente het eigen belang bovengeschiedt achten boven de gezondheid van de burger, dan is sprake van strijd met het verbod op willekeur en is tevens in strijd met het motiveringsbeginsel. Volgens reclamant is sprake van strijd met het verbod op vooringenomen houdt nu het doorgaan van het vergunning en exploiteren van een energiepark niet afhankelijk is van de persoonlijke opvatting van een bestuursorgaan in de hoedanigheid van een wethouder. Mocht de gemeente de vergunning verlenen met de wetenschap over gezondheidsrisico's bij windmolens, dan wel dat deze wetenschap ontkend wordt zonder deugdelijke motivering, dan wel dat deze wetenschap van de gezondheidsrisico's niet bekend is, dan is sprake van een voorbereiding van een besluit zonder dat de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen heeft plaats gevonden. Dit levert strijd op met artikel 3:2 AWB, hetgeen een zorgvuldige voorbereiding eist.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.
Reclamant 18	Zorgvuldigheidsbeginsel/motiveringsbeginsel	Naar mening van reclamant zijn woorden zoals "niet is gebleken dat.." of "hier is geen regelgeving voor aanwezig" geen deugdelijke motivering. De veel te magere mate van motiveren bij het besluit waarop deze zienswijze toeziet, mag blijken uit de grote hoeveelheid vragen die de burgers in moesten dienen om enig inzicht te krijgen in de mate waarin het bestuur over het besluit heeft nagedacht. De burger heeft geen gebruikelijke inspraak gekregen bij de voorbereiding van het besluit. Het bestuur ziet daarvoor Corona als beperkende factor. Het geeft ook te denken dat het bestuur zich in haar motivering er mee afmaakt dat er een onderzoek door TNO gedaan gaat worden naar de gevolgen van geluidsoverlast. Onderzoeken naar gezondheidsrisico's ten gevolge van mega windturbines zijn er inmiddels honderden, wetenschappelijk uitgevoerd, aanwezig. Het is reclamant onduidelijk wat de gemeente met een dergelijk antwoord over een onderzoek van TNO motiveert. Al het voorgaand maakt voor de burger een inzicht in de mate waarin het bestuur zich in het besluit heeft verdiept nauwelijks toegankelijk, waarmee het bestuur volgens reclamant in strijd treedt met het motiveringsbeginsel.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1. Procedure en participatie. Het onderzoek door TNO naar (laagfrequent) geluid is niet opgenomen als onderbouwing van de vergunningaanvraag of motivering om de ontwerpvergunning ter inzage te leggen. Dit onderzoek is op verzoek van de raad uitgevoerd en betreft een second opinion op hetgeen door Eneco in de ruimtelijke onderbouwing van de vergunningaanvraag is opgenomen en door de gemeente al is getoetst. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 18	Zorgvuldigheidsbeginsel / Verdrag van Aarhus	Voorts is reclamant van mening dat niet wordt voldaan aan de eisen die volgen uit het verdrag van Aarhus/ Richtlijn 2011/92 E geschreven om bij te dragen aan de bescherming van het recht in een milieu te leven dat passend is voor persoonlijke gezondheid en welzijn, omdat niet, dan wel niet volledig, aan dat Verdrag en in de richtlijn geschreven genoemde vereisten wordt voldaan, in het bijzonder niet aan artikel 7 daarvan.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.
Reclamant 18	Europees recht	Reclamant vertrouwt het bestuursorgaan bekend met het recht dat Europees recht gebiedt dat bij nieuwe projecten de gezondheid van de burgers beschermd, dan wel verbeterd moet worden. Dit gezondheidsrecht is niet alleen direct inroepbaar door de burger maar disculpeert tevens nationaal recht indien dat strijdig zou zijn met de gedachte dat de gezondheid van de burger beschermd of verbeterd moet worden. Windmolens van de omvang en de hoogte zoals in casu voorzien zijn, voldoen niet aan dit gezondheidsvereiste. Reclamant verwijst naar het RIVM en recente rapporten over onhoorbaar geluid en gezondheidsaspecten. Het besluit tot ontwerp omgevingsvergunning is daarmee in strijd met het doel en de strekking van het klimaatakkoord/akkoord van Parijs, dat beoogt om de gezondheid van de burger te beschermen tegen aantasting van de gezondheid. Het voorliggende besluit vormt juist een extra gezondheidsrisico. Unierechtelijk wordt inmiddels duidelijk dat een besluit, als het onderhavige, gebaseerd moet zijn op het medisch zorgvuldigheidbeginsel. Dat wil zeggen dat eerst het wetenschappelijk bewijs aanwezig moet zijn dat geen gezondheidsrisico's bestaan, daarna mag pas vergund worden om een windturbine te exploiteren. Het juridisch zorgvuldigheidbeginsel (eerst vergunning en bouw en dan pas juridisch bestrijden) is strijdig met Europees recht aangezien dit in de exploitatiefase een gezondheidsrisico oplevert voor de burger.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 Procedure en participatie en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 18	Zorgvuldigheidsbeginsel /Communicatie	Met betrekking tot het besluit tot ontwerp omgevingsvergunning verlenen is het bestuur volgens reclamant in gebreke gebleven om de burger volledig te informeren. Met name ten aanzien van wereldwijd bekende gezondheidsrisico's die de onderhavige windturbines opleveren, heeft het gemeentebestuur gezwegen, daar waar zij had moeten spreken. Dit is volgens reclamant in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel. Omwonenden hebben niet of nauwelijks kunnen vaststellen dat er een transparante procedure opgesteld waardoor er een gelijk speelveld voor het bestuursorgaan en de burger zou zijn ontstaan.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1. Procedure en participatie.
Reclamant 18	Gezondheid	Het is een feit van algemene bekendheid dat ten minste 9% van alle omwonenden ernstige hinder en overlast van windturbines ervaart en mogelijk gezondheidsschade ondervindt. Dit betekent volgens reclamant dat vergunningverlening feitelijk al niet reëel mogelijk is. Hinder en overlast toebrengen aan burens en omwonenden kwalificeert civielrechtelijk als onrechtmatig en is bovendien in strijd met het burensrecht (artikel 5:37 BW).	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4 Uitspraak Raad van State m.b.t. Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (Nevele arrest) en 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. uit onderzoek (zowel het onderzoek opgenomen in de ruimtelijke onderbouwing als uit het onderzoek uitgevoerd door TNO) is gebleken dat het niet te verwachten is dat gezondheidsschade als gevolg van laagfrequent geluid geproduceerd door de nieuwe windturbines voor inwoners van Dommelbergen of Raamsdonksveer door de realisatie van het Windpark A59. Er is dan ook geen strijd met het burensrecht.
Reclamant 18	Zorgvuldigheidsbeginsel /Belangenafweging	Het materiële zorgvuldigheidsbeginsel omvat een zorgvuldige afweging van de belangen van de burger en de belangen van de gemeente. Het belang van de burger bestaat mede daaruit dat het verlenen van de voorgenomen omgevingsvergunning om de twee windturbines te plaatsen en exploiteren een gezondheidsrisico inhoudt. Het belang van de gemeente bestond daaruit, dat zij de beoogde (regionale) klimaatdoelstelling wil behalen. Een juiste toepassing van het evenredigheidsbeginsel/belangenafweging houdt in dat op dit moment het gezondheidsbelang van de burger zwaarder dient te wegen dan het nastreven door de gemeente van een RES-belang, terwijl op dat moment de landelijke doelstelling al behaald is.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.
Reclamant 19	Zorgvuldigheidsbeginsel/motiveringsbeginsel	Reclamant verzoekt om de hierboven genoemde gebreken (zie 321) te herstellen en het belang van de Kloosterhoeve te betrekken bij de besluitvorming, zodat wordt voldaan aan de artikelen 3:2, 3:4 en 3:47 van de Awb.	Het belang van de kloosterhoeve en de cliënten daarvan zijn onderdeel van de gemaakte onderzoeken, motivatie en besluitvorming. Hierop wordt ook ingegaan in 3.2.5.5 Geluid en de Kloosterhoeve Daar waar dat noodzakelijk is gebleken worden in het te nemen besluit aanvullende eisen opgenomen en aanpassingen gedaan in de ruimtelijke onderbouwing en de af te geven vergunning.
Reclamant 19	Slagschaduw	Uit de beschrijving van het ziektebeeld van Huntington van reclamant (zie zienswijze) volgt dat de symptomen hiervan lijken op een combinatie van Alzheimer, Parkinson en ALS. Er zijn drie grote veranderingen waar te nemen bij een patient op het gebied van bewegingen, gedrag en de cognitieve functies. Prikkel leiden bij patienten met Huntington tot stress en daarmee tot een achteruitgang van hun toestand. In de praktijk blijkt dat er veelal een verhoogde prikkelbaarheid ontstaat die kan uitgroeien tot hevige agressie. Alles wat onvoorspelbaar is, levert stress op. Een van de basisvoorwaarden bij de zorg voor patienten met de ziekte van Huntington is daarom een duidelijke structuur in een rustige omgeving, waar stressfactoren zijn uitgebannen. De omgeving moet dan ook zoveel mogelijk worden beschermd tegen omgevingsprikkelers. Reclamant is van mening dat de slagschaduw die de windturbines teweeg brengen tot ongewenste omgevingsprikkelers leidt voor haar patienten. Indien besloten wordt de windmolens toch te vergunnen, verzoekt reclamant op grond van artikel 3.12, tweede lid van de Activiteitenregeling, maatwerkvoorschriften te stellen om slagschaduw voor de Kloosterhoeve geheel te voorkomen (zie uitwerking hieronder).	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4.2 Ruimtelijk aanvaardbare normen voor Windpark A59 en 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw. De voor de gemeente relevante aanscherping van de norm en dat maximaal een half uur slagschaduw per jaar is toegestaan, wordt als voorschrift verbonden aan de vergunning.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 19	Zorgvuldigheidsbeginsel / Belangenafweging	Hoewel aan alle wettelijke normen wordt voldaan, is naar de mening van reclamant geen sprake van een goede ruimtelijke ordening. Het ontwerpbesluit leidt immers tot een onevenredige aantasting van een goed woon- en leefklimaat van haar patienten en heeft effect op hun gezondheid. Het belang van de patienten is volgens reclamant onvoldoende meegewogen bij het ontwerpbesluit. Reclamant stelt dat niet voldaan wordt aan artikelen 3:2 en 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.4 tot en met 3.2.7.
Reclamant 19	Geluid	Reclamant ziet de cumulatieve geluidsbelasting voor de Kloosterhoeve van 57 db(A) als een onacceptabele geluidsbelasting. Deze situatie wordt als geel gemarkeerd, wat betekent dat hier sprake is van een matige kwaliteit van de akoestische omgeving. Dit heeft volgens reclamant een groot gezondheidseffect op de patienten van de Kloosterhoeve. Hierin ziet reclamant een bevestiging dat het ontwerpbesluit een negatieve impact heeft op een goed woon- en leefklimaat, wat bij patienten van de kloosterhoeve zal leiden tot een progressievere ontwikkeling van de ziekte van Huntington.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid en 3.2.5.5 Geluid en de Kloosterhoeve Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 19	Slagschaduw	In de milieuwetgeving zijn voorschriften opgenomen om hinder door slagschaduw te beperken. Reclamant toetst in de zienswijze de situatie ten aanzien van de Kloosterhoeve aan artikel 3.12 van de Activiteitenregeling. Daarin zijn de situaties genoemd wanneer een windturbine van een automatische stilstandvoorziening voorzien moet zijn. Reclamant beschrijft dat de Kloosterhoeve op een afstand ligt van 1060 m van een van de twee geprojecteerde windmolens, wat minder is dan de 12 maal de rotordiameter van de te vergunnen 126 meter. Verder blijkt uit de bijlagen van het slagschaduwonderzoek dat de Kloosterhoeve dicht tegen de contour ligt van 6 uur slagschaduw per jaar. Reclamant stelt dat het aannemelijk is dat de patienten van de Kloosterhoeve gedurende ca. 6 uren per jaar hinder ondervinden. Reclamant is van mening dat de stilstandvoorziening onvoldoende is, aangezien de prikkels en bijbehorende stress die de slagschaduw met zich meebrengt, een effect heeft op de gezondheid en progressiviteit van het ziekteverloop bij de patienten. Reclamant geeft aan dat het bevoegd gezag op basis van artikel 3.12 tweede lid van de Activiteitenregeling aanvullend maatwerkvoorschriften kan stellen om daarmee slagschaduw te voorkomen of beperken. Reclamant vindt dat hier sprake van is en stelt dat de slagschaduw in zijn geheel voorkomen dient te worden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4.2 Ruimtelijk aanvaardbare normen voor Windpark A59 en 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw. Er wordt een aanvullend voorschrift aan de omgevingsvergunning verbonden inhoudende een aanscherping van de norm voor slagschaduw (30 min per jaar i.p.v. 6 uur).
Reclamant 19	Gezondheid	De Kloosterhoeve is een zorglocatie van reclamant. Reclamant vreest voor de impact van de twee windmolens op de gezondheid van haar patienten door de geluidhinder en de slagschaduw. Daarbij is met name het ziektebeeld van Huntington van belang. Reclamant is van mening dat in de ruimtelijke onderbouwing en de uitgevoerde onderzoeken hier onvoldoende aandacht aan is besteed. Verder is in de (ontwerp) Omgevingsvisie het belang van een gezonde leefomgeving als een van de kernpunten genoemd. Reclamant is van mening dat bij het ontwerpbesluit van de vergunning het effecten van het plaatsen van een windmolen op een gezonde leefomgeving niet in beeld is gebracht en is meegewogen. Reclamant ziet dit graag nader gemotiveerd.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid en 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw en 3.2.5.5 Geluid en de Kloosterhoeve Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 19	Zorgvuldigheidsbeginsel/motiveringsbegin	De gemeenteraad heeft een motie aangenomen die gericht is op het laten uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek naar de uitwerking van laagfrequente geluidsgolven van windturbines met een tiphoogte van 235 meter op de gezondheid van omwonenden. De uitkomsten van dit TNO onderzoek dienen beschikbaar te worden gesteld aan de gemeenteraad, voorafgaand aan of gelijktijdig met het aanbieden van het voorstel over de definitieve verklaring van geen bedenkingen. Aangezien reclamant dit onderzoek nog niet in haar zienswijze heeft kunnen betrekken, is er in de ogen van reclamant geen sprake van een zorgvuldige besluitvormingsprocedure en wordt niet voldaan aan artikelen 3:2 en 3:4 van de Awb. Het college van B&W kan pas tot besluitvorming overgaan, indien eenieder kennis heeft genomen van bovengenoemd TNO onderzoek. Reclamant stelt dat sprake is van een motiveringsgebrek op grond van artikel 3:47 van de Awb.	Het onderzoek door TNO naar (laagfrequent) geluid is niet opgenomen als onderbouwing van de vergunningaanvraag of motivering om de ontwerpvergunning ter inzage te leggen. Dit onderzoek is op verzoek van de raad uitgevoerd en betreft een second opinion op hetgeen door Eneco in de ruimtelijke onderbouwing van de vergunningaanvraag is opgenomen en door de gemeente al is getoetst. Het TNO onderzoek is na de datum van het besluit tot ontwerp-omgevingsvergunning ontvangen. Dit betekent dat het onderzoek onderdeel is van de motivering van het nog te nemen definitieve besluit door het college en de gemeenteraad. In lijn met artikel 3:46 en 3:47 Awb volstaat het om bij het bekendmaken van dat betreffende besluit het onderzoek te publiceren.
Reclamant 19	Geluid	De woonomgeving is erg bepalend voor de ernst van de uiting van symptomen en medebepalend voor de progressie van de ziekte. Reclamant zet de wettelijke geluidsnormen (Activiteitenbesluit) uiteen, evenals een advieswaarde die de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft vastgesteld. Reclamant is van mening dat de advieswaarden van de WHO toegepast moeten worden: 45 Lden. Deze advieswaarde is strenger dan de wettelijke norm uit het Activiteitenbesluit. De wettelijke geluidsnorm (uit het Activiteitenbesluit) betreft 47 Lden en 41 Lnight. De wettelijke normen zijn gebaseerd op onderzoek van TNO (2011) naar de ervaren hinderlijkheid van windturbinegeluid in vergelijking met andere geluidsbronnen en waarbij een afweging is gemaakt tussen de voordelen van windenergie en hinder die omwonenden ondervinden. De wettelijke normen zijn dus geen normen die de gezondheid van omwonenden beschermen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 19	Geluid	Aangezien de Kloosterhoeve dichtbij de rijkswegen A27 en A59 ligt, is de cumulatie met de geluidsbronnen van het wegverkeer van belang. De geplande aanpassing aan de A27 overeenkomst een Tracébesluit leidt volgens de ruimtelijke onderbouwing tot een toename van 16% extra verkeer over de Statendamweg in Oosterhout. De verkeersgegevens van de Statendamweg zijn gebaseerd op tellingen uit 2018. Reclamant vraagt zich af of deze tellingen, die ten grondslag worden gelegd aan de etmaalintensiteiten, in 2021 nog wel representatief zijn.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Aanvullend hierop kan worden gesteld dat de gebruikte etmaalintensiteiten opgehoogd zijn met de toename door het tracebesluit A27 en representatief is voor deze situatie.
Reclamant 20	Waardevermindering woning	Reclamant stelt dat de hinder van laagfrequente geluiden van de windturbines, het beeld van een steeds volgebouwde polder en de geluidshinder door de intensivering van verkeer op de Statendamweg (door nieuwe aansluitingsweg op de A27 richting Utrecht) naar alle waarschijnlijkheid zal leiden tot waardevermindering van de nabijgelegen huizen aan de polder en Statendamweg.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 20	Horizonvervuiling	Door de enorme hoogte van de windturbines (235 meter tiphoogte) zijn deze vanuit de meeste plekken in de polder te zien. Dat leidt tot nóg meer horizonvervuiling in deze natuurlijke omgeving.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 20	Alternatief	Reclamant heeft de indruk dat nauwelijks diepgaande onderzoeken zijn gedaan naar andere gebieden en mogelijkheden. Reclamant merkt op dat eventuele gebieden, die ook voor het plan in aanmerking zouden kunnen komen, afvielen met nauwelijks een gedegen onderbouwing.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie en 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 20	Alternatief	Navolgend geeft reclamant een aantal suggesties die kunnen bijdragen aan een natuurlijkere ecologische oplossing van het gegeven probleem. De windturbine achter de waterzuivering kan wat reclamant betreft aangehouden worden. Deze ligt meer verscholen achter bomen en gebouwen van de waterzuivering en is verder verwijderd van de natuurzone Oranjepolder. De tweede windturbine bij het Kromgat moet dan vervallen en geplaatst worden aan de noordzijde van de A59 bij het gebied waarop het composteerbedrijf Den Ouden is gevestigd. Op die manier maken de twee windturbines nog steeds deel uit van het windmolenpark Weststad.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 20	Alternatief	Een ander voordeel van bovengenoemde suggestie is dat het gebied ten oosten van de Hillenweg tot het Kromgat niet meer hoeft te worden opgenomen in de omgevingsvergunning. Het illegaal gekapte natuurbosje kan ten volle weer worden herbeplant door eigenaar Jan Caron en het restgebied, dat niet meer nodig is als agrarische bestemming, kan tevens bebost worden. Dan sla je twee vliegen in één klap: goed voor het milieu en vermindering van de CO2 uitstoot van de landbouwpolders in de Oranjepolder en bedrijventerrein Weststad.	De huidige bestemming van dit gebied is agrarisch. En deze vorm van gebruik wat is toegestaan op basis van het geldende bestemmingsplan is dan ook een recht. Het is aan de grondeigenaar zelf invulling te geven aan het grondgebruik (agrarisch of in te richten als natuur).
Reclamant 20	Geluid	Het constant zovend geluid van de 6 windmolens in Weststad is op dit moment 's nachts en 's ochtends al goed hoorbaar, met name bij ongunstige wind. Met nog twee grote windturbines erbij zal dat alleen maar erger worden?	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Reclamant stelt dat bewoners tijdens het hele traject vaak (te) laat zijn geïnformeerd. Bovendien was de tijdsperiode om te reageren over het algemeen zeer kort.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Over de locatiekeuze was ook geen inspraak geweest, want dit was al vastgesteld door het gemeentelijk bestuur. Bewoners werden volgens reclamant voor een voldongen feit gesteld. Uitsluitend de mogelijkheid tot het stellen van vragen en het eventueel opperen van bezwaren bleef over.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59 en 3.2.1 procedure en participatie
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Reclamant merkt op dat met bewoners uit Oosterhout nooit overleg is geweest over de invulling van uitgangspunten en voorwaarden waaronder de energietransitie voor Oosterhout plaats zou moeten vinden. Volgens reclamant had dit bijvoorbeeld gekund via enquêtes (eventueel digitaal).	De gemeenteraad is als gekozen volksvertegenwoordiging betrokken bij het vaststellen van de diverse beleidsdocumenten. Per beleidsdocument is een afgewogen keuze gemaakt of en hoe er participatie heeft plaats gevonden.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Reclamant is van mening dat gedurende de hele inspraak- en overlegprocedure vanuit een zeer formele benadering, merendeels via een internetverbinding, antwoord werd gegeven op de vragen van bewoners en omwonenden. Kenmerkend was de eenrichtingscommunicatie vanuit het gemeentelijk bestuur naar bewoners. Gevolg was dat vele bewoners zich niet gehoord voelden en nog bozer werden. Dit soort eenzijdig gedrag mag toch nooit de bedoeling en het uitgangspunt van de gemeente	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 2.1 omgevingsdialoog, 2.2 inspraak en 3.2.1 procedure en participatie. De gemeente heeft zeker oog voor zorgen en vragen en is ook altijd bereid geweest hierover met omgeving in gesprek te gaan. Diverse omwonenden hebben daar gebruik van gemaakt. Dat een besluit of antwoord anders uitvalt dan verwacht bij de reclamant is echter niet altijd te vermijden.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Kenmerkend is de opstelling van de buurgemeenten Geertruidenberg en Raamsdonksveer. De gemeenteraad oordeelde negatief over de plannen van Oosterhout. Reclamant vraagt zich af of door het bestuur en gemeenteraad van Oosterhout daarnaar geluisterd gaat worden.	De gemeente Oosterhout is zelf verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen en haar bijdrage aan de RES. De gemeente Geertruidenberg en Drimmelen hebben beide een zienswijze ingediend. Deze zullen meegewogen worden in de uiteindelijke besluitvorming.
Reclamant 20	Opeenstapeling plannen	Reclamant stelt dat dit unieke stukje natuur steeds meer onder druk staat en geeft een opsomming van factoren die daaraan bijdragen, zoals het aanwezige bedrijventerrein Weststad waar een aantal jaren geleden 6 windmolens zijn geplaatst, het aanwezige bedrijventerrein Statendam met bedrijven in milieucategorie 4, de aanwezigheid van de zeer drukke Statendamweg (welke in de toekomst wordt aangepast om de toegenomen verkeersintensiteit op te vangen), de vele files op de snelweg A59, enige stankoverlast als gevolg van de rioolzuivering van het waterschap, lichtvervuiling als gevolg van het glastuinbouwgebied Plukmadensepolder en hoge elektriciteitsmasten vanuit de Amercentrale in Geertruidenberg in het gebied ten	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8.4 cumulatie van projecten.
Reclamant 20	Natuur	Door de plaatsing van twee gigantische windturbines van 235 meter tiphoogte ontstaat volgens reclamant door cumulatie van de diverse bedrijvigheden (zie vorig punt) een nog grotere druk op de natuurwaarden van de Oranjepolder.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8.4 cumulatie van projecten.
Reclamant 20	flora en fauna	Reclamant stelt dat vogel- en insectensterfte flink zal toenemen, omdat de Oranjepolder een natuurgebied is dat voor veel vogelsoorten en insecten aantrekkelijk is.	hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9.2 Soortenbescherming
Reclamant 20	Financiën	Reclamant stelt dat de keuze duidelijk door het gemeentebestuur gemaakt is vanuit bedrijfseconomisch denken en niet vanuit een ecologisch belang. De natuur moet nu wijken en verliest.	Het is aan de gemeente de taak om alle relevante belangen af te wegen, zo ook het belang van natuur en energietransitie. De gemeente maakt een afweging in het kader van het algemeen belang. Met de bijdrage van het project aan een toekomst voor Oosterhout en toekomstige generaties en het feit dat er, mede door het treffen van maatregelen (zie uitkomsten Natuurtoets in de Nota onder Natuur (flora en fauna)), geen negatieve effecten op de natuur zijn, is de gemeente van mening dat het project doorgang kan vinden.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Reclamant geeft aan dat de antwoorden op bewonersvragen over het algemeen formeel. Antwoorden waren kort, formeel, zakelijk en werden gegeven vanuit een juridisch en wetenschappelijk kader. Even aftikken en dan weer verder. De weg van de langste adem. Daar kreeg reclamant een heel vervelend gevoel bij.	Wij betreuren het dat reclamant dit zo heeft ervaren. De gemeente heeft zeker oog voor zorgen en vragen en is ook altijd bereid geweest hierover met omgeving in gesprek te gaan. Diverse omwonenden hebben daar gebruik van gemaakt.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Op een aantal vragen is volgens reclamant nog steeds geen eenduidig antwoord gegeven. Antwoorden in de zin van 'het kan en mag binnen de richtlijnen en wetten' frustreren door hun zakelijkheid en gebrek aan inlevingsvermogen. Helaas is er tot nu toe nauwelijks oog geweest voor de verdere aantasting van de natuur- en recreatieve waarden van de Oranjepolder.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8 ruimtelijke kwaliteit en paragraaf 3.2.1 procedure en participatie
Reclamant 20	Waardevermindering woning	Het lijkt reclamant dan ook niet meer dan billijk dat, mocht het energiepark A59 doorgaan, een schadefonds vanuit de gemeente en eventueel Eneco opgezet wordt, die dient voor waardevermindering van particulier eigendom en persoonlijke schade door gezondheidsproblemen. De gemeente blijft immers verantwoordelijk voor de uitvoering van haar beleid. Dit schadefonds moet ook de kenmerken sociaal en ruimhartig krijgen. Er zijn al te veel zaken die misgaan op dit gebied.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade. Een aanvullend schadefonds is hierbij niet aan de orde en wordt niet noodzakelijk geacht aangezien geen gezondheidschade wordt verwacht gezien de uitgevoerde onderzoeken.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Reclamant hoopt dat het gemeentebestuur en de gemeenteraad serieus luistert naar hun bewoners en openstaat voor hun bezwaren. Het zou daarbij goed zijn als de formele houding die wij constateren een transitie ondergaat naar een wat meer betrokken houding.	Wij betreuren het dat reclamant dit zo heeft ervaren. De gemeente heeft zeker oog voor zorgen en vragen en is ook altijd bereid geweest hierover met omgeving in gesprek te gaan. Diverse omwonenden hebben daar gebruik van gemaakt.
Reclamant 20	Alternatief	Verwijzend naar bovengenoemde suggesties is reclamant van mening dat voor de bouw van een groot zonnepark dan gezocht moet worden naar andere mogelijkheden, zoals ook door bewoners zijn aangegeven. Daarnaast kan er volgens reclamant meer worden ingezet op subsidiëring van zonnepanelen op particuliere	Het zonnepark is geen onderdeel van deze procedure.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	De informatie over (de invulling van) het windpark werd pas aan de bewoners van Oosterhout gegeven, nadat duidelijk was dat het zou gaan om drie respectievelijk twee gigantische windturbines van 235 meter hoogte, uitgevoerd door Eneco.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Volgens reclamant is de enige inspraakmogelijkheid die geboden is, de omgevingsdialoog. In de groepjes was nauwelijks tijd voor eigen inbreng. De nadruk lag op het geven van informatie ter verdediging van het standpunt van de gemeentebestuurder.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 2.1 omgevingsdialoog, 2.2 inspraak en 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	De dialoog, zoals hierboven beschreven, had niet de vorm van een open gesprek. Een oprecht belangstellend en luisterend oor vanuit de gemeentevertegenwoordigers ontbrak.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 2.1 omgevingsdialoog, 2.2 inspraak en 3.2.1 procedure en participatie. Het is jammer dat u dit zo ervaren heeft. De verschillende partijen hebben wel degelijk geluisterd en zijn het gesprek op diverse keren in het proces aangegaan.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Wat reclamant betreft kwam de aanpassing van het plan van drie naar twee windmolens niet geheel onverwacht. Op die manier kon de wethouder laten zien dat er naar de bewoners geluisterd was.	Dat geluisterd is naar de omgeving blijkt uit het feit dat het college heeft besloten, op voorspraak van de meerderheid van de gesproken belangstellenden en de schriftelijke inspraakreacties, de beoogde 3e windmolen op 850 meter van Dommelbergen te laten vervallen. Het is bij de oorspronkelijke aanvraag van Eneco zeker de intentie geweest van de gemeente en Eneco om 3 windmolens te realiseren. Het is nooit een gecalculeerd risico geweest de 3e windmolens tijdens het proces te laten vervallen.
Reclamant 20	Locatiekeuze	Veel bewoners en omwonenden hebben de indruk dat de locatie en inhoud van het hele plan al voorgekookt was; 10 jaar geleden bleek de Oranjepolder al aangemerkt als locatie voor uitbreiding van bedrijfsactiviteiten Weststad. Het doet sterk vermoeden dat de invulling en de uitvoering van de energietransitie door de gemeente zich met name op dit gebied in dit Oranjepolder heeft gefocust.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 20	Alternatief	De gemeente zou er volgens reclamant goed aan doen om verder onderzoek te verrichten naar andere ecologische toepassingen, die ook voldoen aan de uitdaging m.b.t. de energietransitie. Oplossingen die in ieder geval niet ten koste mogen gaan van natuur.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 20	Natuur	De Oranjepolder is een prachtig stukje natuur met verrassend veel flora en fauna. Het is het enige stukje natuur aan de noordgrens van Oosterhout. De Oranjepolder is recreatief zeer in trek bij diverse gebruikers en heeft een rijk verleden (vertoont nog steeds kenmerken van de vroegere Biesbosch). In het gebied is een natuur- en educatief centrum gevestigd van het IVN.	De gemeente Oosterhout neemt deze reactie voor kennisgeving aan. Tevens wordt verwezen naar paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).
Reclamant 20	Kostbare grond	Reclamant stelt dat een aanzienlijk deel van de Oranjepolder wordt gereserveerd voor de plannen omtrent de windturbines (en mogelijk ook het zonnepark). Door te stellen dat de twee windmolens behoren tot het windpark van Weststad, wordt dit stuk polder als het ware gedeeltelijk 'ingelijfd' door het bedrijventerrein Weststad. Wie garandeert dat dit stuk grond na 25 jaar terugkomt bij de Oranjepolder? Geen garantie? Geen verwachting? Daar kan dus niet van worden uitgegaan.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.10.3 Realisatie en verwijdering.
Reclamant 20	Natuur	Door plaatsing van de grote windturbines wordt met het plan ongetwijfeld de nodige energie geleverd. Toch is het gevolg ook een duurzame aantasting (minimaal 25 jaar) van de natuurlijke waarden van de gehele Oranjepolder. Dat zou je moeten trachten te voorkomen, vooral als de oorspronkelijke reden van al die plannen het behouden van een gezonde aarde is. De natuur is voor mens en dier van levensbelang.	De gemeente Oosterhout neemt deze reactie voor kennisgeving aan. Tevens wordt verwezen naar paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).
Reclamant 20	Geluid	Wat zeker is, is dat de windturbines een toename van geluidsoverlast zullen veroorzaken, in de vorm van een continu zoevend geluid in en rond het natuurgedeelte van de polder. Zelfs als dit (net) voldoet aan de normen, is dit als storend te ervaren. Zeker gezien de samenhang van het aantal verschillende storende invloeden van het gehele project.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 20	Beleving	De recreatieve waarde in de zomer van de Oranjepolder zal inboeten. Een constant zoevend geluid van de roterende gigantische bladen staat genieten van de mooie natuurlijke omgeving in de weg.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8 ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 20	Gezondheid	Volgens de deskundigen kunnen lekkages van het extreem schadelijke broeikasgas SF6 (isolatiemateriaal) niet geheel worden uitgesloten. Dat brengt gezondheidsrisico's met zich mee. Dat moet een gemeente voor zijn inwoners niet willen.	In de ruimtelijke onderbouwing is een paragraaf over het effect van SF6 gas opgenomen (zie par. 5.8.7. pag. 119), mede naar aanleiding van de rapportage van de BBC. Er is geen bewijs voor een relatie tussen de eventuele (zeer minimale) lekkage van SF6 uit windturbines en gezondheidseffecten op omwonenden. Windturbines zorgen juist voor een groot aandeel in vermeden emissies van CO2 omdat de elektriciteit duurzaam wordt opgewekt. Desondanks is het de verantwoordelijkheid van de windsector om het gebruik van SF6 waar mogelijk te verminderen en waar dit om praktische redenen niet mogelijk is te zorgen dat het risico op lekkages zo klein mogelijk is. Diverse alternatieven voor SF6 worden momenteel onderzocht in de windsector, zoals nieuwe combinaties van schone gassen. Zie ook de toelichting van de Nederlandse Windenergie Associatie - https://www.nwea.nl/windenergie-en-sf6-in-perspectief/
Reclamant 20	Horizonvervuiling	Reclamant stelt dat de omgeving van de Oranjepolder op dit moment al visueel vervuild is met niet-natuurlijke elementen. Denk aan de koeltorens van de Amercentrale, de hoge elektriciteitsmasten en de nu al aanwezige windmolens. Als daar nog verschillende grote en opvallende elementen aan toegevoegd worden, wordt het beeld van de omgeving aanzienlijk gedegradeerd en verandert het beeld van een polderlandschap zo in dat van een fabrieksterrein.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 20	Natuur	De Oranjepolder valt helaas niet onder de natuurbescherming van grootschalige natuurgebieden Natura-2000, maar maakt deel uit van het veel minder beschermende regime van kleinschalige natuurnetwerken Noord-Brabant. In haar beleid zegt de provincie echter 'duurzaam en zorgvuldig te willen omgaan met de beperkte natuurlijke ruimte. De toepassing van duurzame energie in deze kleine natuurgebieden kan leiden tot grote landschappelijke spanningen'.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). De Oranjepolder en het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Er is ook geen sprake van een effect op NNB.
Reclamant 20	Bediening marktpartijen	Volgens reclamant is de bediening van marktpartijen op de energiemarkt het leidend motief van het gemeentebestuur geweest voor de locatiekeuze van de Oranjepolder, aangezien de locatie strategisch gelegen is.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Zoals eerder vermeld, is het wettelijk kader voor kleine natuurgebieden, zoals de Oranjepolder, heel beperkt en biedt het de mogelijkheid om ruimere opvattingen te hebben over de invulling daarvan. De keuze van deze locatie voor een energiepark laat zien aan welke kant het gemeentebestuur staat. Het zou de gemeente sieren als de belangen van de bevolking wat meer naar voren worden geschoven, met name van dat gedeelte dat van de plannen last gaat hebben.	Rekening houdend met de eisen waaraan een locatie voor windmolens is gebonden, zijn de afgelopen jaren twee mogelijke locaties voor windenergie in Oosterhout in beeld geweest; de Oranjepolder (Energiepark A59) en Industrieterrein Vijf Eiken. Alternatieve locaties, zoals ook in de nota zienswijzen valt te lezen, voldoen niet. In het kader van de ontwerp omgevingsvergunning/vvvgb zijn diverse onderzoeken, waaronder een natuurtoets, uitgevoerd. Daaruit blijkt dat voldaan wordt aan de wet- en regelgeving. Het belang van het plaatsen van de 2 windmolens is gemotiveerd afgewogen tegen de (individuele) belangen van reclamanten. De gemeente heeft besloten dat het initiatief passend is in de Oranjepolder. Zie ook paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59
Reclamant 20	Gezondheid	De antwoorden van de gemeente op de vragen/zorgen van bewoners uit met name de wijk Dommelbergen, waren geruststellend van aard: 'U hoeft niet te vrezen, het gebeurt allemaal binnen de wettelijke normen'. En daar zit nu juist het probleem: de wettelijke en juridische kaders zijn ruim gesteld.	Deze uitspraak is niet onderbouwd. De Nederlandse regelgeving is ter bescherming van de inwoners. Overigens blijft dit project zeer ruim binnen alle normen en kaders, zoals geluid en slagschaduw. Dus ook vanuit dat oogpunt is er geen reden de vergunning te onthouden. Zie ook paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 20	Geluid	Voortbouwend op de stelling dat de wettelijke en juridische kaders ruim zijn gesteld, geeft reclamant aan dat de afstand van de windturbines tot de bewoonde zone van de wijk Dommelbergen (dichtbij zijnde turbine van 235 meter tussen de 1200 en 1400 meter), volgens de wettelijke Nederlandse normen aanvaardbaar is. In Nederland zijn deze normen nauwelijks vastgelegd, omdat dit over het algemeen niet te doen is in ons druk bevolkte landje. Een maximale geluidsnorm van 47 dB (dag) en 41 dB (nacht) op de gevel wordt toegestaan. Overdag, behoudens de weekenden en feestdagen, zal het geluid van de turbines waarschijnlijk nauwelijks opvallen in de wijk, door de cumulatie van o.a. het geluid van het intensieve verkeer op de Statendamweg en de A59. 's Nachts en in de vroege ochtenden zal dat daarentegen wel hoorbaar zijn.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 20	Waardevermindering woning	De eventuele waardevermindering van de huizen en aanspraak op vergoedingen wordt door de gemeente gezien als een verantwoordelijkheid van eigenaren. Reclamant verwacht dat de gemeente, na goedkeuring van de aanbesteding, haar verantwoordelijkheid voor het energiepark bij eventuele schadelijke gevolgen waarschijnlijk gaat doorschuiven naar Eneco, met grote gevolgen voor de gedupeerden. Reclamant vreest, met het voorbeeld van Groningen (gaswinning) in de hand en de overdracht van Eneco in Japanse handen, dat Eneco een moeilijke onderhandelaar zal zijn voor de individuele huiseigenaar en dat Eneco de hand op de knip zal houden. Reclamant voelt zich door het ingenomen standpunt in de steek gelaten door de gemeente.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 20	Communicatie en participatie	Daarnaast wil reclamant aandacht vragen voor mensen die m.b.t. de ontwikkelingen rondom het energiepark afgehaakt zijn of niet eens hebben geprotesteerd tegen de plannen. Er is een steeds grotere groep laaggeleerden die de strijd tegen overheidsinstanties door hun tekortkoming vaak niet eens aangaat. Ook is er een groep mensen die murw geslagen is door de lange formele strijd of denkt dat die toch niet te winnen is. De wetgever moet oog hebben voor de zwakkeren in de samenleving en voor hen klaarstaan. Reclamant hoopt daarom dat de gemeente niet alleen met het hoofd beslist, maar vooral ook met het hart.	De gemeente Oosterhout heeft oog voor al haar inwoners. Ook in dit proces hebben we iedereen op verschillende manieren zo goed mogelijk proberen te betrekken en informeren. Tevens hebben we de belangengroep Oranjepolder ondersteund bij het indienen van een zienswijze. Zij vertegenwoordigen een groter geluid dat leeft bij diverse omwonenden.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 21	Financiën	Volgens reclamant, onder verwijzen naar een interview op YouTube tussen Prof. Dr. De Lange en dr. Udo van 19 april 2016, levert het plaatsen en exploiteren van windmolens een rendement op van circa 3% en blijkt dat de kosten van windmolens uit de portemonnee van de burger worden gehaald, zonder daar toestemming voor gegeven te hebben. Volgens reclamant is dat een kwalijke zaak. Alle windmolens die in 2023 geplaatst zijn, dragen niet meer dan 3,2 % bij in het energieverbruik in Nederland, waarbij de prijs/kwaliteit verhouding ver zoek is. In 15 jaar gaat dat aan subsidie een bedrag kosten van € 50,8 miljard. Met het sluiten van het energieakkoord in 2014, zonder aanwezigheid van ingenieurs en mensen die verstand hebben van energie en zonder mensen die er belang bij hebben, de burger, is het beleid over stroomvoorziening in handen gekomen van de politiek. Gevolg, de burger moet het gaan betalen.	De gemeente Oosterhout neemt dit punt voor kennisgeving aan.
Reclamant 21	Alternatief	Reclamant is kritisch op windmolens gelet op de volgende punten: 1.) Windmolens leveren weinig rendement op, dit tegen enorme kosten en terwijl de burger er niks mee op schiet; 2.) Geluidhinder, windturbines maken veel lawaai vanwege een stotend geluid dat als zeer storend wordt ervaren; 3.) Er treedt waardevermindering op van de woningen van de burens van een windturbinepark. Voor deze schade is planschade summier en is compensatie van de schade nergens geregeld; 4.) de windmoleneigenaar verdient er geld aan terwijl de doelstelling niet wordt gehaald; 5.) gezondheidsklachten zoals slaapstoornissen door het laagfrequentie geluid. Hierbij noemt reclamant ook het voorzorgsprincipe; 6.) Er geldt in Nederland geen afstandscriterium, enkel op basis van geluid en slagschaduw; 7.) de enige manier van duurzaam investeren is het werken met kernenergie. Daarnaast dienen we o.a. te minderen met vliegverkeer en te zorgen voor zuinige auto's.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hierop wordt ingegaan in 3.2.1 procedure en participatie, 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie en 3.2.9.1 financiële bijdrage gemeente en participatie; 2. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid; 3. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.10.2 waardedaling huizen en planschade; 4. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie en 3.2.10.1 financiële bijdrage gemeente en participatie; 5. Hierop wordt ingegaan bij de 3.2.6 Geluid en gezondheid; 6. Hierop wordt ingegaan op 3.2.4 tot en met 3.2.7 7. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie, daarnaast is kernenergie een verantwoording vanuit de landelijke overheid en niet vanuit de gemeente.
Reclamant 21	RES	Samenvattend heeft reclamant kritiek op het Energieakkoord gelet op de volgende punten: 1.) het beleid over windmolens is in handen van de politiek en hier zijn geen mensen bij betrokken met verstand van zaken (zoals ingenieurs en wetenschappers); 2.) de burger betaalt de rekening voor de windmolens; 3.) Elektriciteit is niet op te slaan waardoor er een vraag gestuurd aanbod moet zijn; 4.) windmolens zoals in 2023 geplaatst volgens het Energieakkoord leveren niet meer dan 3,2 % op van het totale energieverbruik in Nederland; 5.) wanneer het hard waait, en de zon schijnt, dan wordt de prijs van windenergie zelfs negatief. Men weet niet waar de stroom naartoe moet; 6.) Windmolens zijn niet rendabel blijkt uit ECN onderzoek; 7.) Op den duur zal 10% van Nederland niet meer gebruikt kunnen worden als leefruimte en onbewoonbaar worden vanwege omzetting in windterrein; 8.) De prijs voor windmolens wordt kunstmatig bepaald.	We hebben kennisgenomen van uw kritiekpunten. De verantwoordelijkheid voor het klimaatakkoord en de systematiek van de subsidiëring van windenergie ligt bij de landelijke overheid.
Reclamant 21	Alternatief	Reclamant heeft onderzoek gedaan naar de vraag of windmolens de oplossing zijn voor het energievraagstuk met als doelstelling om in 2050 energieneutraal te zijn, of het wel zo verstandig is om daarbij windenergie te gebruiken en het fraaie Nederlandse landschap vol te zetten met ontsierende windmolens? Volgens reclamant is het antwoord daarop nee. Reclamant verwijst hiervoor naar een interview op YouTube tussen Prof. Dr. De Lange en dr. Udo van 19 april 2016. De kennis uit diverse interviews en publicaties heeft reclamant samengevat en dient als onderbouwing van zijn bezwaar tegen het voornemen van windmolens bij de A16 (waar wij begrijpen dat reclamant Energiepark A59 bedoelt).	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 22	Gezondheid	Reclamant stelt, op basis van het feit dat 9% van alle omwonenden ernstige hinder en overlast van windturbines ervaart en mogelijke gezondheidsschade ondervindt en onder verwijzing naar een wetenschappelijk rapport van januari 2021, dat de vergunningverlening feitelijk niet reëel mogelijk is. Hinder en overlast toebrengen aan burens en omwonenden kwalificeert volgens reclamant civielrechtelijk als onrechtmatig en is in strijd met het burensrecht.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4 Uitspraak Raad van State m.b.t. Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (Nevele arrest) en 3.2.5 Geluid en en 3.2.6 Geluid en gezondheid. uit onderzoek (zowel het onderzoek opgenomen in de ruimtelijke onderbouwing als uit het onderzoek uitgevoerd door TNO) is gebleken dat het niet te verwachten is dat gezondheidsschade als gevolg van laagfrequent geluid geproduceerd door de nieuwe windturbines voor inwoners van Dommelbergen of Raamsdonksveer door de realisatie van het Windpark A59. Er is dan ook geen strijd met het burensrecht.
Reclamant 22	Communicatie en participatie	Omwonenden hebben volgens reclamant niet kunnen vaststellen dat er een transparante procedure is opgesteld en gevolgd, met behulp waarvan een gelijk speelveld is gecreëerd voor alle potentieel belanghebbenden. Hiermee wordt ontoelaatbaar rechtstreeks in strijd gehandeld met Unierechtelijke en nationale mededingingsnormen.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 22	MER	Onder verwijzing naar een zaak geeft reclamant aan dat het Hof van Justitie van de Europese Unie te Luxemburg op 25 juni 2020 opnieuw en verstrekkender heeft uitgemaakt dat plannen en programma's met aanzienlijke milieugevolgen op straffe van nietigheid vooraf planMER getoetst dienen te worden. Reclamant stelt dat een rechtsgeldig toetsingskader voor de realisatie en de exploitatie van de beoogde windturbines ontbreekt en derhalve het beoogde windpark niet vergund noch gerealiseerd mag worden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4 Uitspraak Raad van State m.b.t. Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (Nevele arrest)
Reclamant 22	Zorgvuldigheidsbeginsel / Verdrag van Aarhus	Reclamant stelt dat niet wordt voldaan aan de eisen die volgen uit het Verdrag van Aarhus / Richtlijn 2011/92 E (in het bijzonder artikel 7; inspraak betreffende plannen, programma's en beleid betreffende op het milieu)	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.
Reclamant 22	MER	De Raad van State heeft naar aanleiding van bovengenoemde uitspraak door het Hof van Justitie van de Europese Unie expliciet vragen heeft gesteld aan partijen in lopende bodprocedure. Reclamant stelt dat de vaste rechtspraak van de Raad van State op dit punt niet langer houdbaar is, want dit is rechtstreeks in strijd met het Europese recht.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4 Uitspraak Raad van State m.b.t. Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (Nevele arrest)
Reclamant 22	Gezondheid	De hierboven genoemde toets aan de milieugevolgen ziet zowel op de volksgezondheid als de persoonlijke gezondheid van individuele omwonenden. Met mogelijke aantasting van gezondheid van omwonenden wordt volgens reclamant inbreuk gemaakt op de grondrechten van de betrokkenen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 22	Aansprakelijkheid	Participant wijst op mogelijke aansprakelijkheid voor het rechtens onjuist (doen) besluiten en (laten) realiseren van windturbineparken, in casu specifiek met betrekking tot turbines van het windpark. Participant brengt dit nu onder de aandacht, zodat er voor zover nog mogelijk geen onomkeerbare stappen worden gezet.	De gemeente Oosterhout is zich hiervan bewust en neemt deze opmerking voor kennisgeving aan.
Reclamant 23	Alternatief	Reclamant is van mening dat de omgevingsvergunning voor de activiteiten bouwen, uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, aanleggen van uitwegen en kappen van bomen voor het realiseren van een windturbinepark bestaande uit 2 windturbines, in strijd met het bestemmingsplan 'Buitengebied 2013 (incl Lint Oosteind)' gedurende een periode van 25 jaar geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Er ontbreekt een zorgvuldig alternatievenonderzoek. Er wordt gemeld dat er maar 2 locaties waren, waarvan de Oranjepolder als enige geschikte locatie overbleef. Waarom zijn er geen locaties afgewogen op braakliggende percelen van de bedrijventerreinen aan de westkant van de stad?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 23	Oranjepolder	Reclamant vindt het onbegrijpelijk dat de locatie met cultuurhistorische en natuurwaarden zonder meer als locatie voor windmolens van 235 m hoog gekozen wordt. Het gaat om een waardevolle polder die onderdeel uitmaakt van de provinciale 'groenblauwe' mantel waar de natuurlijke basis en landschappelijke contrasten versterkt dienen te worden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3 Locatiekeuze windpark A59.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 23	Ruimtelijke kwaliteitsverbetering	Reclamant is van mening dat wat nu voorgesteld wordt als ruimtelijke kwaliteitsverbetering niet voldoet aan de provinciale IOV (par 2.3.4). Voorts vindt reclamant het onacceptabel dat concrete maatregelen pas planologisch vastgelegd worden als er een besluit genomen wordt over een zonnepark. Volgens reclamant dient er voor het windpark in een overeenkomst te worden vastgelegd dat de kwaliteitsverbetering onafhankelijk van mogelijk andere ontwikkelingen op de beoogde locatie gerealiseerd gaat worden. Alleen een storting in een groenfonds geeft onvoldoende zekerheid.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8.1 Landschappelijke inpassing en zorgvuldig ruimtegebruik.
Reclamant 23	Alternatief	Reclamant wil duidelijk maken dat het plaatsen van de windturbines op Weststad een reële optie is en waar waarschijnlijk net zoveel financieel of meer voordeel te halen is omdat de nieuwe windturbines daar geclusterd kunnen worden met de bestaande en er aangesloten kan worden op de bestaande aansluiting van het netwerk. Volgens reclamant zou deze in 2011 gemaakte afspraak met de provincie ook zijn opgenomen in het milieubeleidsplan van de gemeente van 2010-2016.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 23	Procedure	Ook is reclamant van mening dat er een nieuwe ruimtelijke onderbouwing nodig is nu er alleen nog sprake is van een windpark, na wegvallen van het zonnepark.	De ruimtelijke onderbouwing voor het windpark gaat uit van de mogelijkheid dat een zonnepark gerealiseerd wordt. De ruimtelijke onderbouwing en vergunningsaanvraag is echter gericht op de aanvraag voor de twee windmolens en de activiteiten die hiervoor nodig zijn. Het op sommige punten meenemen van de mogelijkheid van een zonnepark rondom de windmolens is dus een worst case benadering. Een andere ruimtelijke onderbouwing is daarom niet noodzakelijk. Voor de ontwikkeling van het zonnepark wordt een eigen zelfstandige vergunningsprocedure doorlopen, waarvoor een eigen ruimtelijke onderbouwing gericht op die ontwikkeling wordt opgesteld. Inmiddels is de vergunning voor het zonnepark reeds verleend en is er beroep ingesteld tegen dit besluit.
Reclamant 23	Natuur	Reclamant stelt dat het plaatsen van de windturbines zo dicht bij de vliegroutes van meervleermuizen alleen al vanuit dat oogpunt een verkeerde keuze is. Hierbij wordt onder meer verwezen naar het rapport "Kwetsbare soorten voor energie-infrastructuur in Nederland" van de Wageningen Environmental Research van mei 2018.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). De natuurtoets gaat nader in op het effect van de windturbines op de meervleermuis. De meervleermuis is sterk gebonden aan water en vliegt doorgaans op zeer lage hoogte (0,5 meter) boven het water en komt dus niet op rotorhoogte. Geconstateerd wordt dat de belangrijkste vliegroutes van de meervleermuis zich ver ten noorden van het plangebied bevinden, met uitzondering van de vliegroute langs de Donge aan de noordkant van het plangebied. De meervleermuis zal hooguit incidenteel in het open plangebied foerageren omdat het een weinig aantrekkelijk voedselgebied is voor de aan water gebonden meervleermuis. Er wordt geen effect op de meervleermuis verwacht.
Reclamant 23	Natuur	Reclamant is van mening dat de stikstofberekening niet voldoet omdat er voor de aanrij routes van het verkeer gebruik is gemaakt van AERIUS Calculator versie 2020. De ABRvS heeft hierover op 20 januari 2021 een uitspraak gedaan, ECLI:NL:RVS:2021:105. Uit de uitspraak volgt volgens reclamant dat het gebruiken van een hulpmiddel zoals AERIUS Calculator voor het maken van een passende beoordeling als bedoeld in artikel 2.8 Wnb alleen toegestaan is als daarmee volledige, precieze en definitieve constatering en conclusies kunnen worden verkregen die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de geplande werkzaamheden voor de betrokken N2000-gebieden kunnen wegnemen. Voor de stikstofberekening is de 'afkap' op 5 kilometer toegepast, nu eerst in de uitspraak van januari 2021 de RvS de afkap op 5 km heeft gesantioneerd.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).
Reclamant 23	Communicatie en participatie/inkomsten voor eigen bewoners	Reclamant vindt het ook van belang dat het streven naar 50% lokaal eigenaarschap niet gehaald wordt. De bijdrage die Eneco doet in het duurzaamheidsfonds is veel te laag en de investering voor de kwaliteitsverbetering van het landschap in het groenfonds kan ook niet meegeteld worden in de 50% participatie.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.10.1 Financiële bijdrage gemeente en participatie.
Reclamant 24		geen inhoudelijke zienswijze ontvangen	
Reclamant 24	Alternatief	Reclamant neemt aan dat de gemeente zich op de hoogte stelt van negatieve ervaringen van gemeenten elders in het land met daarbij het steeds toenemend inzicht dat windmolens en zonneparken niet de oplossing zijn.	Hierop wordt ingegaan bij de paragrafen 3.2.1 Procedure en participatie en 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 24	Communicatie en participatie	Reclamant weigert te geloven dat deze inspraak slechts een farce is (dat de vergunning er sowieso komt en de windmolens dus ook) en wil erop vertrouwen dat de burgemeester en raadsleden het lef hebben om dit hele plan van tafel te gooien en de weerstand van zo'n 1.000 inwoners van Oosterhout ter harte te nemen.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 24	Beleving	Reclamant heeft wijsd uitzicht op de Oranjepolder; het doet aan als een 'schilderij' van een prachtig natuurlandschap. Daarop zijn vele vogel- en diersoorten en mensen te zien, die dankbaar gebruik maken van de polder. Reclamant maakt zelf dagelijks een lange wandeling in de Oranjepolder. Reclamant kan het begrijpen dat mensen hier komen wonen om van de pracht en de rust van de natuur te genieten. Reclamant is dan ook heel zuinig op de heerlijke Oranjepolder. Zij houdt haar hart vast voor de eventuele nadelige gevolgen die de windmolens met zich mee zouden brengen. Ook bestaat de vrees dat er té overhaast (mogelijk t.z.t. zelfs overbodig gebleken) beslissingen genomen worden met onomkeerbare, ernstige gevolgen.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.7 visuele hinder en 3.2.8 ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 25	Landschap en landschappelijke inpassing	Reclamant wenst op te merken dat het lijkt alsof men de inpassing slechts heeft beoordeeld vanaf de A59. Hiermee is onvoldoende recht gedaan aan de waarneming vanuit de woonwijken, die slechts op enkele honderden meters afstand liggen. Belanghebbende stelt zich op het standpunt dat ook deze zichtlijn beoordeeld dient te worden en dat niet louter vanuit de A59 kan worden gekeken.	De landschappelijk beoordeling is opgesteld vanuit standpunten waar de waarnemingen vooral plaatsvinden en dat is vooral vanuit omliggende woonwijken. De visualisaties die gebruikt zijn voor de beoordeling zijn dan ook vooral vanuit die gezichtspunten gemaakt. Figuur 4.7 in de ruimtelijke onderbouwing laat de fotopunten van de visualisaties zien. Aanvullend zijn er overigens in overleg met Wijkraad Raamsdonkveer nog enkele visualisaties gemaakt die te vinden zijn op de projectwebsite via de link: https://www.windvisualisaties.nl/VIS/wpenergieparka59/index.html .
Reclamant 25	Duurzaamheid	Reclamant is van mening dat onvoldoende onderbouwd is dat het energiepark noodzakelijk zal zijn omdat op grotere schaal schone energie opgewekt moet worden, althans dat dit energiepark zal bijdragen aan de doelstellingen ten aanzien van schonere energie en met die energiepark een grote stap kan worden gezet in het halen van de duurzaamheidsdoelstellingen. Onvoldoende is onderbouwd dat het energiepark noodzakelijk zal zijn vanuit een groter maatschappelijk belang en een maatschappelijke meerwaarde zal hebben.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2. Algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 25	Landschap	Het plan draagt volgens reclamant niet bij aan het behoud en de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit en er is zeker geen sprake van een goede landschappelijke inpasbaarheid of enige maatschappelijke meerwaarde. Ook is geen toepassing gegeven aan het principe zorgvuldig ruimtegebruik.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 visuele hinder, 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 25	Zonnepark	Voorts merkt reclamant op dat in de landschappelijke onderbouwing wordt gesproken van een energiepark met zonnepanelen. De turbines dienen als los te worden beoordeeld en niet in combinatie met een zonnepark dat er niet zal komen.	Dat is correct. Het windpark is daarom zelfstandig landschappelijk beoordeeld in de ruimtelijke onderbouwing. Bij realisatie van het zonnepark is echter de landschappelijke samenhang en wisselwerking ook relevant vandaar dat dit apart is onderbouwd.
Reclamant 25	Flora en fauna	De gevolgen voor flora en fauna zijn desastreus schrijft reclamant. Een windmolenpark op zeer korte afstand van de Biesbosch zal dan ook catastrofaal zijn voor de daar levende vogels, waaronder de zeldzame zeearend.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).
Reclamant 25	Slagschaduw	De uitvoering van dit plan zorgt ervoor dat de slagschaduw over het gebied waar reclamant woont, komt te liggen. In de avond- en nachtperiode dreigt bovendien lichthinder door de knipperlichten die op de turbines worden aangebracht. Ook dit zal het woongenot en het goede woon- en leefklimaat aantasten. Reclamant verzoekt het college van B&W het voornemen van initiatiefnemer mee te nemen in de vergunningvoorschriften en op die manier zorg te dragen voor maximaal 30 minuten per jaar hinder op alle gebieden waar mogelijk hinder in de lijn der verwachting ligt.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw. en 3.2.7.4 Visuele hinder door (obstakel)verlichting De gevraagde normgeving is in de vergunning opgenomen.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 25	Gezondheid	Er hoort aandacht te worden besteed aan de mogelijk schadelijke effecten van laagfrequent geluid wat de windmolens produceren. Gezien de negatieve effecten van windturbines voor de gezondheid lijkt deze locatie in de nabijheid van zoveel woningen niet geschikt om windturbines te plaatsen. In het kader van het voorzorgsbeginsel is de gemeente volgens reclamant verplicht mogelijke gevaren voor de volksgezondheid, de veiligheid en het milieu te voorkomen. Reclamant verwijst naar een onderzoek over windmolenpark N33 en het RIVM waaruit blijkt dat laagfrequent geluid schadelijk is voor de gezondheid. Reclamant stelt zich op het standpunt dat er te weinig wetenschappelijke zekerheid is om het geluidaspect met slechts dit onderzoek aan te nemen en dat het besluit niet kan worden vastgesteld. Verder verzoekt reclamant het college van B&W te kiezen voor de gezondheid van mensen en derhalve dezelfde regel in te voeren als in Duitsland (minimale afstand van 10x de tiphoogte tot gevoelige objecten).	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 25	Natuur	Reclamant realiseert zich dat voor de Wnb een aparte procedure wordt gevolgd, evengoed wenst hij op te merken dat het vaststellen van het besluit, zonder dat afdoende getoetst is of er geen belemmeringen in het kader van de hoofdstukken 2 & 3 van de Wnb zich voordoen, niet in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Volgens reclamant blijkt nergens uit dat wordt voldaan aan de eisen die de Wnb stelt noch dat het plan geen significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. Reclamant acht dit punt dan ook onvoldoende onderbouwd.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). In paragraaf 5.5. van de ruimtelijke onderbouwing en bijbehorende Natuurtoets wordt daarnaast uitgebreid getoetst aan hoofdstukken 2 en 3 van de Wnb. Geconcludeerd wordt dat er door het plan geen significante effecten zijn op Natura-2000. Een vergunning Wnb is daardoor ook niet nodig. Een ontheffing Wnb voor bepaalde soorten is aangevraagd en verleend.
Reclamant 25	Draagvlak	Draagvlak in de omgeving is een belangrijke voorwaarde. Aangezien dit project niet kan rekenen op enig draagvlak in de omgeving en een te grote impact zal hebben op de omgeving kan niet worden meegewerkt aan dit energiepark.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 Procedure en participatie. Draagvlak in de omgeving is geen voorwaarde voor het verlenen van een omgevingsvergunning. Het windpark past binnen het vastgestelde (door de gemeenteraad) beleid van de gemeente Oosterhout.
Reclamant 25	Geluid en lichthinder	Het energiepark zal veel geluidsoverlast en lichthinder opleveren. Deze hinder komt bovenop de geluidshinder van de A59 en de bedrijven. Aan deze cumulatie van geluidhinder is geen aandacht besteed. Ook hoort er aandacht te worden besteed aan de mogelijk schadelijke effecten van laagfrequent geluid wat de windmolens produceren. Bij de plannen zijn de effecten van het energiepark wat betreft de geluidsbelasting op de omgeving onvoldoende onderzocht en onderbouwd. Een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is niet gegarandeerd.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid en 3.2.7.4 Visuele hinder door (obstakel)verlichting Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 25	Landschap en landschappelijke inpassing	Volgens reclamant maakt de openheid van het natuurgebied dat de windturbines niet inpasbaar zijn in de omgeving. Ook in de onderbouwing is opgenomen dat de inpassing slechts geborgd wordt met een geldbedrag. Waarborgen dat de omgeving en de openheid van het gebied behouden blijven ontbreken volledig. Reclamant is van mening dat de windmolens letterlijk ruimte nodig hebben en het ruimtelijk aanzien sterk zullen veranderen. Daarmee is het plan in strijd met artikel 3.37 lid 1 onder a IOV.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.2 (Beleving van) visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit. Terzijde wordt opgemerkt dat de Oranjepolder niet aangewezen als beschermd natuurgebied (geen Natura200 of NNB-gebied).
Reclamant 25	Landschap en landschappelijke inpassing	Reclamant stelt dat geen sprake is van een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het gebied of omgeving in strijd met artikel 3.9 lid 1 IOV. De molens zullen slechts het ruimtelijk aanzien verslechteren en is van een goede landschappelijke inpassing geen sprake. Bovendien worden de windmolens meer dan 200 m hoog. Reclamant is van mening dat hier evident onvoldoende wordt gedaan aan het landschappelijk inpassen. Reclamant onderschrijft de visie uit de ruimtelijke onderbouwing dat het plangebied zich kenmerkt door het open karakter.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.2 (Beleving van) visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 26	Geluid	In de zienswijze worden de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit genoemd. Reclamant stelt dat, aangezien dit gemiddelde geluidnormen zijn, er ook meer geluid geproduceerd wordt bij hogere windsnelheden. Deze zogenoemde piekgeluiden zijn niet gemaximaliseerd in het Activiteitenbesluit.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 26	Geluid	Reclamant verzoekt eenzelfde afstand aan te houden met de plaatsing van de windturbines, te weten minimaal een afstand van 10x de tiphoogte tot de grens van de woonkernen; in dit geval minimaal 2.350 meter. Alleen op die manier is met de vereiste zekerheid te zeggen dat er geen schadelijke effecten zullen optreden. Ondanks dat uit de in de ruimtelijke ordening genoemde literatuur niet blijkt dat laagfrequent geluid van windturbines voor extra hinder zorgt, neemt dit volgens reclamant niet weg dat de gemeente de bevoegdheid heeft om omwonenden tegemoet te komen door het initiatief slechts toe te staan op een grotere afstand van de woningen.	In de wet zijn normen voor geluid en slagschaduw vastgelegd. Deze normen zijn in deze procedure opnieuw bekeken door de gemeente en in de zienswijzennotitie wordt hierop ingegaan in paragraaf 3.2.4 tot en met 3.2.6. Het hanteren van een afstandsmaat borgt niet dat er meer of minder geluidbelasting of slagschaduw op een gevoelig object kan ontstaan. Daarom gaat we in de normgeving ook niet uit van een afstandsmaat maar een emissienorm. Voor geluid geldt overigens dat een grotere windturbine niet per definitie meer geluid maakt, zoals nog wel eens misvatting is. In de ruimtelijke onderbouwing is uiteengezet dat de windmolens voldoen aan de geldende geluidsnormen en de normen voor slagschaduw. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 26	Horizonvervuiling	Reclamant zal vanuit zijn woning (ca. 1,4 km afstand tot de windturbines) zicht hebben op de windturbines, welke een maximale tiphoogte zullen mogen hebben van 235 meter.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 26	Geluid	Reclamant vreest, mede vanwege de persoonlijke situatie van zijn partner (zijn partner leidt aan oorsuizen), dat de klachten van zijn partner in hevigheid zullen toenemen als gevolg van twee extra geluidbronnen in de vorm van de turbines. Reclamant en zijn partner zullen hierdoor genoodzaakt zijn te verhuizen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 26	Landschap en landschappelijke inpassing	Reclamant merkt op dat in de landschappelijke onderbouwing ook gesproken wordt van een energiepark met zonnepanelen. Deze ontwikkeling zal volgens reclamant echter geen doorgang vinden. Reclamant stelt dat de inpassing van de windturbines dan ook als een losstaande ontwikkeling dient te worden beoordeeld.	De windturbines zijn ook als losstaande ontwikkeling beoordeeld. De locatie energiepark A59 is ook beoogd als toekomstig zonnepark. Hierdoor is het goed om in de onderbouwing zowel los van elkaar als in gezamenlijkheid een beoordeling te geven op de ruimtelijke impact van de plannen. Zie ook paragraaf 3.2.7.2 (beleving van) visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit
Reclamant 26	Voorzorgsbeginsel	In het licht van het voorzorgsbeginsel stelt reclamant onder verwijzing naar een Mededeling van de Europese Commissie dat het beoordelen van een voor de maatschappij al dan niet aanvaardbaar risico primair een bestuurlijke taak is.	Deze opmerking nemen we voor kennisgeving aan.
Reclamant 26	Geluid	De geluidsproductie komt bovenop het geluid van de A59 en het overige aanwezige omgevingsgeluid (waaronder een ander windpark en meerdere omliggende bedrijven). Reclamant stelt dat aan de cumulatie van geluid onvoldoende aandacht is besteed, terwijl het Activiteitenbesluit wel de gemeente de bevoegdheid geeft tot het stellen van een maatwerkvoorschrift.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid.
Reclamant 26	Geluid	Volgens reclamant dient ook aandacht te worden besteed aan de mogelijke schadelijke effecten van het laagfrequent geluid wat door de windturbines geproduceerd wordt. Reclamant geeft aan dat in de hierboven aangedragen geluidnormen uit het Activiteitenbesluit laagfrequent geluid voor een klein deel van het geheel meegenomen, maar dat er geen aparte norm voor is binnen het Activiteitenbesluit.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 26	Landschap	Zoals in de ruimtelijke onderbouwing aangegeven is, wordt het plangebied gekenmerkt door het open karakter. Reclamant wil deze openheid graag behouden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 26	Voorzorgsbeginsel	Het bevoegd gezag mag, wanneer er redelijke gronden zijn om gevaar voor de volksgezondheid aan te nemen en verwacht wordt dat de gevreesde schade significant is voor de volksgezondheid, beschermende maatregelen nemen.	Uit de ruimtelijke onderbouwing en aanvullende onderzoeken blijkt dat er geen reden is aan te nemen dat de windmolens schade aan gezondheid veroorzaken. Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid. Daar waar nodig zullen voorschriften (slagschaduw en obstakelverlichting) aan de omgevingsvergunning worden verbonden.
Reclamant 26	Voorzorgsbeginsel (zorgvuldigheidsbeginsel)	Reclamant stelt op basis van voorgaande (weinig normen en wetenschappelijke studies t.a.v. geluid windturbines) dat de enige bescherming van omwonenden het door de gemeente toe te passen voorzorgsbeginsel is.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 26	Geluid	Onder verwijzing naar een studie van het LUMC die op dit moment wordt uitgevoerd naar de mogelijke effecten van windturbinegeluiden op de gezondheid, de eis die men in Duitsland hanteert (afstand windmolens tot woningen: minimaal 10x de tiphoogte) en een artikel van het NOS, stelt reclamant dat er te weinig wetenschappelijke zekerheid is om het geluidsaspect met slechts dit onderzoek aan te nemen en dat het besluit derhalve niet kan worden vastgesteld.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 26	Landschap en landschappelijke inpassing	Reclamant merkt, al verwijzend naar een passage in de ruimtelijke onderbouwing, op dat het lijkt alsof men de inpassing slechts beoordeeld heeft vanaf de A59. Hiermee wordt volgens reclamant onvoldoende recht gedaan aan de waarneming vanuit de woonwijken. Juist deze zichtlijnen (die onderbroken worden en daardoor impact heeft op de openheid van het landschap) dienen beoordeeld te worden.	De landschappelijk beoordeling is opgesteld vanuit standpunten waar de waarnemingen vooral plaatsvinden en dat is vooral vanuit omliggende woonwijken. De visualisaties die gebruikt zijn voor de beoordeling zijn dan ook vooral vanuit die gezichtspunten gemaakt. Figuur 4.7 in de ruimtelijke onderbouwing laat de fotopunten van de visualisaties zien. Aanvullend zijn er overigens in overleg met Wijkraad Raamsdonkveer nog enkele visualisatie gemaakt die te vinden zijn op de projectwebsite via de link: https://www.windvisualisaties.nl/VIS/wpenergieparka59/index.html . Hierop wordt ook ingegaan bij paragraaf 3.2.7.2 (Beleving van) visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 26	Landschap	Reclamant stelt dat de impact op de openheid van het landschap door plaatsing van windturbines groot is. Zichtlijnen worden onderbroken en het oorspronkelijk landgebruik wordt verstoord.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7.2 (Beleving van) visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 26	Geluid	Hoewel binnen het milieuspoor weinig normen gelden ten aanzien van geluid als gevolg van windturbines, stelt reclamant dat er in het ruimtelijke procedure sprake moet zijn van een goede ruimtelijke ordening en daarbinnen van een gezond woon- en leefklimaat. Hierbinnen dienen zowel de piekgeluiden, de cumulatie van geluid, het soort geluid als ook het laagfrequent geluid weldegelijk voldoende meegenomen te worden in de beoordeling van het effect op dit woon- en leefklimaat. Het is van belang deze aspecten goed te onderzoeken, met medeneming van de lokale (geografische, meteorologische) omstandigheden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 26		is pro-forma (namens E. Kauffeld, zie onder die naam de samenvatting vd zienswijze)	
Reclamant 28	Gezondheid	Uit recent onderzoek van het RIVM (RIVM rapport 2021-0054: Klimaatakkoord: effecten van nieuwe energiebronnen op gezondheid en veiligheid in Nederland) volgt dat het geluid van windmolens kan leiden tot ernstige hinder, die kan uitmonden in gezondheidsklachten. Vanwege de gezondheidsproblemen die kunnen ontstaan wordt, in samenwerking met de GGD's, een nieuw expertisecentrum opgericht, het 'Expertisepunt Windenergie en Gezondheid'. Het nieuwe centrum is vooral bedoeld om de wetenschappelijke kennis over windturbines en gezondheid in de gaten te houden, en om mogelijk aanvullend onderzoek te doen. De zorgen over gezondheidseffecten zijn flink toegenomen, temeer omdat overal in het land plannen voor extra wind- en zonne-energie worden gemaakt.	Dit punt nemen we voor kennisgeving aan. Wij zijn bekend met het expertisecentrum. Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 28	IOV	Omdat het Windpark Energiepark A59 is gelegen nabij een grootschalig landschap in de vorm van een aaneengesloten bedrijventerrein (Weststad - Statendam), RWZI Dongemond en de A59 wordt, gezien de landschappelijke (en visuele) samenhang tussen de bestaande windturbines in windpark Weststad III en de nieuwe windturbines, aangenomen dat sprake is van een geclusterde opstelling van windturbines. Gelet op de afstand tot het bestaande windpark Weststad III, circa 2 kilometer, is het de vraag of wel wordt voldaan aan het vereiste van een 'geclusterde opstelling' zoals bedoeld in de Provinciale Interim Omgevingsverordening (3.37 IOV).	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3.3 cluster met windpark Weststad.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 28	Provinciaal beleid	Artikel 3.37 van de Interim Omgevingsverordening van de Provincie Noord-Brabant (hierna: IOV) maakt de plaatsing van windturbines in landelijk gebied onder een aantal voorwaarden mogelijk. Eén van die voorwaarden is dat sprake is van een geclusterde opstelling van minimaal 3 windturbines (artikel 3.37 lid 1 onder b). Op deze locatie was oorspronkelijk ook sprake van 3 windturbines, maar 1 van de 3 turbines (meest zuidelijk gelegen) is naar aanleiding van de omgevingsdialogo komen te vervallen. Reclamant stelt dat aan het vereiste van een geclusterde opstelling in die zin niet wordt voldaan.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.3.3 cluster met windpark Weststad.
Reclamant 28	Ruimtelijke kwaliteitsverbetering	De bijdrage aan ruimtelijke kwaliteitsverbetering vanuit het Windpark wordt in eerste instantie zo mogelijk ingezet voor extra ruimtelijke kwaliteitsverbetering aan de landschappelijke inpassing van het zonnepark en daarmee de uitvoering van het landschappelijk inpassingsplan van het Energiepark A59. De concrete maatregelen ter bevordering van ruimtelijke kwaliteit maken deel uit van de aparte planologische procedure voor realisatie van het zonnepark. Aangezien deze (ruimtelijke) procedure nog moet worden gestart, is het onzeker of de financiële bijdrage voor de ruimtelijke kwaliteitsverbetering hiervoor zal worden ingezet. Reclamant stelt dat de kwaliteitsverbetering direct samen dient te hangen met de wijziging of afwijking van het bestemmingsplan, dat de ruimtelijke ontwikkeling in landelijk gebied mogelijk maakt, in dit geval de realisatie van de windturbines. De kwaliteitsverbetering kan derhalve niet worden gekoppeld aan een andere (bovendien nog onzekere) ruimtelijke ontwikkeling. Hierdoor is de kwaliteitsverbetering van het landschap onvoldoende geborgd.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8.1 Landschappelijke inpassing en zorgvuldig ruimtegebruik.
Reclamant 28	Slagschaduw	Zoals in de zienswijze van de zorginstelling de Kloosterhoeve uitvoerig is onderbouwd, bestaat het risico dat het plaatsen van de windturbines een negatief effect heeft op de gezondheid van de cliënten. Hier dient rekening te worden gehouden met het feit dat op deze locatie uitsluitend mensen met de ziekte van Huntington worden behandeld. Voor deze mensen is het belangrijk om aan zo min mogelijk omgevingsprikkels te worden blootgesteld. De effecten van met name geluid en slagschaduw kan een negatief effect hebben op de gezondheidssituatie van deze kwetsbare groep. Gelet op de relatief korte afstand van de windturbines tot aan de Kloosterhoeve, waarbij wordt uitgegaan van de rotordiameter van de windturbine tot aan het gevoelige gebouw, is het aannemelijk dat cliënten hiervan hinder zullen ondervinden. Om hinder vanwege slagschaduw te voorkomen of beperken, dienen dan ook (aanvullend) maatwerkvoorschriften te worden gesteld (artikel 3.12 lid 2 Activiteitenregeling). De automatische stilstandvoorziening (artikel 3.12 lid 1 Activiteitenregeling) is, gelet op de kwetsbaarheid van deze cliënten niet voldoende	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.4.2 Ruimtelijk aanvaardbare normen voor Windpark A59, 3.2.5.5 Geluid en de Kloosterhoeve en 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw. De relevante normen van een maximaal een half uur slagschaduw per jaar worden toegevoegd aan de vergunning. Door het opnemen van deze normering, wordt ook de hinder voor deze specifieke doelgroep tot een minimum en aanvaardbaar niveau beperkt.
Reclamant 28	Geluid	De cumulatieve geluidsbelasting van de windmolens en de (toekomstige uitbreiding van de) snelweg A27 richting knooppunt Hooipolder, leiden tot een 'matige kwaliteit van de akoestische omgeving'. Dit zal bij de cliënten van eerder genoemde zorginstelling leiden tot een (negatief) gezondheidseffect. Daarbij komt dat het onderzoek naar de gezondheidseffecten van laagfrequente geluidsgolven van windturbines, dat in opdracht (motie) van de raad door TNO wordt uitgevoerd, nog niet beschikbaar is zodat er geen gelegenheid is om hierover zienswijzen kenbaar te maken.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 29	Waardevermindering woning	Reclamant stelt dat het aantoonbaar is in het land dat de waarde van persoonlijke eigendommen in waarde dalen bij de realisatie van een Energiepark, respectievelijk Windpark vlakbij deze eigendommen. Reclamant voorziet een waardevermindering van zijn/haar huis. Wat gaat de gemeente doen aan deze waardevermindering van mijn woning en mogelijk van meer van mijn eigendommen als dit project gerealiseerd gaat worden; wie betaalt hier dan de tot stand komende waardedaling, welke mogelijk toeneemt naarmate de jaren verstrijken? Graag tekst en uitleg.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 29	Communicatie en participatie	Reclamant krijgt steeds vaker het gevoel maar ook de ambtelijke bevestiging, dat de gemeente er eigenlijk niet voor de burger is. Reclamant concludeert dat de gemeente vooral haar eigen belang, op haar eigen manier, in lijn van haar eigen planning presenteert. Waarom, in het belang van de wijk/de stad, kijkt een gemeente niet naar de totale opgave of belasting die een wijk treft? Dit kenmerkt zich van een enorm korte termijn visie. Is het geen primaire taak van de gemeente om 'regisseur' te zijn in haar stad, en na te gaan wat de impact is van de keuzes die de gemeente zelf maakt?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie en 3.2.2. algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 29	Waardevermindering woning	Reclamant constateert dat de gemeente (samen met derden, zoals Eneco) bewust kiest voor het overtreden van het Europees recht, en bewust keuzes maakt die in strijd zijn met de rechten die reclamant als inwoner van Oosterhout (als Europeaan) heeft. Reclamant stelt de gemeente Oosterhout dan ook formeel aansprakelijk voor iedere aantoonbare, rechtsgeldige vervolgschade (planschade) die door een eventuele instemming van het Energiepark A59, hierbij specifiek het Windpark A59, de komende jaren veroorzaakt kan worden aan reclamant of zijn/haar gezin door de gemeente Oosterhout of door derden, welke actief zijn binnen de projecten of gemeentelijke grenzen t.b.v. dit project / park.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 29	Gezondheid	Het Europees recht gebiedt dat bij nieuwe projecten de gezondheid van de burgers beschermd, dan wel verbeterd moet worden. Dit gezondheidsrecht is direct inroepbaar door de burger en discolpeert tevens nationaal recht, omdat het een recht van hogere orde betreft. Disculpatie is niet aan de orde indien het bestuursorgaan nog geen recht kenbaar heeft gemaakt ter zake. In dit geval is geen sprake van disculpatie, maar is het Europees recht direct van toepassing. Windmolens van de omvang en hoogte zoals hier voorzien, voldoen niet aan het gezondheidsvereiste, zoals ook het RIVM heeft bevestigd. Reclamant haalt het onderzoek van Dr. ir. J.A.P.M. de Laat van het LUMC aan, waaruit blijkt dat mensen met reeds bestaande hartklachten een grotere kans hebben op een beroerte en/of een hartinfarct omdat dit soort windmolens een gezondheidsrisico vormen voor o.a. de spieren. Dit onderzoek betreft een analyse van meer dan 300 recent wereldwijd gepubliceerde studies naar gezondheidsaspecten van laagfrequent geluid. Het rapport van het RIVM (28-5-2021) stelt vast dat windenergie en biomassa een verhoogd risico geeft op gezondheidsklachten (klasse A/B) en dat deze nu onvoldoende belicht worden. Het RIVM geeft aan dat de afstand tussen windturbines en woonwijken, zorgvuldig, samen met bewoner overlegd moeten worden. Reclamant concludeert dat de hier voorziene windmolens een gezondheidsrisico vormen, zelfs zodanig dat dit de dood tot gevolg kan hebben voor omwonenden. Reclamant stelt dat dit nieuwe project de gezondheid van burgers niet beschermt of verbetert.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd. De gemeente Oosterhout weet dat Dr. Jan de Laat van het LUMC van plan is om een artikel over laagfrequent geluid bij windturbines te publiceren. De inhoud van deze literatuurstudie is tot op heden nog steeds niet bekend waardoor er ook geen conclusies uit getrokken kunnen worden. In het rapport van het RIVM mei 2021, waar indiener naar verwijst, wordt windturbinegeluid niet beschouwd. De inleiding van de rapportage geeft de volgende afbakening: "In deze rapportage richten we ons op de effecten van de volgende bronnen van omgevingsgeluid: geluid afkomstig van vlieg-, weg- en railverkeer. De WHO-richtlijnen behandelen ook de effecten van recreatiegeluid en geluid van windturbines. Beide bronnen zullen we in deze rapportage echter buiten beschouwing laten. Een belangrijke reden is dat er voor beide bronnen geen nieuwe BR-relaties (blootstelling-respons-relaties) beschikbaar zijn gekomen."
Reclamant 29	inkomsten voor eigen bewoners	Reclamant mag sinds enkele maanden meedenken in de werkgroep "Financiële participatie" vanuit de gemeente Oosterhout. Reclamant beschrijft dat de communicatie vanuit de gemeente naar deze werkgroep stroef verloopt. Tot op heden hoort reclamant niets van de gemeente. Waar blijft vanuit de gemeente de afspraak, het contact, de informatie zoals de gemeente belooft? Wat gebeurt hier onderhuids, je kunt ook communiceren dat iets om redenen is uitgesteld.	De werkgroep financiële participatie gaat van start zodra meer duidelijk is over de afgifte van een vergunning voor één van de grote energie opweklocaties. Pas dan zal er sprake zijn van inkomsten voor een duurzaamheidsfonds. Stichting ONE zal deze werkgroep coördineren.
Reclamant 29	Communicatie en participatie	Waarom stelt de gemeente geen middelen beschikbaar hiervoor (participatie) of verhoogt bestaande subsidie regelingen of leningen voor verduurzaming?	De gemeente stimuleert op diverse manieren de verduurzaming van woningen en Oosterhout, o.a. door het project zon op bedrijfsdaken, de Stichting ONE, de samenwerking met het Regionaal energieloket en de mogelijkheid voor inwoners om een duurzaamheidslening af te sluiten voor duurzame aanpassingen aan de woning. Daarnaast zijn vanuit het rijk vele subsidieregelingen beschikbaar om inwoners van Nederland te ondersteunen bij de verdere verduurzaming. Een van de doelen van het nog op te zetten duurzaamheidsfonds, welke ook een bijdrage uit het Windpark krijgt, zou de verduurzaming van woningen kunnen betreffen.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 29	Communicatie en participatie	Reclamant stelt dat het de gemeente al een aantal jaren niet lukt om haar burgers te laten aanhaken, betrekken, laat staan mee te laten denken in omvangrijke projecten/besluiten. Bij dit plan presenteert de gemeente al een kant en klaar plan, betaald door twee energiereuzen. Waarom wil de gemeente Oosterhout projecten van deze complexiteit en omvang niet samen met haar burgers doen, waar is de gemeente bang voor?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 29	Communicatie en participatie	Reclamant ervaart bureaucratie in de wijze waarop de gemeente (kiest) te werken. Waarom is er geen leesbare samenvatting gemaakt van de 1200 pagina's die de vergunningsaanvraag ongeveer telt? Waarom staan in de vergunningsaanvraag alleen maar gemiddelde waardes en geen minimale of maximale waardes, die kunnen ontstaan bij bijvoorbeeld (hoog- of laag)frequent geluid? Met andere woorden: waarom faciliteert de gemeente haar burgers en gemeenteraadsleden in dit soort dossiers niet beter in compacte, complete en eerlijke informatie over dit soort projecten?	<p>Het doorlopen van deze vergunningprocedure is een complex proces. Daarbij moet voor de vergunning aan vele wetten en regels voldaan worden, waardoor er ook veel onderzoeksrapporten zijn opgesteld. Zodoende zijn vele experts betrokken die elk op hun eigen expertise onderzoek hebben gedaan en hebben gerapporteerd. Met een vragenuur als het webinar, het geven van informatie via de website EnergieparkA59.nl en overige kanalen proberen zowel Eneco als de gemeente zo helder mogelijk te formuleren wat er gaat gebeuren en wat er is onderzocht.</p> <p>In sommige gevallen ontkomen we er alleen niet aan, dat een onderzoeksrapport, berekening of een norm ingewikkeld is en daarnaast de optelsom van al deze delen complex is. In de ruimtelijke onderbouwing zijn alle aspecten en onderzoeken compacter bij elkaar gezet.</p>
Reclamant 29	Gezondheid	Waarom kiest u als gemeente, als vertegenwoordiger, er hier bewust voor wettelijke afspraken vanuit het Europees recht te overtreden? Wat gaat de gemeente Oosterhout doen n.a.v. het recent verschenen RIVM rapport?	Zoals in de ruimtelijke onderbouwing en de zienswijzenotitie wordt uiteengezet, worden er geen regels of wettelijke afspraken overtreden. Ook het nieuwe RIVM rapport biedt geen aanleiding tot het innemen van een ander standpunt. Hierop wordt verder ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 29	Communicatie en participatie	Reclamant uit zijn/haar verbazing over het verlopen proces. Verbazing over onder andere de afstand tussen het gemeentehuis met haar ambtenaren en de burger(s), schrik over de procesgang, het ontbreken van transparantie, het machtsvertoon van ambtenaren en de onderliggende lagen/belangen in het besluitvormingsproces. Reclamant ervaart ongeloof dat dit in Oosterhout gebeurt. Vraag is: hoe kan voorgaande gebeuren? En wat gaat u (gemeente) er aan doen om dit gevoel bij reclamant te veranderen?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 29	Zorgvuldigheidsbeginsel / Verdrag van Aarhus	Voorts wordt evenmin voldaan aan de eisen die volgen uit het verdrag van Aarhus / Richtlijn 2011/92 E, geschreven om bij te dragen aan de bescherming van het recht in een milieu te leven dat passend is voor persoonlijke gezondheid en welzijn, omdat niet, dan wel niet volledig, aan dat Verdrag en in de richtlijn genoemde vereisten wordt voldaan, in het bijzonder niet aan artikel 7 daarvan.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.
Reclamant 29	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamant is van mening dat, gezien de afwezigheid van een bijzonder dan wel spoedeisend belang (zie punt hierboven), het bestuur de plicht heeft om de gezondheid van de burger te beschermen of te verbeteren. Het gezondheidsbelang dient daarom de zwaarste factor en daarmee het te volgen belang zijn. De Raad van State doet op dit moment onderzoek naar het heroverwegen van haar standpunt over de te stellen eisen aan windmolens van de te vergunnen omvang. Het past binnen het zorgvuldigheidsbeginsel dat het bevoegd college in afwachting van het standpunt van de Raad van State, geen stappen zet welke de gezondheid van haar burgers kunnen schaden. Waarom maakt de gemeente Oosterhout geen verstandig (zorgvuldig) besluit en wacht met verdere besluitvorming, in ogeschouw nemend dat de landelijke norm al behaald (zie vorig punt) is?	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.4 Uitspraak Raad van State m.b.t. Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (Nevele arrest) en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 29	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamant stelt, wijzend naar het zorgvuldigheidsbeginsel, dat het gemeentebestuur bij dit besluit in gebreke is gebleven om de burger volledig te informeren. Het bestuur heeft, met betrekking tot de wereldwijde bekende gezondheidsrisico's die de onderhavige windmolens opleveren, gezwegen, daar waar zij had moeten spreken. Dit terwijl de bestuurder niet mag zwijgen, waar spreken geboden is (o.a. Hof Den Haag 31 mei 2006, nr. 06/00652, NTFR 2006/1026, V-N 2006/59.2.15)	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel en 3.2.6 Geluid en gezondheid.
Reclamant 29	Procedure	Omwonenden hebben niet of nauwelijks kunnen vaststellen dat er een transparante procedure is opengesteld, waardoor er een gelijk speelveld voor het bestuursorgaan en de burger zou zijn ontstaan.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1 Procedure en participatie.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 29	Zorgvuldigheidsbeginsel	Reclamant stelt dat indien het bestuur het eigen belang bovengeschikt acht boven de gezondheid van de burger, er sprake is van strijd met het verbod op willekeur. Landelijk is de klimaatdoelstelling al gehaald; verwijzen naar de RES is dan zinloos. De opstelling, dat het bestuur voor eigen belang kiest, vormt strijd met het verbod op willekeur en is tevens in strijd met het motiveringsbeginsel. In de situatie dat het belang van de burger ondergeschikt wordt geacht, omdat een bestuursorgaan in de hoedanigheid van een wethouder, het persoonlijk belang laat prevaleren, dan is sprake van strijd met het verbod op vooringenomenheid. Mocht het bestuur de vergunning verlenen met de wetenschap over gezondheidsrisico's bij windmolens, dan wel dat deze wetenschap ontkend wordt zonder deugdelijke motivering, dan wel dat deze wetenschap van de gezondheidsrisico's niet bekend is, dan is sprake van een voorbereiding van een besluit zonder dat de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen heeft plaatsgevonden. Dit levert strijd op met artikel 3:2 Awb, hetgeen een zorgvuldige voorbereiding eist. Ook wordt hiermee bewust wettelijke afspraken vanuit Europese regelgeving overtreden	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.1.5 Zorgvuldigheidbeginsel.
Reclamant 29	cumulatie projecten	Reclamant is van mening dat zijn/haar leefomgeving in Dommelbergen-Noord door de gemeente de komende jaren wordt aangetast, en somt projecten op die directe impact hebben binnen een straal van 900 tot 1500 meter: Repowering Weststad, nieuwe 380 KV lijn, verkeersknooppunt A27 en A59, upgrade Statendamweg, sluiting afrit 32 Raamsdonksveer, Amercentrale, hoge druk olieleidingen in de grond, stadsverwarmingsbuizen tbv wijkverwarming. Waarom zegt de gemeent niet genoeg is genoeg?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.8.4 cumulatie van projecten.
Reclamant 29	Zorgvuldigheidsbeginsel	Het belang van de burger bestaat mede daaruit dat het verlenen van de voorgenomen vergunning om de geplande windmolens te plaatsen en exploiteren, een gezondheidsrisico inhoudt. Hierover bestaan inmiddels honderden wetenschappelijke rapporten. Het belang van het bestuur bestond daaruit, dat zij de beoogde klimaatdoelstelling moest halen. Met de huidige goedgekeurde plannen is inmiddels de landelijke klimaatdoelstelling al gehaald. Wat blijft, zijn de daardoor inmiddels achterhaalde plannen voor windparken in de RES. Een dergelijk RES georiënteerd resterend belang, dat thans geen landelijke toevoeging vormt in de landelijke klimaatdoelstelling, valt daarmee buiten de noodzaak tot het nemen van een besluit vanwege een bijzonder belang. Waarom worden de klimaatdoelstellingen (bijv. opgave Gemeente Oosterhout 192 Gwh) niet jaarlijks opnieuw vastgesteld, opnieuw herrijkt, op basis van de actualiteit?	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.5 Geluid, 3.2.6 Geluid en gezondheid en 3.2.7 Slagschaduw. De klimaatdoelstelling wordt niet jaarlijks opnieuw vastgesteld omdat dit rijksdoelstellingen zijn die de gemeente moet realiseren. De regionale Energiestrategie wordt tweejaarlijks herrijkt. De gemeente Oosterhout zal in 2022 starten met het proces voor het vervolg op de routekaart Energietransitie 2019-2022. Het jaarlijks aanpassen van plannen is niet logisch, gezien de lange procedures die nodig zijn om duurzame energieprojecten te realiseren. De bestaande landelijke doelstellingen zijn nog niet gerealiseerd.
Reclamant 29	Alternatief	Waarom luistert u als gemeente niet naar formele, onderbouwde argumenten van Brabantse Milieu Federatie (BMF), Natuurtuin Oranjepolder, Natuurvereniging de Baronie, Milieuvereniging Oosterhout?	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie. In de belangenafweging die gemaakt is zijn alle argumenten van alle partijen die hun input hebben gegeven meegewogen.
Reclamant 30	Waardevermindering woning	Reclamant verwacht dat realisatie van de windmolens negatieve gevolgen heeft voor de waarde van de woning.	Hierop wordt ingegaan in paragraaf 3.2.10.2 Waardedaling huizen en planschade.
Reclamant 30	Horizonvervuiling	Reclamant heeft bezwaar tegen het verlenen van de vergunning voor de windmolens omdat de windmolens direct in het zicht van de eigen woning komen en daarmee ten kosten gaan van het vrije uitzicht.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder. In Nederland bestaat geen recht op blijvend vrij uitzicht. Zeker in een dichtbevolkt en bebouwd land als Nederland is het ook onmogelijk dit te handhaven. Per situatie zal een overheid (in dit geval gemeente Oosterhout) moeten bepalen of er sprake is van een redelijke en aanvaardbare situatie. In dit geval staan de windmolens gepland op zeer ruime afstand van woningen (tenminste ca 1.400 meter). Gezien de hoogte van de windmolens zijn deze weliswaar goed zichtbaar in de omgeving, maar dit is aanvaardbaar.
Reclamant 31	Natuur	Reclamant vindt dat windmolens en later ook zonnepanelen in de natuurstrook van de Oranjepolder niet kan. Hij roept op om zuinig te zijn op onze polder.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit en 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna).

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 31	Communicatie en participatie	Reclamant vindt de gehele procedure ontmoedigend voor de burger, weer een video bijeenkomst, weer bezwaar indienen, weer en weer. Hoeveel keer moeten we nog bezwaar maken en blijven alle vorige reacties nog in beeld? Als bijlage tevens de eerder ingezonden brief gevoegd.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie.
Reclamant 31	Alternatief	Volgens reclamant zijn er vele andere mogelijkheden dan in de polder, zoals industrieterreinen. Reclamant weet wat de opdracht is, meer groene stroom maar Oosterhout kan net als vele andere gemeenten kiezen voor natuur en de burgers.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59.
Reclamant 31	Financiën	ENECO is inmiddels voor zover reclamant kan nagaan in Japanse handen, inkomsten en subsidies gaan dus de grens over. Waarom niet naar de Nederlandse bedrijven op industrieterreinen? Dan blijft de Oranjepolder behouden of teruggegeven aan de natuur en de inkomsten gaan naar kleine bedrijven.	De noodzakelijke SDE++-subsidie voor het realiseren van duurzame energie wordt verstrekt vanuit het Rijk. De gemeente Oosterhout heeft geen invloed op de besteding van deze subsidie en ook niet op welke partij de vergunning aanvraagt. Daarnaast is de grond in de Oranjepolder eigendom van enkele personen. Zij hebben het eerste recht te bepalen hoe zij hun gronden willen gebruiken. De inwoners van Oosterhout profiteren op diverse manieren van het windpark. Allereerst omdat op deze manier invulling wordt gegeven aan de duurzaamheidsambities van de gemeente. Daarnaast draagt de initiatiefnemer bij aan het duurzaamheidsfonds dat zal worden opgericht om duurzame projecten in de omgeving mogelijk te maken. Ook is initiatiefnemer jaarlijks OZB verschuldigd, waarmee ook de gemeente Oosterhout inkomsten genereert voor het algemeen nut. Als laatste bestaat de mogelijkheid voor grootafnemers van stroom om langlopende contracten met Eneco aan te gaan en worden lokale ondernemers zoveel als mogelijk betrokken bij bouw, beheer en onderhoud van het windpark.
Reclamant 32	Communicatie en participatie	Reclamant herhaalt dat de gemeente geen idee heeft wat er leeft in de wijk. De gemeente moet er voor haar burgers zijn, maar in dit geval is de gemeente vooral tegen haar burgers in Dommelbergen. Daarnaast vraagt reclamant zich af namens wie de wethouder nu optreedt. De indruk bestaat bij reclamant dat de wethouder als een aandeelhouder van Eneco spreekt/optreedt.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie. De wethouder heeft altijd opgetreden in zijn functie namens het college van burgemeester en wethouders.
Reclamant 32	Communicatie en participatie	Tijdens de veldexcursie is verteld dat er maar twee maten voor windmolens op de markt zijn (210 en 235 meter). Dit zijn echter de twee maten waarop het rijk subsidie verleent. Reclamant stelt dat de informatie zoals verteld tijdens de veldexcursie onwaar is en dat er gelogen is.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.7.1 hoogte van windmolens. Als dit zo bij u is overgekomen is dat inderdaad vervelend, aangezien het zo is dat er meer soorten windmolens op de markt zijn. In de hierbij genoemd paragraaf is uiteengezet waarom voor deze hoogte is gekozen in de aanvraag.
Reclamant 32	Tijdelijkheid vergunning	Er is een verklaring van geen bedenkingen afgegeven voor 25 jaar. Reclamant stelt dat hier geen sprake is van een tijdelijke wijziging. 25 jaar is een generatie. Bovendien vreest reclamant dat die periode van 25 jaar nog een keer verlengd wordt, wat betekent dat er tot zijn dood twee windmolens in Oranjepolder zullen staan.	De verklaring van geen bedenkingen die ter inzage heeft gelegen is in ontwerp door de gemeenteraad afgegeven en was nog niet definitief. De gemeenteraad beslist over de definitieve verklaring. Hierbij zal de raad de (beantwoording van de) zienswijzen meewegen. Regelgeving van de provincie staat een vergunning van maximaal 25 jaar toe. Verlenging daarvan is niet mogelijk.
Reclamant 32	Procedure, communicatie en participatie	Volgens reclamant wordt een plan doorgedrukt tegen de belangen en bezwaren van de bewoners van Oosterhout in, en die van Dommelbergen in het bijzonder.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.1 Procedure en participatie.
Reclamant 32	Financiën	Bij windmolens wordt alles in de loop der tijd alleen maar hoger (zoals langere rotorbladen), om het rendement te verhogen, in tegenstelling tot zonnepanelen.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.7.1 Hoogte van de windmolens.
Reclamant 32	Communicatie en participatie	Als de gedachte van de gemeente is dat bovenstaande (gecalculeerde risico wegstrepen windmolens) niet waar is, vraagt reclamant om de zienswijze aan iemand anders te geven, want in dat geval staat men te ver van de burger af.	Het is bij de oorspronkelijke aanvraag van Eneco zeker de intentie geweest van de gemeente en Eneco om 3 windmolens te realiseren. Het is nooit een gecalculeerd risico geweest de 3e windmolens tijdens het proces te laten vervallen.
Reclamant 32	Duurzaamheid	Reclamant kwalificeert het antwoord op vraag 52 van het vragenuur van 29 april als een antwoord zonder consequenties. Volgens reclamant kan beter afgewacht worden totdat Eneco wél een recycle bestemming heeft voor het composiet, of moet in de aanbesteding een eis worden opgenomen over recycling.	De opmerking van reclamant ten aanzien van recycling wordt ter kennisgeving aangenomen. Het recyclebaar zijn van materialen bij een omgevingsvergunningsaanvraag is geen toetsingscriterium. Eneco streeft ernaar zo veel mogelijk van haar producten te recyclen. Ten aanzien van een omgevingsvergunning is het aanbestedingsrecht niet van toepassing. Het aanbestedingsrecht ziet immers op het inkopen van producten en diensten door de overheid. Het is aan Eneco om haar eigen aanbesteding te doen.
Reclamant 32	Financiën	Reclamant vraagt zich af of de rijkssubsidie te gebruiken is door de opdrachtnemer (je krijgt geld omdat je een molen bouwt) of krijgt de gemeente ook subsidie?	De gemeente Oosterhout krijgt geen subsidie voor het realiseren van deze windmolens.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 32	Natuur	Reclamant verbaast zich over het feit dat de flora en fauna inventarisatie tijdens de veldexcursie nog niet gereed was. Reclamant hoopt dat ondertussen wel bekend is welke bijzondere flora en fauna zich in de Oranjepolder herbergen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). Ten tijde van de veldexcursie was er nog geen aanvraag omgevingsvergunning gereed waardoor ook nog niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar waren. De ruimtelijke onderbouwing is voorzien van de Natuurtoets, verwezen wordt hier naar voor de bijzonderheden flora en fauna. Geconstateerd kan worden dat het windpark geen aanzienlijke gevolgen heeft op beschermde flora en fauna.
Reclamant 32	Alternatief	Reclamant kwalificeert het antwoord op vraag 40 van het vragenuur van 29 april als waardeloos. Dat de twee nieuwe turbines naar verwachting ongeveer even veel energie produceren als de zes huidige turbines op Weststad is in de ogen van reclamant logisch, aangezien de nieuwe turbines ruim anderhalf keer zo hoog worden. Bovendien is reclamant van mening dat 'naar verwachting ongeveer' wel erg vaag.	De energieproductie van een windmolen is uiteindelijk altijd afhankelijk van meerdere factoren, waarvan we op sommige geen invloed hebben zoals de wind. Vandaar dat wordt gesproken over een verwachting. Die verwachting is gebaseerd op het totaal aan opgesteld vermogen van de beide locaties en kan hierdoor nooit exact worden bepaald. Vandaar dat de verwachting is dat deze ongeveer zoveel opleveren als de bestaande windmolens.
Reclamant 32	Cultuurhistorie	Reclamant mist een toets aan de cultuurhistorische waarde van de polder en de landschapswaarde. Reclamant stelt dat de molens hier afbreuk aan doen. Wordt op dit aspect wel een beoordeling gedaan? Hoe zwaar weegt de afbreuk?	Hierop is in paragraaf 5.6 Cultuurhistorie van de ruimtelijke onderbouwing ingegaan. Ook op de landschapswaarde is ingegaan in de ruimtelijke onderbouwing in onder andere paragraaf 3.2 landschappelijke structuur en in paragraaf 4.4 Landschappelijke beeld. Windturbines voegen door hun grote maat en schaal in vergelijking met andere objecten een nieuwe laag toe aan het landschap. Door hun grote afmetingen ontstijgen moderne windturbines de schaal van andere landschapselementen, dat is iets wat niet te ontkennen valt. De invloed van de windturbines, en dus de beperking van de vrije horizon, is beperkt en wordt derhalve ook aanvaardbaar geacht zeker omdat er in aansluiting op provinciaal beleid ook sprake is van een cluster met de bestaande windturbines Weststad III. De windturbines tasten ter plaatse aanwezige landschappelijke structuren in het plangebied niet direct aan. De realisatie van twee grote windturbines in windpark Energiepark A59 zijn landschappelijk aanvaardbaar en inpasbaar, zeker gezien de clustering met bestaande windturbines, bundeling met grootschalig bedrijventerrein en nabij grootschalige infrastructuur.
Reclamant 32	Financiën	Reclamant beweert dat enkel om financiële redenen wordt gekozen voor windturbines van ruim 200 meter hoogte. Het gaat volgens reclamant helemaal niet om het luisteren naar bewoners, risico-inventarisaties, waardevermindering van een leefgebied, maar alleen maar over (subsidie)geld.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.7.1 Hoogte van de windmolens.
Reclamant 32	Financiën	Reclamant stelt dat een windmolen van 160 meter hoog ook rendabel is, maar dat daar niet voor gekozen wordt, omdat daar geen rijkssubsidie voor geldt.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.7.1 Hoogte van de windmolens. Aanvullend hierop is het verlenen van SDE++ subsidie niet afhankelijk van de hoogte een windmolen.
Reclamant 32	communicatie en participatie	Reclamant stelt dat de gemeente geen idee heeft wat er in de wijk leeft. Reclamant verwacht dat het feit dat het plan is aangepast van drie naar twee windmolens, een gecaluleerd risico was. Het plan is vooraf bedacht met drie windmolens, zodat je er nog één weg kon strepen.	De veronderstelling van reclamant is onjuist. De zorgen en bezwaren die leven in de wijk zijn bekend. echter de gemeente heeft ook een breder belang te dienen. deze afweging zal uiteindelijk op politiek niveau gemaakt moeten worden. het originele project met 3 windturbines voldeed ook aan alle wettelijke eisen. Er was dus geen belemmering om het windpark met 3 molens te realiseren. Dat was ook de uitdrukkelijke wens van Eneco. Het college heeft besloten om tegemoet te komen aan de bezwaren en zorgen van de omgeving en heeft Eneco verzocht het plan aan te passen.
Reclamant 32	Communicatie en participatie	Reclamant is van mening dat het antwoord op vraag 33 van het vragenuur van 29 april, waarin wordt aangegeven dat de gemeente (college en raad) besluiten moet nemen die in het algemeen belang zijn van Oosterhout, ondoordacht is. Reclamant stelt dat uiteraard niet alle inwoners van Oosterhout tegen het plan zijn. Reclamant stelt voor om het plan in Oosterhout-Zuid uit te voeren en dan na te gaan of er dan andere inwoners bezwaar gaan maken.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.3 locatiekeuze windpark A59. Tevens dient de gemeente Oosterhout deze aanvraag te beoordelen en daarbij de op die locatie meespelende belangen tegen elkaar af te wegen.
Reclamant 32	Lokale aanpak	Reclamant is kritisch op de lokale aanpak van de gemeente, terwijl de molens naar zijn weten onderdeel uitmaken van het Energiepark A59, waarmee het onderdeel is van RES.	De windmolens zijn inderdaad onderdeel van het beoogde energiepark A59. In de RES zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop gemeenten invulling geven aan hun duurzaamheidsdoelstellingen. In het beleid van de gemeente, vastgesteld door de gemeenteraad, is vastgelegd dat het Energiepark A59 een belangrijke component is voor het realiseren van deze doelstellingen.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 32	Communicatie en participatie	Reclamant voelt zich niet gehoord door de gemeente. Er werd tijdens de veldexcursie niet geluisterd naar ideeën, wensen of inbreng van bezorgde burgers; elke inbreng werd gepoogd weerlegd te worden. Kritische vragen werden ontweken of er werd van onderwerp veranderd.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.1 procedure en participatie. Het is jammer te horen dat reclamant dit zo heeft ervaren. De gemeente Oosterhout heeft zeker oor gehad voor zorgen, bezwaren, ideeën en wensen. Dit heeft onder meer geleid tot het verzoek aan Eneco om de 3e windmolen te laten vervallen. Echter, niet alle wensen of ideeën zijn realistisch of mogelijk. Daarnaast maakt de gemeente een afweging in het kader van het algemeen belang. Dit kan dus betekenen dat de inbreng van de omgeving niet wordt doorgevoerd. Dat wil niet zeggen dat deze niet is meegewogen.
Reclamant 33	Gezondheid	De hoogte, c.q., omvang van de twee geplande windturbines baart reclamant zorgen, gezien de berichtgeving over de negatieve impact van windturbines op de gezondheid van omwonenden. Reclamant gaat ervan uit dat de gemeente zorgdraagt voor het welzijn van zowel de omwonenden in Oosterhout als in Raamsdonksveer van het geplande Energie- Windpark A59. Alhoewel reclamant het belang van energietransitie in ziet, stelt reclamant dat het niet de bedoeling kan zijn dat het welzijn van burgers daarbij in het gedrang komt.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 34	Alternatief	Zonnepanelen horen op daken; dan verdwijnt er ook geen landschap	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 34	Gezondheid	Reclamant stelt dat gezondheidsklachten gaan ontstaan, onder andere door geluidsoverlast en slagschaduw. De windmolens staan te dicht op woningen. Windmolens horen op industrieterreinen, maar niet midden in de natuur en dichtbij woningen.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.6 Geluid en gezondheid en 3.2.7.3 Hinder door slagschaduw. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 34	Groene energie	Groene energie is vaak minder groen dan gedacht; er worden milieuvriendelijke elementen gemaakt en afgevoerd en gerecycled. Bij hergebruik van materialen van zonneparken en windmolens valt te concluderen dat veel vervuilend materieel op de afvalberg komt.	Uiteraard is het de doelstelling om de grondstoffen zo veel mogelijk te hergebruiken. De mast bestaat voor het grootste deel uit staal. Wat prima her te gebruiken is. De wieken bestaan uit composiet. Het klopt dat composiet een materiaal is wat nog niet volledig gerecycled kan worden. Maar daaraan wordt hard aan gewerkt. Zo laat Eneco voor het eerst in Duitsland haar bladen verwerken in de betonindustrie om zijn weg te vinden naar bijvoorbeeld betontegels. Eneco probeert zo veel mogelijk stappen te maken om de materialen van de windturbines te hergebruiken. Ook als sector wordt hier hard aan gewerkt. Zie ook de toelichting van de Nederlandse Windenergie Associatie - https://www.nwea.nl/kb/hoe-worden-windturbinebladengerecycled/
Reclamant 34	Horizonvervuiling	Reclamant stelt dat sprake zal zijn van horizon- en landschapsvervuiling. Overal in ons eens zo mooie polderland zie je die verschrikkelijke lelijke windmolens en zonnepanelen.	Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt haar eigen afweging en besluitvorming. Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.
Reclamant 34	Alternatief	Reclamant verzoekt om eerst eens te beginnen met het aanleggen van zonnepanelen op daken en daarna te bekijken hoeveel 'groene' energie er nog nodig is. Bovendien is er dan ondertussen meer ervaring en zijn er meer onderzoeken gedaan.	Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf 3.2.2 algemeen beleid duurzame energie.
Reclamant 34	Natuur	De flora en fauna gaat verschrikkelijk onder het plan lijden. Vogels die zich kapot vliegen doordat ze zich niet meer kunnen oriënteren en afname van de weidevogels die het al zo moeilijk hebben. Als het gaat om zonnepanelen, groeien daar dan geen bloemen meer onder, terwijl we die zo hard nodig hebben voor de bijen. Zonder bijen geen leven meer. Dat gaan we pas over een jaar of twintig merken als het te laat is.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (Flora en Fauna). Het zonnepark maakt geen onderdeel uit van onderhavig plan en doorloopt haar eigen voorbereidingsprocedure en besluitvorming.
Reclamant 34	Grondgebruik	Waarom worden mensen die last hebben van pluizen op bomen op hun wenken bediend (het kappen van het Gooikens Bos) en worden mensen die ziek worden van windmolens genegeerd? De Contreie krijgt een groene zone. Dus hier (in de Oranjepolder) gaan we natuur weghalen om daar opnieuw aan te leggen. Dommelbergen lijkt wel het afvalputje van Oosterhout.	Deze opmerking nemen we voor kennisgeving aan.
Reclamant 35	Landschap en landschappelijke inpassing	De twee windturbines met een tiphoogte van circa 230 m passen niet in het karakteristieke landschap van de Oranjepolder. Van een goede landschappelijke inpassing kan volgens reclamant geen sprake zijn. De windturbines veroorzaken een horizonvervuiling voor de dagelijkse recreanten.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.7 Visuele hinder en 3.2.8 Ruimtelijke kwaliteit.

Reclamant	Thema	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Reclamant 35	Geluid	Er is nog veel onbekend over de gezondheidseffecten die kunnen optreden bij blootstelling aan laagfrequent-geluid van windturbines met een tiphoogte van circa 230 m. De leden van de volkstuinvereniging zijn vele uren op een afstand van minder dan 1000 m van een windmolen aanwezig. De blootstelling aan het laagfrequente geluid van de windturbines, zowel hoorbaar als onhoorbaar, is volgens reclamant een niet te onderschatten gezondheidsrisico.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.5 Geluid en 3.2.6 Geluid en gezondheid. Op verzoek van de gemeenteraad is door TNO een second opinion uitgevoerd naar het onderdeel laagfrequent geluid uit de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag. Het eindrapport wordt bij de beantwoording van de zienswijzen toegevoegd.
Reclamant 35	Flora en fauna	Diverse rapporten tonen aan dat aan de plaatsing van windturbines grote nadelige gevolgen kleven voor flora en fauna in de naaste omgeving. De biodiversiteit gaat er door het plaatsen van windmolens behoorlijk op achteruit. Reclamant is afhankelijk van bijen en andere insecten voor de bestuiving van diverse vruchten. Reclamant wil milieubewust tuinieren en de windmolens horen daar volgens hem niet thuis omdat hij er indirect nadeel van zal ondervinden.	Hierop wordt ingegaan bij paragraaf 3.2.9 Natuur (flora en fauna).